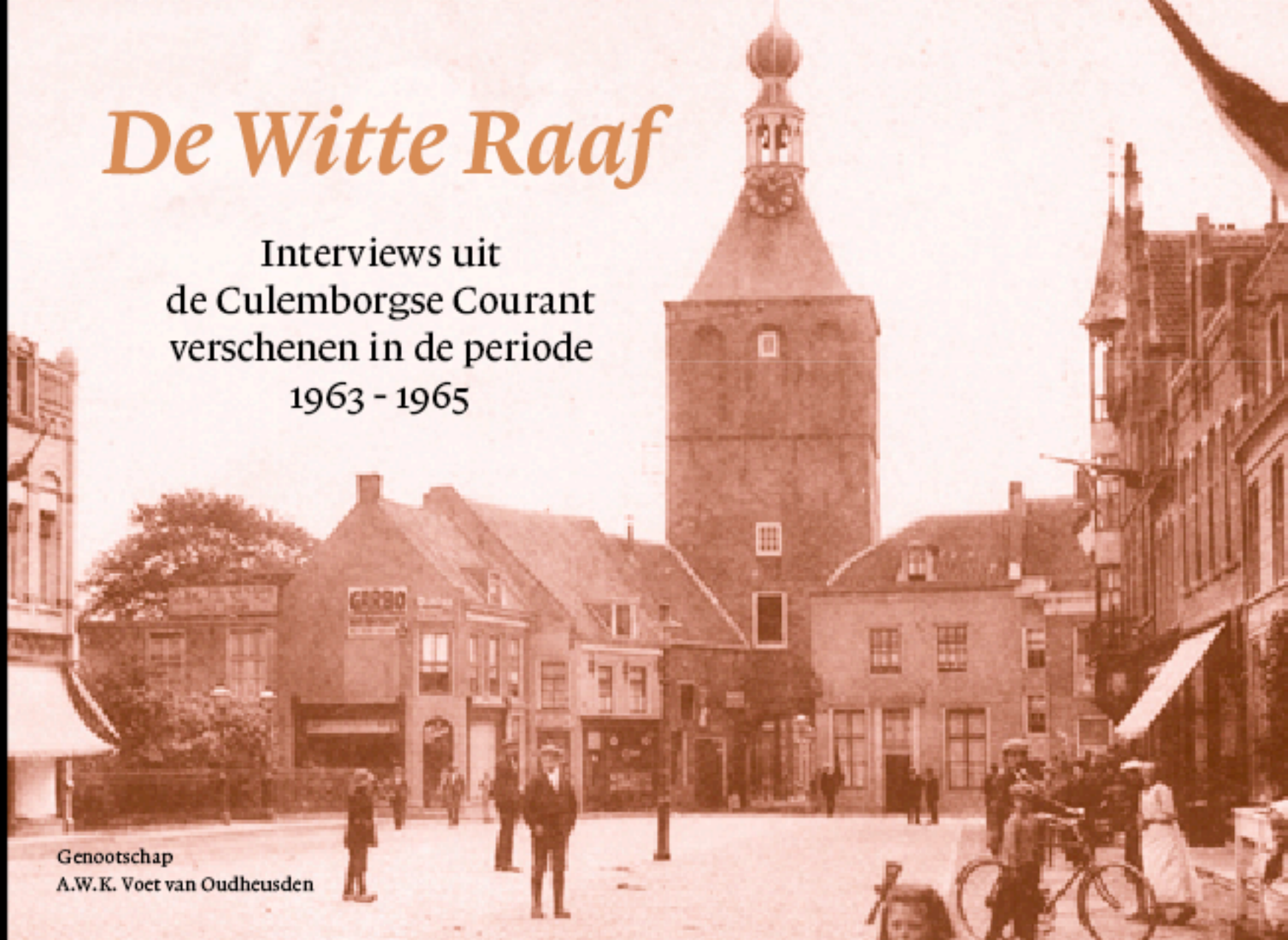

De Witte Raaf

Interviews uit
de Culemborgse Courant
verschenen in de periode
1963 - 1965

Genootschap
A.W.K. Voet van Oudheusden

De Witte Raaf

Interviews uit de Culemborgse Courant
verschenen in de periode 1963 - 1965

Genootschap A.W.K. Voet van Oudheusden

Gijs van Dalum samen met een collega op de bok van de tonnenwagen (5).

Uitgebracht onder auspiciën van het Genootschap
A.W.K. Voet van Oudheusden.
Culemborg 2004

ISBN 90-804998-8-9

Redactie

Jaap Borggreve
Hans Lägers
Jack van der Winkel

Eindredactie

Yvonne Jakobs-Lommers

Grafische verzorging

Studio Bassa, Culemborg

Scanwerk

Jack van der Winkel
Jos Jakobs

Druk

Jacobs Repro, Culemborg

*Willem Vink (rechts)
voor de mallejan (8).*

De redactie dankt allen die zo bereidwillig
foto's van familieleden ter beschikking hebben
gesteld.

Voorwoord

Tussen het najaar van 1963 en de zomer van 1965 verschenen er in de Culemborgse Courant regelmatig interviews met oudere Culemborgers. Nu, na veertig jaar, hebben deze artikelen – die destijds werden gepubliceerd in de rubriek De Witte Raaf – nog niets van hun oorspronkelijke waarde verloren. De geïnterviewden van toen vertellen over hun schooltijd, hun werk en hun liefhebberijen. Deze verhalen bestrijken een periode die inmiddels zo'n veertig tot honderd jaar achter ons ligt. Het spreekt vanzelf dat het leven er toen totaal anders uitzag dan tegenwoordig. Lange werkweken, lage lonen en het al op zeer jeugdige leeftijd moeten werken werd door een ieder als normaal ervaren. Sommigen berustten in hun lot, anderen die wat avontuurlijker waren ingesteld, probeerden iets meer van hun leven te maken.

De redactie hoopt dat deze verhalen niet alleen met plezier worden gelezen maar tevens tot nadenken zullen stemmen over de verworvenheden van onze tijd.

De Redactie

Inhoudsopgave

1	Jacob Bouwman	6	30	Gijs Hey	84
2	Johannes Schouten	8	31	Dirk van Mourik	88
3	Hendrik van Kuik	10	32	Kees van der Hoef	91
4	Berend Bok	13	33	Arie van Steijn	93
5	Gijs van Dalum	15	34	Drikus Vermeulen	96
6	De kapper met de beenkappen	18	35	Peter Peek	99
7	Johannes van Zoelen	19	36	Dirk de Beus	101
8	Willem Vink	23	37	Jan van der Wiel	105
9	Willem Blommers	25			
10	Albert Duisterhof	29			
11	Jo Kuik	31			
12	Cornelis de Kruijf	34			
13	Hent van de Brink	36			
14	Gerrit van Zomerem	38			
15	Piet de Jong	40			
16	Arie van Wijk	43			
17	Jan van Dillen	46			
18	Arie van den Ham	48			
19	Wout Vermeulen	50			
20	Jan Loch	53			
21	Lamert Schaafsma	56			
22	Cees Mason	59			
23	Willem Gutte	64			
24	Antonie Bosch	67			
25	Dirk Philippi	70			
26	Gerrit van Dijk	73			
27	Bertus van der Veen	76			
28	Borgstein van '1911'	78			
29	Jan de Vos	81			

*Het Oude Mannen-
en Vrouwenhuis (12).*

Piet Muiselaar was een neef van Jacob Bouwman.

IK BEN IN Gorcum geboren, maar op jeugdige leeftijd al naar Culemborg gekomen. Vanaf mijn veertiende jaar heb ik op sigarenfabrieken gewerkt. Tot aan het einde van de oorlog heb ik dat volgehouden. Ik ben sigarensorteerder op de Trio en de Cadena geweest. Miljoenen sigaren zijn door mijn vingers gegaan. Het op kleur sorteren deed men met drie kleuren rood, bruin en vaal. In zes doorsorterend kwam men tot aan tweeënzeventig kleuren toe. Dit lijkt erger dan het is. Het was een mooie tijd. Toen ik met sigaren sorteren was gestopt, kon ik me helemaal aan mijn hobby van het schilderen geven. Op de lagere school zei de meester wel eens: ‘Jacob, je moet tekenen gaan studeren’. Maar ons gezin telde acht kinderen en dan komt er nog heel wat anders kijken. Van doorleren kon dan ook niets komen en zo zat ik al op zeer jeugdige leeftijd op de sigarenfabriek. Toch denk ik nog wel eens terug aan die tijd, dat ik van de meester een pluimpje kreeg als ik een mooie tekening gemaakt had. Een paar dingen uit mijn jeugd zijn mij erg bijgebleven. Ik was een echt natuurmens en dat ben ik nog. Als het half kan, zit ik altijd buiten en veel in de Plantage. Op een keer liep ik als jongen te Gorcum langs het water en zag dat een meisje aan het spelevaren was met een vlot. Ze hing met haar buikje op de beschoeiing en het vlot voer weg. Plotseling sloeg ze achterover te water. Ik bedacht me geen ogenblik, sprong op het wegdrijvende vlot en greep in het donkere

water van de gracht. Maar nee hoor, geen drenkeling meer te zien. Toen zag ik plotseling een plukje haar boven het water uitkomen. Ik greep en haalde het kind er aan de haren uit. IJlings waren er mensen komen aanrennen en ik legde het kind op de wal en ben er vandoor gegaan. Later hoorde ik dat ze geheel was opgeknapt, maar zes weken in bed had moeten liggen. Een paar jaar geleden werkte een dochter van mij in het nieuwe Streekziekenhuis van Gorcum. Ze kwam daar in contact met een patiënt en maakte een praatje met de in het bed liggende vrouw. ‘Waar woont u in Gorcum’, vroeg de zieke vrouw. ‘Ik kom uit Culemborg’, was mijn dochters antwoord. ‘Nou, in Culemborg heb ik een goede kennis wonen’, zei de vrouw, ‘want die heeft mij als kind het leven gered’. Toen de vrouw hoorde dat dit mijn dochter was, raakte ze bijna niet uitgesproken. Op het station te Maarssen maakte ik eens een geval mee dat me ook lang is bijgebleven. Daar sprong een man voor de trein. Ik sprong hem na en we konden beiden nog net wegspringen voordat de voorbijsnellende trein ons greep. Toneelspelen is altijd mijn hobby naast het schilderen geweest. Ik heb vaak op de planken gestaan en jarenlang was ik regisseur. Ik heb hier in Culemborg vele uren achter de coulissen doorgebracht. Ook heb ik verschillende liedjes geschreven. Eens een lied op de gevreesde tuberculose, dat was getiteld ‘Blosjes der tbc’, dat we vaak hebben gezongen op de melodie van ‘Droomland’. Ik

heb ook een toneelstuk geschreven en dat is met groot succes uitgevoerd. Ik vergeet nooit dat de leden van de vereniging eens allemaal op het toneel wilden om mee te spelen. Ik schreef toen het stuk 'De Huwelijksadvertentie'. Daar kon ik net zo veel personen voor gebruiken als ik zelf wilde en met succes. Nu zit ik altijd een beetje te schilderen. Kijk, dit moet de Binnenpoort worden. Het werk schiet al op, want met Sinterklaas moet het aangeboden worden. Ik ga elke dag naar de Plantage, want daar vind ik het heerlijk. Ik heb er wel eens een tekening gemaakt van de Leugenaarsbank, toen er een stuk of wat van die oude baasjes op zaten en aan het vertellen waren. Dertig jaar lang ben ik toneelregisseur geweest. Waar is de tijd gebleven! Ik heb in Beusichem-Zoelmond eens mee opgevoerd 'Mottige Janus', met daverend succes. De zaal zat tjokvol en men had schik, want er was toen nog geen tv en radio die de mensen thuis hielden. Toen was men er weken van tevoren al vol van als er een uitvoering in het verschiep kwam. Neen, de tijden zijn hard veranderd, maar wat doe je er aan. Het toneelspel zit me wel wat in het bloed, misschien wel omdat ik een neef ben van Piet Muiselaar. Piets moeder was namelijk een zuster van mijn vader. Tussen alle werkstukken aan de wand zijn hele mooie, maar deze vogel die ik pas heb gemaakt, is wel mijn trots.

Culemborgse Courant, 6 december 1963

*Het Luxor-theater
in de Herenstraat.*

IK BEN IN Ameide geboren, maar we zijn al spoedig naar Culemborg verhuisd. Mijn vader was hier stuurman bij de rederij op de Lek, oftewel op de Kuilenburgse boot. Ook mij zat het varen in het bloed. Ik ging terug naar Ameide en werd knecht op de schuit van schipper Roodhorst. Hij was familie van me en hij had een beurtdienst op Rotterdam. Ik was toen 16 jaar. Zes jaar hield ik het vol, maar toen bleek dat ik niet verder op kon klimmen, ben ik weer naar Culemborg teruggegaan. Hier ging ik varen bij de Rederij op de Lek op de schuit bij mijn vader. Ik had een goede leermeester gehad en ik kwam al snel op de raderboot No. 4. Die kon 1200 passagiers vervoeren plus nog een geweldige partij vrachtgoederen. De slagers uit de stad, zoals Walg, Van Spier en Wijzenbeek, kochten op de markt in Rotterdam hun vee en dat vee brachten wij dan met de boot naar Culemborg. Dat is al weer lang geleden. Er was toen bijna geen wegverkeer en alles ging per boot. Elke morgen was het vroeg dag. Je zat aan een dienstregeling vast en er moest dus gevaren worden. 's Avonds moest je weer op tijd terug zijn, dus luieren was er niet bij. Er moest gewerkt worden! Later heb ik nog een tijd gevaren op de No. 3, de zogenaamde middagboot. In 1921 volgde mijn promotie tot stuurman. Er waren wel moeilijke momenten. Zo zouden we in Rotterdam moeten gaan wonen, maar moeder de vrouw bracht kort en bondig naar voren dat ze een rasechte Culemborgse was en dat wilde blijven. Op een keer konden we niet verder

vanwege het ijs. Het was met Sinterklaas. We hadden veertig vaten bier aan boord voor café De Kleuver en het Sinterklaasfeest aan boord werd een gezellige boel. Als ik over de boot ga vertellen, komt er geen eind aan. Ik ben altijd zo vol van mijn werk en het water geweest. Op maandag- en dinsdagmorgen moesten we altijd, met het oog op de markt in Rotterdam, 's morgens om half vijf gaan varen. Dan kwam Jan Uiterwaal van de overkant met een partij vette kalveren met de pont mee en wij moesten ze op de boot laden. Eens rolde ik met een kalf op mijn nek het water in. Het liep gelukkig goed af, maar natuurlijk was ik doornat. Het is ook wel eens voorgekomen dat een onwillig kalf tijdens het laden tussen steiger en boot viel. Dat zag er niet best uit. Het grote rad begon net te draaien. Gelukkig kon de machinist de boot nog stil zetten en met vereende krachten konden we de drenkeling uit het water trekken. In 1929 vroom het dat het kraakte. Het leek erop dat er een strenge winter zou komen. Het water was laag en we konden in de haven niet afmeren. We besloten naar beneden te varen. Alles ging goed tot bij Hagestein. Daar zat de Lek dicht. De boot werd tot ijsbreker gepromoveerd en we zijn in de haven van Vianen gekomen. In de haven waren de mensen aan het schaatsen, maar dat was toen snel afgelopen. De stukken ijs kwamen op het dek terecht! Tot 8 maart hebben we in de haven gelegen! Dat was me een winter. Ik liep elke dag van Culemborg naar Vianen en 's avonds weer terug. Ik bracht de

*De Kuilenburgse boot
waarop Johannes
Schouten kapitein
is geweest.*

hele dag door met roestkrabben. Mist is altijd onze grote vijand geweest. Tegenwoordig varen ze op radar maar wij moesten het vroeger van onze ogen hebben. We zijn eens met dichte mist naar Culemborg gekomen en je moet weten, ik kende elke bocht, boom en struik, maar het was zo stikdicht

dat we niets konden zien. We waren nog een krib of zeven van Culemborg af, en ja hoor, de mannen op de voorplecht konden ook niets meer zien en daar gingen we op een krib. De hele nacht hebben we er gezeten. Cees Mason van het veer kwam met een roeiboot naar ons toe. We hadden nog een pas-

3

sagier voor Culemborg aan boord, de heer Grootkerk. Mason nam hem over en heeft hem in Culemborg aan de wal gebracht. Het was wonderlijk. Toen we een kwartiertje vast zaten, kwam de maan op. We konden weer wat zien. De boot zat muurvast en hoe we ook maalden, er was geen beweging in te krijgen. De kapitein (mijn vader) en de stuurman lieten zich in de roeiboot zakken en roeiden naar Vreeswijk. De volgende morgen heeft een boot uit Vreeswijk ons vlot getrokken. Dit was in de tijd dat ik nog jong was. Later toen ik zelf stuurman was, maakten we een geval mee waarbij de roerketting brak en we pas de volgende morgen om tien uur in Culemborg waren. Toch was het een mooie tijd. Het water blijft me trekken en als het een beetje weer is dan zoek ik het steeds nog op. Niet om te varen, maar om te snoeken.

Culemborgse Courant, 13 december 1963

IN 1929 WERKTE ik als tuinman in Bussum. De tijd was toen niet best en toen er in de Culemborgse Courant door de heer Smits een melkventer werd gevraagd, heb ik me aangemeld en werd meteen aangenomen. Dat was een mooie tijd. Ik reed met een grote kar met twee enorme koperen melkbussen erop en een hond eronder. Die hond was broodnodig, want de wegen waren toentertijd enorm slecht. 's Morgens al vroeg moest ik de melk halen bij de boerderij van Wammes aan de Middelkoopsteeg. We deden de melk door een wattenfilter en gingen meteen venten. Ik begon dan in de Bloemenwijk, al stonden daar toen nog weinig huizen. Het is vaak genoeg gebeurd dat ze mij en de kar met vereende krachten uit de modder aan de Floraliaweg moesten slepen. Dat kunnen de mensen die nu aan die mooie weg wonen, niet meer geloven. Ik hield van zingen en daar een mens in de vrije natuur zich altijd prinsheerlijk voelt, liet ik vaak mijn gezang horen. Ik had dan ook meteen de naam van de zingende melkboer. Later heb ik op ontelbare grote en kleine bruiloften de zaak vermaakt. Laat ik nu een voordracht hebben, getiteld 'De Zingende Melkboer'. Toen mijn baas Smits deze voordracht voor het eerst op een bruiloft hoorde, begon hij te trakteren dat het een lust was. Iedereen ging die avond zingend huiswaarts. Ik moest vaak voor een bruiloft levensliedjes maken. Onder het venten schoot mij meestal wel wat te binnen. Ik had dan ook altijd een schrift in de melkkar liggen, om het meteen op te schrijven. In

de Dreef ging ik die dan verder uitwerken. Ik heb ook de zangvereniging Zang Veredelt mee opgericht en later Caecilia. Het is gek, maar telkens word ik tot voorzitter gebombardeerd. De heer Van Veen, onze dirigent, zou daar veel over kunnen vertellen. Dat is een fijne kerel. Toen prinses Juliana trouwde, wilde dirigent Van Veen een Oranje-cantate uitvoeren in de Barbarakerk. Van verschillende verenigingen kwamen we met 225 personen bij elkaar. Dat was iets machtigs. Maar er was geen geld om een beroeps aan te trekken. Toen zei Van Veen tegen mij: 'jij bent de brutaalste, jij moet de baritonsolo maar zingen'. In de Barbarakerk komt de zang geweldig tot haar recht. Nu, ik heb die solo gezongen. Ik was nog niet getrouwd. Mijn meisje, nu mijn vrouw, en destijds dienstbode bij Van Gaasbeek, zei me bij het verlaten van de kerk: 'dat heeft vast een ander gezongen'. Zo goed was 't! Het is vaak voorgekomen dat als ik van mijn tocht langs de huizen terugkeerde, de zang al stond te wachten op het toneel. Ik was niet alleen voorzitter maar ook regisseur. Ik had vaak geen tijd om me te verkleeden en dan ging ik gewoon door naar de zaal. Toen was het verenigingsleven nog in volle bloei. De mensen wilde wat presteren. Nu worden ze vlug moe, doen niets meer en kijken liever naar de tv. De meeste repetities hebben we in de Herenstraat in het Luxortheater gehouden. Dat was altijd gezellig. Eens heb ik erg moeten lachen. Bij een van de spelers hadden ze een flinke schep zout in de koffie gedaan. Toen die man een

slok nam, bezweek ik bijna van het lachen. Maar even later zat ik zelf in de boot. Ze hadden ongezien mijn kopje snel gewisseld. Ik heb me nooit lelijker verslikt dan toen, maar een beetje leut moet er nu eenmaal bij komen, anders is het allemaal zo saai. Ook op bruiloften ben ik vaak opgetreden, duizenden moppen verteld en liedjes gezongen. Toch duurde het lang voordat ik voor de eerste keer van wal kon steken. Maar dat zat hem in mijn schoonvader Chris Girrel. Die trad nogal eens op bruiloften op. Dat werk leek me ook wel wat en daarom ging ik mijzelf op bruiloften presenteren. Maar als het zo ver was, stuurde ik mijn schoonvader en liet het voorkomen of ik verkouden was. Dat is een paar keer zo gegaan tot aan die ene keer. Ik vergeet het nooit en te nimmer. Het was op de bruiloft van het echtpaar Vroege-Verbaast aan de Goilberdingerdijk. De mensen waren 40 jaar getrouwd. Ik had die bruiloft aangenomen, maar toen het er op aan kwam, zei mijn schoonvader: 'je kunt het beter dan ik, nou knap je het zelf maar op'. Ik kwam met kloppend hart aan bij de woning van het bruidspaar. Ze paktten me beet en zetten me midden in het achterhuis op een veilingkist. 'Hier is de voordrager', riepen ze. Van schrik begon ik en ging door tot zes uur in de morgen. Toen was ik door de dut heen. Mijn schoonvader kreeg geen poot meer aan de grond. Overal in de omtrek had ik mijn bruiloftsklanten. We hebben vaak zo gelachen dat de tranen over onze wangen rolden. Ik had een liedje, getiteld: 'O Adrianus, wat een neus

is dat'. Het was bedoeld voor neuzen in het algemeen. Het is een keer voorgekomen dat een grote kerel met een neus als een roeiboot er aanstoot aan nam. Hij dacht dat ik hem bedoelde. Dat was een lelijke mop. Hij raasde en tierde en we konden hem bijna niet tot bedaren krijgen. Toen hij eindelijk begreep dat het lied voor alle neuzen tegelijk was bestemd, draaide hij bij als de Kuilenburgse boot. In 1939 ben ik met het melkventen gestopt. Ik ben toen in de meubelindustrie gaan werken. Toch denk ik nog vaak aan die tijd terug. Maar reken er op dat ik me nog vermaak, hoor. Van de damvereniging Denk en Zet ben ik al 28 jaar voorzitter. Aan die vereniging heb ik mijn hele hart verpand. Vroeger in de tijd van grote werkloosheid waren er veel werklozen die met dammen begonnen. Met Jan Tommel, die altijd met de bakkerskar liep, ben ik gaan praten over de oprichting van een damclub. Hij zou simultaan spelen. We kregen 18 spelers en zo ontstond de damclub Denk en Zet. Dirk van de Berg werd drie maanden voorzitter. Toen ik gezworen had dat ik het niet wou worden, werd ik met algemene stemmen benoemd en ik ben het gebleven ook. We hebben nu 25 leden en zijn een sterke club. Alleen tegen het eind van de competitie tobben we altijd met ziekte van spelers en aangezien we geen reserves hebben, stranden we steeds in het gezicht van de haven. Tijdens de bezetting hebben we eens in Beusichem gedamd in de grote woning van de heer Van Oort. We zaten met 22 man in de grote kamer. We werden ont-

haald op koffie met koek. Dat was wat in die tijd. Het was er reuze gezellig. We moesten lopend naar Culemborg en om 12 uur binnen zijn vanwege de spertijd. Toen ik mijn overjas van de kapstok nam, zat er een groot stuk gerookt spek in de mouw. We zijn er nog altijd dankbaar voor. Dat onze liefde voor het dammen niet te blussen is, mag blijken uit het feit dat wij onze eerst grote damavond in hotel De Klok hielden op de dag na de capitulatie van de Duitsers. Het valt niet mee een club financieel op de been te houden. Daarom hebben we een klaverjasclub opgericht. Het ei van Columbus. Op een klaverjasavond hebben we meestal ruim 80 deelnemers en we hebben 100 donateurs. Zelf ga ik er achterheen als we afgesproken hebben wanneer het weer klaverjassen is, zodat niemand vergeet te komen.

Culemborgse Courant, 20 december 1963

IK BEN OP EEN schip geboren. We kwamen vaak in Culemborg. Hier losten we turf en zo. Aan Culemborg had ik dan ook al als jongen mijn hart verpand. En zo van lieverlede kregen ook de meisjes mijn aandacht. Maar ja, hoe gaat dat. Je vertelde wel eens tegen je maats welk meisje je op het oog had. En op goede dag was dat weer het geval geweest. Nu brachten we nogal eens een bezoek aan café Van Lochem [*nu Café de Ceintuur, red.*]. We noemden dat toen het schippershuis. Er was in die dagen veel scheepvaart en het was er altijd druk. Vooral veel schippers. Toen ik op een avond binnen kwam, zat er een vreemde man. Hij begon een gesprek en we kwamen op het onderwerp liefde. Hij wist er veel van en vertelde me dingen die ik maar slecht verwerken kon. Als klap op de vuurpeil zei de snoeshaan dat hij me de toekomst wel wilde voorspellen. Na even in mijn hand gekeken te hebben, kwam het verhaal. Hij schilderde me mijn toekomstige vrouw zo pijnlijk nauwkeurig voor ogen dat ik er draaierig van werd. Want laat het nou net het meisje zijn waar ik een oogje op had laten vallen. Ik kreeg meer moed, zocht haar op, vroeg haar en een goed half jaar later was ik de bruidegom. Ja, dat was me een feest. Later hoorde ik dat mijn maats de waarzegger niet alleen hadden opgestookt maar er tevens bij verteld hadden wat hij zeggen moest. Dat was natuurlijk niet erg. Ik had mijn Hendrika en dat betekende alles voor mij. We zijn gaan varen op de Harmonie, een schip van 62 ton. Ik was schipper en

in dienst bij de firma Van Hoytema, die 13 schepen bezat en een sleepboot. We vervoerden veel oud glas. Deze familie Van Hoytema had hier een glasfabriek, een smederij, een mandenmakerij en een jeneverstokerij. Er was altijd veel werk. Later kwam ik op de Aleide Johanna. We hebben hard moeten werken en hebben veel meegemaakt. Nooit zal ik het vergeten dat we in het Zederikkanaal voeren richting Vianen. Ik stond aan het roer. Mijn vrouw was op de voorplecht bezig. Plotseling gleed ze uit en ik zag haar overboord gaan. Ik smiet de motor in zijn achteruit (we hadden toen een motorschip en waren niet meer afhankelijk van de wind) en riep mijn dochter om het roer over te nemen. Zelf sprong ik in de roeiboot en roeide snel naar mijn wegdrijvende vrouw. Nooit zal ik het vergeten. Ze kwam nog even met het gezicht boven. Ik greep haar haren en kon haar toen in de boot werken. Jongen, wat is een mens op zo'n moment sterk! Daar zat ze. Drijfnaat. Ik vertelde het tegen de sluiswachter en die gaf de raad een 'half litertje' in Vianen te halen. Toen we de sluis uitvoeren, gaf ik Hendrika, die nog zat te rillen (maar nu in droge kleren) een halfje. Zelf nam ik er ook één voor de schrik. Toen we Culemborg voorbij voeren, was het Vianense 'halve litertje' kortjan. We hebben ook vaak kunnen lachen. We waren eens in Rotterdam en daar lag nog een Kuilenburgse boot. Dat was aan het Oude Hoofd. Het was op twee september. Ik smiet net de tros van de boot los toen er op dat moment nog twee passagiers voor Culemborg aan-

De Culemborgse haven met vrachtschepen zoals Berend Bok dat nog volop heeft meegemaakt.

kwamen. Ze wilden mee maar konden niet wachten tot de boot was bijgedraaid. Ze sprongen en kwamen beiden in het water terecht. Ik zie hun hoedjes nog wegdrijven. Ze werden gered en meegenomen. Kinderen op een boot kunnen wel last geven. Onze jongens hebben ook wel eens in het water gelegen, maar het is gelukkig altijd goed afgelopen. Arie van Wijk heeft een poosje als knecht bij me gevaren. Ik geloof dat Arie vanaf de schoolbanken heeft gepruimd. Hij had altijd een grote pruim tabak in zijn mond. Als we ergens aan het lossen of laden waren, moest Arie daar altijd het nodige over horen. We waren een keer in Velsen aan het lossen. Arie had weer een enorme pruim tabak in zijn mond. 'Hé schipper, je durft die pruim niet door te slikken', klonk het sarrend. Arie zou geen goeie Kuilenburger geweest zijn als hij

dat op zich had laten zitten. 'Kek dan is', zei Arie. De pruim verdween door zijn keelgat gelijk een vis door de slokdarm van een reiger. Hij kokhalsde een keer en Arie kon van de arbeiders een nieuwe pruim nemen! Bij de stukgoederen waren vaak vaten met een inhoud van 700 liter. Dat was een mooi transport. Met de lier werden die vaten uit het schip gedraaid. Er was altijd een man of zes nodig. Ik heb altijd graag gevaren maar de tijden werden slechter. De schepen verdwenen de één na de ander. In 1935 ben ik aan de wal gaan wonen en op de veerpont terechtgekomen. Zo bleef ik op het water, al was het allemaal maar 'heen en weertjes'. Veertien jaar lang heb ik het Culemborgse veer gediend. Duizenden personen en voertuigen overgezet. Ik bewaar aan die tijd mijn beste herinneringen. Op 68-jarige leeftijd ben ik er mee gestopt. Stil zitten doe ik niet. Mijn hart trekt naar het water en zo doende zit ik altijd hier in het clubhuis van de Helling. Hier heb ik mijn verzetje bij de boten en de kantine. De haven van Culemborg is stil. Vroeger was het altijd een drukte van belang en konden de schepen vaak geen ligplaats krijgen. Maar tegenwoordig? Havenmeester Piet de Jong heeft een makkie. Die tref ik hier nogal eens aan en dan bomen we wat over vroeger. Dat we nog al eens lachen, daar behoeft u niet aan te twijfelen.

Culemborgse Courant, 14 februari 1964

IK BEN GEBOREN in Ravenswaay en daar heb ik ook mijn jeugd doorgebracht. Ik ben nu 82 jaar. Ik ben een broer van Huib van Dalum uit het café te Ravenswaay. Jullie moeten hem zeker kennen, want iedereen kent Huib. Toen ik een jongen was, kon ik erg slecht zien. Ik liep gewoon tegen de mensen aan. Ik zag ze niet. Toen zei er eens iemand tegen mijn vader: ‘Waarom doe je die snuiter niet eens een paar oorbellen in, bijvoorbeeld een paar zilveren of gouden is nog beter. Dan zul je beleven dat hij veel beter kan zien’. Zo gezegd, zo gedaan. Ik kreeg een paar zilveren oorbellen en ik kon veel beter zien. Dat is er de oorzaak van dat ik altijd die oorbellen ingehouden heb. Die draag ik al een zeventig jaar. Ik heb op het land gewerkt enz., want iets anders was er in Ravenswaay niet te doen. Toen ik trouwde, ben ik Kuilenburger geworden. Mijn vrouw komt uit Zwammerdam. In 1932 ben ik bij de gemeente bij de tonnendienst gekomen. De mensen halen daar vaak hun neus voor op, maar ik deed dat werk graag. Ik heb me bij die echte Kuilenburgse dienst opgewerkt tot voorman. Niets bijzonders zult u zeggen, maar elk werk heeft zijn bekoring. We moesten vroeger elke dag de stad door met de tonnenwagen. Toen waren het bijna allemaal nog tonnen. Ofschoon er nu voor een stad als Kuilenburg nog veel te veel tonnen zijn. Kijk, vroeger was het algemeen dat er een tonnenstelsel was. Tegenwoordig moet dat niet meer nodig zijn. Ik ging elke dag de huizen langs om de dierbare vrachtjes op te

halen. Mensen vragen mij wel eens of ik dat geen vies werkje vind, maar een mens went overal aan. Ik deed het graag. Bij verschillende mensen schoot er af en toe eens een klein footje over. Bij een ander kreeg je soms een sigaar aangeboden. Och, die kleine dingen onderhouden de vriendschap. We moesten meestal daar waar je niet achterom kon, met het geval door de gang en soms door de kamer sjouwen. Ik heb wel eens een ton moeten halen op een bruiloft. Het huis zat vol met volk. Toen ik met de ton door de kamer kwam, trokken de meesten een vieze neus, maar ook dat gaat snel voorbij. De mensen waren blij als ze de tonnenwagen hoorden stoppen, want die vrachtjes houdt men liever niet te lang in huis. Zwaar? Och, dat hangt er van af. Ik heb in mijn leven vele tonnen opgehaald waar maar een pet vol in zat. Maar er waren in grote gezinnen ook tonnen bij waarvan een mens zegt: ‘waar komt het allemaal vandaan?’. Ik moest die tonnen dan nog al hoog op de wagen beuren en dan was het uitkijken dat je geen lik over je kop kreeg. Ik heb het er echter altijd goed afgebracht. De meeste mensen waren wel vriendelijk tegen je. Had je er eens een serpent bij, dan was dat gauw opgelost. Je vergat gewoon een keer de ton op te halen. De volgende keer kwam ze je dan al tegemoet gelopen met: ‘mijnheer, u bent de vorige keer mijn ton vergeten’. ‘Hoe bestaat dat’, was dan mijn antwoord en als ik dan weer met de volle maat buiten stond, had ik altijd wel weer een sigaar (van 3 cent) in mijn dienstepet zitten. Zo leeft een mens

maar door en de tijd draait ook maar door. Maar er is niet veel veranderd. Er zijn nog veel te veel van die tonnen in deze goede stad. We zullen maar hopen dat het eens een keer helemaal tot zijn eind komt. Wij ledigden de tonnen op een vaste plaats. Eens in de drie maanden werden de fecaliën verkocht. Dat leverde nog een aardige cent op. Dat moest trouwens ook, want wij moesten ook betaald worden. Als onbekenden mij wel eens vroegen wat ik voor werk deed, dan was mijn antwoord: 'voorman op de Kuilenburgse tonnenwagen. Ik rijd met paard en wagen en haal overal de cadeautjes op'. Meestal trok men dan een vies gezicht, maar ik was er niet vies van. Ik ben netjes op mijn lijf en zorgde wel dat ik, als de ton vol was, buiten schot bleef. Nee, stinken als ik thuis kwam deed ik nooit. Alleen naar de kreolienlucht, maar dat is lekker fris. Dan heb je ook geen last van vlooien. Een mens kan ook wel eens lachen. Het gebeurde een keer dat ik bij een zeer secuur vrouwtje aan de deur kwam en de gang door liep om de ton te halen. Het goede mensje had hard gewerkt want ze kreeg visite. Ik voelde meteen dat de ton erg zwaar was. Ik zeulde er mee door de gang en schoof langs de volle kapstok. Laat ik nou net buiten over de drempel zijn, toen het hengsel van de ton af brak. Het ding rolde over de stoep en de geurende inhoud werd rijkelijk voor de deur tentoon gespreid. Dat was me een toestand. Het vror een beetje en het was natuurlijk een heel karwei om de rommel op te ruimen. De visite stond er met dikke

tranen in de ogen naar te kijken. Ja dan moet een mens wel eens lachen. Ik heb 33 jaar lang in de tonnen gezeten. Ik heb het altijd een mooi werk gevonden. Ik kreeg ook wel eens wat sigaren. Het is wel eens voorgekomen dat ik er zoveel had dat ik ze verkocht voor een paar centen. Dan nam ik er weer rooktabak voor. Ik rook altijd pijp. Sigaretten rook ik nooit, maar met de pijp zal ik wel begraven worden. Een pijp zou ik niet kunnen missen. Ik ben ook lang bij het Heilsleger geweest. Dat was het z.g. Hollandse Leger. Ik had toen twee dienstpetten. Overdag de gemeentepet met GR erop en 's avonds, als ik met de krantjes ging venten, die van Het Leger met een kroontje. Het Leger, daar had ik alles voor over. Jammer dat het hier is opgedoekt maar ik heb er beste herinneringen aan. Och, als ik in de 33 jaar al die tonnen eens op een hoop had uitgegoten, dan zou het nu een hoge toren geweest zijn. Hebt u dit liedje wel eens gehoord? Jan Peut en Gijs van Dalum zijn mannen van stavast. Jan Peut leegt poeptonnetjes en Gijs lief houdt ze vast.

Culemborgse Courant, 21 februari 1964

IK BEN NET DE polder in geweest, want ook als mensen ziek zijn moeten ze geknipt en geschoren worden. Ik ben in Culemborg geboren en voel me altijd een echte Kuilenburger. Ik heb op een sigarenfabriek gewerkt. Niet als sigarenmaker maar als bosjesmaker. Mijn vader was kapper in de Kloosterstraat en toen ik zeven jaar oud was, hanteerde ik al een scheermes. Ja, ja, en scheren. Het waren van die onverschillige types. Snijd maar op, scheren maar! Als je me raakt; gooi ik je wel aan de kant. Dat was in mijn prille jeugd. Mijn hele leven, ik ben nu 73, ben ik de scheerkwast trouw gebleven. Ik heb ook nog een korte tijd in het huis van Jan Van Riebeeck gewoond. Dat was voor we hier kwamen. Waar is de tijd gebleven. Ik heb geen grote scheersalon, maar groot genoeg om er goed de kost te verdienen. Kinderen knip ik al lang niet meer. Die snuiters zetten de hele boel op z'n kop. Vroeger kwamen de moeders met de kinderen mee. Dat was nog wel te doen. Maar als dat jonge goed met een koppel tegelijk komt, zonder moeders er bij, dan is het moeilijk. Vroeger werden mijn klanten voor één dubbeltje geknipt en geschoren. Voor één duppie, ja dat was toen niet anders. Wij betaalden toen ook maar 10 cent voor 1 kilo zeep. Nu wordt het soms wat al te gek, hoewel ik nog het meeste niet reken. Maar klanten komen er niet veel meer. Ik ben niet met mijn tijd meegegaan! Wel ga ik de mensen thuis knippen en scheren, als ze ziek zijn bijvoorbeeld. Ook ging ik wel klanten die in het Barbaraziekenhuis waren opge-

nomen, knippen en scheren. Mijn klanten wonen overal! Toch sta ik er niet best op! Het zijn namelijk hoofdzakelijk oudere mensen... Zolang er nog één klant van mij in leven is, en ik kan het, zal ik hem scheren. Kees Peek bijvoorbeeld, heb ik wel 20 jaar aan huis geknipt en geschoren. Kees had altijd reuma en kon daardoor niet lopen. 's Zomers werkte hij nog wel eens op het land. Ze brachten hem daar dan op de kruiwagen heen. Als het droog weer was natuurlijk. Een scheerstoel? Ik heb hem verscheidene keren rustig in een droge greppel zitten knippen en scheren. Ik heb ook vrouwen geknipt toen het Polkahaar pas in de mode kwam! Dat was ook iets voor oudere vrouwen. Later, met al dat krullengedoe, kon ik er geen wijs meer uit worden. Niet dat ik een hekel aan vrouwen heb, verre van dat, maar in dat krulhaar was ik bar slecht thuis. Ik ga er altijd op de fiets op uit en dan met een fiets zonder kettingkast. Een kettingkast is zo lastig als de ketting er af loopt en broekveren en beenkappen voldoen ook uitstekend. Beenkappen heb ik drie paar. Vorige week kreeg ik er nog een paar bij van de kaasboer die hier altijd op de markt te vinden is. Ze passen me precies! De mensen mogen me wel! M'n klanten, ja! Ik zeep ze even in, dan leg ik de kwast weg en maak de baardharen verder soepel met de hand. Ook zet ik zelf m'n messen aan. Het mes moet nou eenmaal goed zijn. Het mag niet 'trekken'. Ook de tondeuse moet in orde zijn. Langs de weg heb ik er drie bij me. Als er onderweg soms een veer breekt, zit je met de grap.

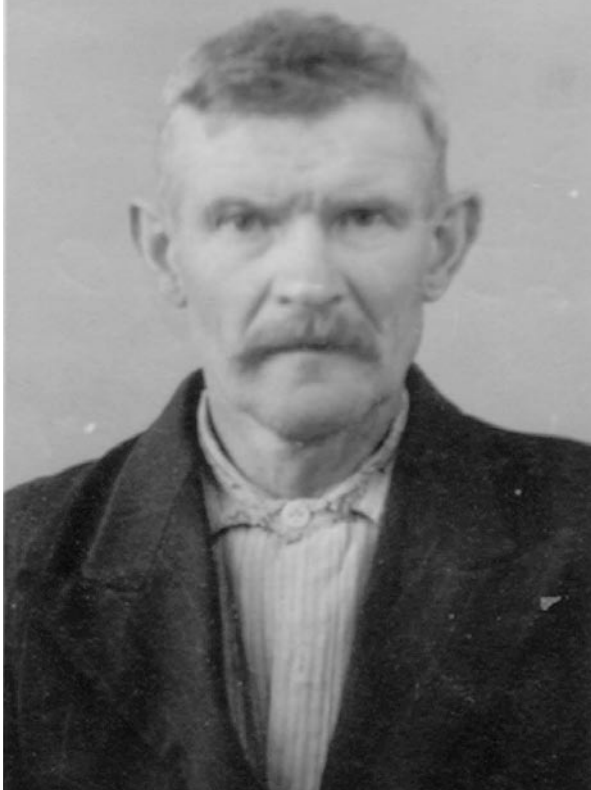
Ik trim ook wel eens honden. Daar had ik een apart apparaat voor. De eerste hond knipte ik bij de heer Jurgens. Dat was een jachthond. Jonge, jonge, als ik daar nog aan terug denk! Na die eerste kwamen er nog veel meer! Maar ook dat is verleden tijd. Het is vaak voorgekomen dat ik te voet naar mijn klanten moest. Zoals vorig jaar met die strenge winter! Dat zal ik niet licht vergeten. Eens werd mij van gemeentewege gevraagd of ik de kraaiennesten uit wilde halen op het Janskerkhof. Nou dat was net wat voor mij. De Kruif heeft nog mee geholpen. In een paar dagen hebben we samen 120 kraaiennesten uit de bomen gestoten. Jongen, wat waren er toen nog een kraaien! Ik geloof wel dat ik in al die jaren zo veel mensen gekortwiekt heb, dat ik er gemakkelijk een dam mee door de Lek zou kunnen leggen.

Culemborgse Courant, 28 februari 1964

GEBOREN BEN ik in Beusichem en daar ben ik ook naar school gegaan. Je weet hoe dat vroeger ging. Het kwam niet zo nauw. Als je een beetje flink uit de kluiten geschoten was, ging je van school af. Ze zochten een baas voor je op en je kon aan het werk. Mijn eerste baas was Kemp, die woonde aan de zogenaamde Witte Raaf [nu het verzorgingshuis De Kulenburg, red.]. Kemp had veel land, verbouwde heel veel suikerbieten en teelde ook veel bietenzaad. Ik moest 's morgens om vijf uur lopend uit Beusichem komen naar Kemp en dan vaak lopend naar Fort Spoel aan de Goilberdingerdijk. Ja, dat is me een eind. Maar geld verzoet de arbeid. Ik verdiende toen al, schrik niet, vijftig cent per dag. Ik zal je wel vertellen dat je, wanneer je 's avonds weer naar Beusichem gelopen was, doodop was. Geloof het gerust, je moest toentertijd al hard werken. Toen de bieten er uit waren, trok ik weer naar een andere werkgever en zo kreeg ik een nieuwe baas. Met het loon ging ik erop achteruit, maar het werk was wel een stuk minder zwaar. Zo werkte ik een hele week voor twee gulden. Ook 's zondags, want ik moest voor het vee zorgen. In het voorjaar kreeg ik opslag en stond ik voor twee gulden en vijftig cent te boek. Bij die opslag van twee kwartjes kreeg ik ook een paar werkschoenen, want ik moest toen al ploegdrijven. Ik werkte me op tot drie gulden per week, maar werd er toch een beetje beu. Hoe goed iedereen het ook met me voor had, ik ging los werken en nam nog al eens werk aan. Ofschoon ik nu een weke-

lijkse verdienste had van vijf en soms van zes gulden, konden ze thuis niet meer missen dan een kwartje zakgeld per week. Nooit vergeet ik het dat mijn moeder zaliger vaak zei: 'hè je nou al dà geld al opgemok?'. Ja, dat was de tijd dat de armoede hoogtij vierde. Daar ik altijd in Culemborg werkte, kreeg ik daar een kameraad en zodoende zat ik heel veel in de stad. Ik was net als ieder ander en ging ook al een beetje naar de meisjes kijken. Ik kreeg er een in het vizier, vroeg ze en ze is ook mijn vrouw geworden. Daar zij niet zoals ik in de gelukkige omstandigheid verkeerde dat ze een kwartje zakgeld kreeg, moesten we met dat kwartje van mij samen doen. We liepen eens met ons vieren te wandelen in de richting van de Nieuwe Brug, waar Kees van der Hoef nu nog woont. We hoorden heel in de verte muziek. Het was festival in Buren. Het terrein lag in het veld en de wind voerde de vrolijke klanken ver weg. Zouden we naar het feest gaan? Zo gezegd, zo gedaan. Op het feestterrein hadden we geluk dat we zonder te betalen naar binnen konden glippen. Wij met ons vieren bij een consumptietent naar binnen. We bezaten met ons allen vijftig cent, namen elk een consumptie en hielden nog vijf cent over. Ja, dat was wat om daar feest mee te vieren. Er zat een arme man met één been, die hebben we toen die vijf cent gegeven. Hij was nog dankbaar ook. De TBC-tram reed toen al wel tussen Tiel en Culemborg, maar zonder geld kon je niet mee, dus moesten wij terug tippelen. Ik ben toen op de jeneverstokerij gaan werken. Daar

op de branderij verdiende ik iets meer. Toen ik daar negen gulden per week verdiende, en later een gulden opslag kreeg, voelde ik me als een koning zo rijk. Ik was ondertussen in Culemborg in de kost gegaan. Ik betaalde daar vier gulden vijftig kostgeld in de week, dus ik kon toen een aardige cent voor die tijd overhouden. Ik ben toen lid geworden van de reisvereniging van de heer Van Zanten. Later ben ik zelf reisleider geworden. Vroeger ging je vaak op reis met de trein. Dan werd er een wagon voor een gezelschap gereserveerd. Dat was handig, want als het weer te slecht was om uit te gaan, ging je gewoon die wagon afzeggen. Ik werkte ondertussen op de glasblazerij 'de Hut'. Toen de mobilisatie van 14-18 uitbrak, moest ik, daar de vuren op de Hut gedoofd werden, ander werk zoeken en kwam ik met mijn vrouw en twee kinderen bij een boer in Capelle aan de IJssel terecht. In oktober 1916 moest ik ook onder de wapenen. Ja, ja, 26 maanden ben ik in dienst geweest. Van oorlog heb ik niet veel gezien. Het was toen best te houden. Na de oorlog ben ik met een paar kameraden op een steenfabriek in Montfoort gaan werken. Hier deden we ons eigen kostje en sliepen we in een oud huisje, op stro. Ook dat was geen vetpot. Ik ben nogal eens van werkkring veranderd. Zo kwam ik in Kralingen terecht op een kunstmestfabriek. Nou, dat was zwaar werk, ik was blij dat ik naar een fabriek in Willeskop kon vertrekken. Uiteindelijk ben ik dan toch weer in Kuilenburg terug gekomen. Hier ben ik toen op de nieuwe steenfa-

briek gaan werken. Na een tijdje heb ik dat bedrijf weer vaarwel gezegd om bij de PGEM te gaan werken. Ten slotte ben ik groenteboer geworden en ventte ik mijn waar uit in Culemborg en Beusichem. U ziet, ik heb een leven vol afwisseling gehad. Ik ben nooit te lui geweest en heb overal gezeten. Wanneer ik u nu vertel dat ik in mijn trouwen niet minder dan negentien keer verhuisd ben. Ik kan u zeggen dat het oude gezegde ‘Verhui-

zen kost bedstro’ op waarheid berust. Ik heb in mijn leven heel wat bedstro verspeeld, reken maar. Ik weet nog als de dag van gister dat we voor de eerste maal met een autobus uitgingen. De touringcar kwam uit Oudewater. We gingen met veertig man een dag naar Arnhem en omstreken. Weet je wat die bus toen kostte? Totaal dertig gulden. Daarvoor moest de chauffeur uit Oudewater naar Culemborg komen, de hele dag toeren in de buurt van Arnhem en dan ’s avonds over Culemborg weer terug naar Oudewater. Nu ben je dit bedrag kwijt als je met een luxe auto heen en weer naar Utrecht gaat. Eén keer heb ik secuur in de rats gezeten. Ik was met een fles vergif bezig boterbloemen te vernietigen. Het was warm weer. Ik wilde opschieten, kreeg dorst en dacht dat ik de fles koffie greep die er naast lag. Laat ik nu een slok van dat vergif nemen! Dat was me een rotsmaak. Ik grijp mijn tabaksdoos, duw een enorme pruim achter de kiezen om de smaak weg te krijgen en... toen ik de tabak in de mond had, moest ik overgeven. Later kreeg ik van de dokter nog een pluimpje. Hij zei: ‘goed gedaan, Hannes, anders had je er misschien het leven bij gelaten’. Vissen of zo, nee, dat heb ik nooit gedaan. Wel ben ik eens een keer mee wezen peuren. Dat was in Schalkwijk, samen met Bart Dubbeldam. Er zat veel paling. We hadden een paraplu bij ons, die stond met de stok omhoog. We haalden op en lieten de paling in de paraplu vallen. Dat was een poosje goed gegaan. We zouden er mee stoppen. Ik grijp de paraplu, beur hem op en...

Johannes van Zoelen

laat nou dat regenscherm doorbuigen... en al die gevangen paling het water inschieten. Wat er toen allemaal gezegd is... Als reisleader heb ik vele leuke dingen meegemaakt. Een hoeveelheid brood dat de mensen vroeger meenamen als ze uit gingen, om je krom te lachen. We waren met een gezelschap in Den Haag. Een oud vrouwtje was wat reumatisch aangelegd. Ze moest naar het toilet. Al een paar keer had ze gevraagd waar de plee was. Eindelijk werd haar de weg gewezen, maar zo'n deftige boel was het oudje niet gewend... ze had thuis maar een ton. Toen ze zich weer in de gewone houding wilde trekken, trok ze het closet door... Spierwit kwam ze op me af. 'Hannes', zei ze Hannes, 'ik dacht dat de dijk doorbrak, wat een water'. We hadden een leuke reisvereniging. We spaarden met een dubbeltje in de week. Het is jaren goed gegaan. Toen kwam de klad erin. De radio en de tv deden veel afbreuk aan het uitgaan. Helaas is onze reisvereniging ter ziele gegaan. We zijn nu lid geworden van de Vrije Wereld uit Amsterdam. Dit jaar gaan we naar Oostenrijk. We zijn al eens naar Duitsland geweest. Het is altijd gezellig. Mijn vrouw heb ik al jaren geleden verloren. Ik heb vier kinderen, terwijl er achttien kleinkinderen en twee achterkleinkinderen zijn. Een hele familie, vindt u niet? Ik heb tot voor kort nog op de mosterdfabriek gewerkt, stil zitten kan ik niet. Ik ben bang dat ik dan gauw oud word. Ik ben nu 75 jaar. Ik loop er nog wel eens uit, naar de plantage. Sterke verhalen vertellen is niet mijn zwakste zijde. Maar die lui

die in de Plantage altijd op de 'leugenaarbank' zitten, die kunnen er ook wat van. Een van mijn zoons is in mijn voetsporen getreden en is groenteboer geworden. Hij heeft een winkel in de Kattenstraat. Als ik wel eens een touringcar door de stad zie rijden, dan denk ik bij mijn eigen, kon ik maar instappen, want reizen is mijn lust en mijn leven.

Culemborgse Courant, 5 maart 1964

IK BEN EEN echte Kuilenburger van geboorte en ik heb van alles aangepakt in mijn leven. Ik heb altijd hard moeten werken. Toen ik een jaar of 15 was, ben ik gaan varen op de Vreeswijkse boot als dekknecht. Deze boot, die passagiers, vee en vracht vervoerde, ging 's morgens om 7 uur uit Rotterdam en kwam om 1 uur 's middags in Culemborg aan. Een paar uur later ging het weer richting Rotterdam. Ook op de Kuilenburgse boot heb ik gevaren. We moesten altijd op maandag en dinsdag koeien laden voor de markt in Rotterdam. Dat was wel eens spannend. Soms braken de ossen los en was het een tumult van jewelste. Ongelukken heb ik er nooit bij meegemaakt. Het was wel geen zwaar werk op die boot, maar je zat er wel altijd aan gebonden. Je kon op die boten ook een borreltje en eten kopen. Het was altijd een machtig gezicht als die schuiten binnen kwamen. Wat is het dan tegenwoordig een dooie boel aan het Veer. Het is een geluk dat er nog een druk veer is, maar toch is er met het verdwijnen van die grote schepen een echt stuk Kuilenburg verdwenen. Later ben ik op de Cornelis gaan varen. Dat was een klipper van de firma Laverge & Van Asch. Wij haalden kolen uit het Roergebied in Duitsland. Laveerden de Lek en Rijn op tot bij Lobith en werden daar op sleep genomen. In Duitsland werden de kolen met kruitwagens aangevoerd. Met westenwind konden we toch nog in een goede twaalf dagen in Culemborg zijn. Meestal werden de kolen verscheept voor de firma Koedam. Ook werd menig reisje gemaakt naar

Oudewater. Ik was toen ongeveer twintig jaar. Het is wel eens voorgekomen dat het zeil tijdens een storm kapot sloeg. Maar als je zo jaar bent en het avontuur in je bloed zit, dan vind je dat leuk. De kolen werden hier aan het Veer met zakken op de wal gesjouwd. Ik heb vaak mee gelost. We deden dat samen met de mandenmakers. Eén voorval zal ik nooit vergeten. Het Mokkaertje (dat was zijn bijnaam) had een borreltje te veel op en rolde met kolenzak en al naast de plank. We begonnen 's morgens om vijf uur. Een paar uur later gingen we op de stoepwand bij de familie Ekeres even zitten rusten en een stukje brood eten. Toon van de Heuvel had toen een café aan de Lek. De borrel was er erg goedkoop en we haalden nog al eens een slokkie. Of een kruikje bier bijvoorbeeld. Flesjes waren toen nog niet in zwang. Waarmee ik alleen maar wil zeggen dat het heus niet zo gek was dat er wel eens een van de plank duikelde. Ook heb ik veertien jaar bij de firma Verwoerd gewerkt op de zagerij aan de Meerkade [*waar nu verzorgingshuis de Kulenburg staat, red.*]. Het was daar toen nog niet zo modern als nu. In de herfst en de winter was het daar altijd modderig en laarzen waren geen overbodige luxe. In de zagerij werkte Ot de Pen. Ot droeg altijd trijklompen [*trippers, klompen zonder hiel, red.*]. Als we hem nodig hadden, ging hij altijd op z'n tenen de modder in. We hadden hem meestal nodig op dat gedeelte van het terrein waar de blubber het ergst was. Wat hebben we hem er vaak uit moeten trekken. Frans Ausems was mijn

*Op de houtzagerij
van Verwoerd
aan de Meerkade.*

maat. We zijn er vaak samen op uit getrokken. Veel bomen gehaald op de heerlijkheid Mariënwaerd. Daar stonden me een reuzen. We hebben eens twee bomen van Mariënwaerd vervoerd, waarvan de een vijf ton en de ander zes ton woog. Dat waren enorme knapen. We moesten ze van Mariënwaerd af naar het station van Beesd vervoeren onder de mallejan. Ik had er twee beste paarden voor. Ze waren sterk, maar toch liep de mallejan onderweg nog een keer of wat vast. Mallejannen zie je nu niet meer. Achter zaten twee grote wielen en vooraan een klein wiel. Als er een boom onder hing, werd het kleine wiel op de stam gelegd. Duizenden bomen hebben we zo vervoerd. We hadden in die

tijd mooie bijnamen. Zo hebben ze mij nooit Willem Vink genoemd, maar altijd De Start. We hebben altijd hard moeten werken, maar ook vaak gelachen, al was het een arme tijd. Er werd weinig verdiend. We moesten eens met twee mallejannen bomen halen in Zeist. Ik zal het nooit vergeten. We waren op de terugweg en hadden in Schalkwijk aangestoken en een lekker borreltje gedronken. Alles ging goed. We waren wel een beetje bang de pont in en uit te rijden, maar er gebeurde gelukkig niets. Tot in de stad. Een spektakel van jewelste! Ik reed met mallejan en al bij De Koning in een greppel! Vroeger brachten we veel iepenbomen in de grote put vlakbij het station. Die stammen moesten 'inwateren'. Later moesten we ze er weer uithalen. Dan hadden de bomen zich volgezogen met water en moesten er een 2- en een 3-schijf [*takels, red.*] bij te pas komen. Ik ben nu 82 en werk op de meubelfabriek van mijn zoons als inpakker, want stilzitten houdt geen mens vol. Al heb ik dan veel 'in het hout' gezeten, het varen ben ik niet vergeten. Ik draag nog altijd een schipperstrui.

Culemborgse Courant, 6 maart 1964

VAAK DENK ik nog terug aan de tijd dat ik met het orgel rond trok. Het was zwaar werk en er was weinig te verdienen. Maar je had een gezellig leven en dat is ook wat waard. Ik ben geboren te Nieuwaal, een dorpje onder de rook van Zaltbommel. Toen ik 2 jaar oud was, verhuisden we naar Culemborg, naar de Steenovenslaan. Toen ik twaalf was, overleed mijn moeder en bleef mijn vader achter met acht kleine kinderen. Het klassieke gegeven, jong van school en gaan werken, want er moest eten op tafel komen. Ik ben toen gaan werken op de glasfabriek van de familie Van Hoytema. Van 's morgens 7 tot 's avonds 7. Een heel verschil met de jongens van tegenwoordig. Wij hebben aan onze jeugd totaal niets gehad. Toen ik 14 jaar was, werkte ik al om de 14 dagen in de nachtploeg voor vier gulden in de week. Op mijn 17de ben ik gaan varen op een zeilschip. Dat was een mooi leven, al moesten we hard werken. Ik heb er toch goede herinneringen aan over gehouden, ook al heb ik wel eens een nat pak opgelopen. Mijn eerste schipper was Janus Breedvelt. We voeren op De Hoop. Later ben ik bij Cees Stekelenburg op De Harmonie gekomen. Toen ik getrouwd ben, zei ik de schuit vaarwel en ben ik sjouwer geworden op 'De Ouwe Keet'. Mijn werk bestond uit het etiketten plakken en pakken wegbrengen. Ook heb ik de laatste dagen van De Hut *[de glasfabriek, red.]* meegeemaakt. Dat zal ik nooit vergeten. We moesten op zondag werken en politiemans Haverman kwam ons zeggen dat we de poort dicht moesten houden,

anders mochten we niet werken. De volgende dag was het met De Hut gedaan en stonden we op de keien. Ik vertikte het om naar de steun te gaan. Daar was ik te trots voor. In mijn hart had ik altijd naar een orgel verlangd. Dat zou wat zijn. Ik had er al eens met mijn vrouw over gesproken, maar ja, de centen hè. Waar moesten die vandaan komen? Toch slaagden we er in voor f 300 een cilinderorgel te kopen. Hiermee trok ik met mijn gezin in de woonwagen, waarin wij al enkele jaren woonden, de straat op. Er zaten drie wielen onder het orgel en we moesten het geval zelf duwen. Vele kilometers heb ik ermee gelopen. De eerste keer was erg moeilijk. Je keek de mensen aan hoe ze dat nu wel vonden. Gelukkig was mijn vrouw erg kordaat en die stapte er met de centenbak op af. Ik draaide toen de hele dag met gebogen hoofd door. Onze eerste reis ging naar Breda. Daar was het kermis. Ik wist niet precies wanneer, en we kwamen veertien dagen te vroeg aan. De kost verdienden we toch wel. Kijk, hier heb ik nog een relaas uit die dagen. Gespeeld te Haaften op maandag, opgehaald f 2,40. Dinsdag te Vianen gespeeld, f 3,50. Woensdag te Vreeswijk f 2,50. Donderdag te Buren f 1,60. Vrijdag te Culemborg f 28,50. Zaterdag (geen plaatsnaam) f 7,00. Dat was in de hele week in totaal f 45,60. De onkosten waren f 16,00, bleef dus over f 29,60 en dat moesten we dan met drie man delen. Vet zijn we er niet van geworden. We hadden negen stukjes op het orgel, dus telkens dezelfde dreun. Als ik dan 's avonds laat in bed kroop, kon ik niet slapen. De

*Willem Blommers
(rechts) voor
zijn draaiorgel.*

orgelmuziek dreunde steeds door mijn hoofd, terwijl mijn armen bijna lam waren van het draaien. Dat lopen was niet vol te houden. Toen er dan ook een kans kwam om een ander orgel aan te schaffen, sloegen we meteen toe. Dat ging over veel schijven uiteraard. Ik kocht een orgel voor f 600 van een Lunapark in Breda. Ik heb het zelf op een wagen gebouwd, een hit ervoor en we reden. Een hele vooruitgang. We trokken de Betuwe in. Helemaal vanzelf ging dat nou ook weer niet. De toenmalige veldwachters waren niet mak. Ze hadden weinig te doen en als je met je orgel in de buurt kwam, hadden ze je direct in het snotje. Mee naar het gemeentehuis. Een vergunning gaan halen. En je moest wel, anders was er niets te verdienen. Zo'n vergunning kostte meestal een gulden. Het is vaak voorgekomen dat ik in het hele dorp geen gulden bij elkaar kon draaien. Het was voor vrijwel iedereen een bedroevend slechte tijd. Maar mijn vrouw, die met me meeging en met negotie ventte, zei altijd als ik de moed wel eens opgaf: 'kop op, Willem, voor ons zal de zon ook nog wel eens gaan schijnen'. Dan kon ik weer lachen. Op verscheidene plaatsen moesten we, voor we een vergunning kregen, het orgel laten voordraaien. Als je nou geluk had dat er een burgemeester was die geen verstand van muziek had, dan kreeg je een vergunning. Vaak hoorden we echter dat we het orgel eerst moesten laten stemmen en dan nog maar eens terug moesten komen. Ik vergeet het nooit. Het orgel was erg vals en ik kon er niet meer mee gaan

spelen. Goede raad was duur. Geld om te laten stemmen was er niet. Commissaris Berkel van de Culemborgse politie gaf ons de raad om mijn vrouw geld voor het stemmen van het orgel te laten ophalen. Ze kon het geld dan op het politiebureau brengen, waar het bewaard kon worden. Mijn vrouw ging de stad in. Toen bleek toch wel overduidelijk dat de echte Kuilenburgers van het orgel hielden. De meeste mensen gaven een kleinigheidje. Maar toen mijn vrouw op een maandag morgen verstek liet gaan (ze moest toch ook de was doen), werd de politie kwaad en moest ik er op uit. We hebben toen ook een brief aan koningin Wilhelmina geschreven en kregen twintig gulden. Ik weet nog goed dat het bericht van de koningin af kwam. Ik was aan het gras maaien aan de Prijsseweg, toen de politie kwam zeggen dat er f 20,00 voor me was gekomen. Wat was ik daar blij mee. Het orgel werd vakkundig gestemd. Na jaren kwamen er weer gebreken. We moesten weer aan een nieuw orgel. Ik was ondertussen met mijn gezin in een woonwagen gaan wonen, maar had geen geld voor een nieuw orgel. Op een goede dag trok ik de stoute schoenen aan en ging naar een bekende en geachte ingezetene van de stad. Ik vertelde haar van mijn leven en vroeg haar of ik een bedrag van f 800 zou kunnen lenen. Ik zal het nooit vergeten dat deze mevrouw mij wel wilde helpen. We kochten een prachtig orgel met registers dat het bedrag dubbel en dwars waard was. De hit er voor en we reden door de hele omtrek. We hebben gespeeld in

Leerdam, Enspijk, Beesd, Buren, Beusichem, Haaf-
ten, Tiel, noem maar op. Als ik u nu vertel dat onze
kinderen op het orgel onder de grote trom lagen te
slapen als een os, dan gelooft u dat misschien niet.
En die trom maakte een enorm geluid! Maar ze
waren eraan gewend. Een keer kregen we een
ongeluk. Ik stond voor op het orgel, toen bij het
nemen van een bocht het hele geval omsloeg en in
een moddersloot stortte. Jonge, jonge dat was me
een spul. Zelf kon ik er nog net afspringen en de
hit grijpen. Toen het ding weer op de weg stond en
wij het probeerden, vloog de modder uit de pijpen.
Ik heb het orgel ook wel eens verhuurd aan de ijs-
vereniging. Een draaiorgel op het ijs was altijd een
feestelijk gebeuren. We hebben ook een keer een
studentenfeest op De Bol opgeluisterd. Maar weet
je wat zo'n typisch verschijnsel is van de mensen?
Ze horen graag een orgel spelen en kunnen er wel
een uur naar luisteren. Kom je echter met het cen-
tenbakje, dan is de lol er af. De deur gaat op slot en
ze gaan achter het raam staan lachen. Dan krijg je
zin je klomp door het raam te slingeren. Maar och,
wat schiet je ermee op, dan ben je je klomp ook nog
kwijt, zei mijn vrouw altijd. Het orgel; man, daar
raak ik niet over uitgepraat. Ik heb eens een Doris
Rijkersfeest in Apeldoorn met mijn orgel opgeluis-
terd. Tien dagen gespeeld en gedraaid dat ik bijna
mijn armen niet meer voelde en geen cent ver-
diend. Een mens kan wat meemaken. In Renkum
raakte ik eens bekneld tussen mijn eigen woonwa-
gen. Ik lag dwars op de tramrails. Aan de goede

remmen van de tram dankte ik mijn leven, maar
het scheelde maar een haar. Er is een spreekwoord
'Eerlijk duurt het langst'. Veel mensen gaan daar
zonder meer aan voorbij en er zijn ook mensen die
alleen aan zichzelf denken. Maar ik kan u verzeke-
ren, ik ben altijd arm geweest, of liever gezegd, ik
heb altijd hard, erg hard moeten werken, maar die
f 800 werden afgelost. Elke week bracht ik wat geld
op de bank. Toen kwam die mevrouw te overlijden.
Ik bracht het geld net als voorheen gewoon naar de
bank. Op zekere dag kreeg ik een brief:

19/10/31

*Aan de heer W.C. Blommers
Exploitant van een orgel te Culemborg*

Geachte heer Blommers,

Toen ik indertijd hoorde, wat er tussen nu wijlen mijn moeder en u voorgevallen was, heb ik, dat wil ik niet ontkennen, mijn hoofd geschud. Niet uit overdreven zwartgalligheid, maar ik had al zoveel van weerskanten goed bedoelde ondernemingen zien mislopen. Ik heb met grote voldoening uw afbetalingen zien binnenkomen, ook nadat ik als executeur het beheer van de nalatenschap had overgenomen. U bent nu, op vijf en dertig gulden na, vrij man. Gun dan mij het genoegen, als een der laatste daden van mijn beheer, u, ook namens de andere erfgenamen, dit bedrag te mogen schenken als een dankoffer omdat er eens één sterk genoeg is geweest zijn woord te houden. Het is een felicitatie waard.

*Met de wens, dat het u verder in uw zaken wel mogen gaan, verblijf gaarne.
Hoogachtend etc, etc.*

Maar de kinderen werden groter en daarmee kwamen de woonproblemen in de woonwagen. Het kon zo niet langer. Wij zijn toen met het orgel gestopt en hier in Culemborg in een gewoon huis gaan wonen. Ik ben toen in de werkverschaffing terechtgekomen. Dat waren de donkerste dagen van mijn leven. De overgang was enorm groot. Ik was van het zwervende leven gaan houden. Maar mijn gezin ging natuurlijk voor. Ik heb wat afgebeeld in de steenoven en met het kolen lossen. De hele dag met een zware zak op je nek, van de boot over een lang stuk straat naar de loods. Mijn laatste baan was bij de gasfabriek. Toen ik 64 jaar was, ben ik ziek geworden. Het lichaam weigerde dienst, ik had teveel gesjouwd. Toen ik 65 werd, kreeg ik AOW, een pracht instelling. Wat ik nu in een maand krijg, moest ik vroeger een jaar voor werken. Ik geniet van mijn welverdiende rust. Jammer dat mijn ogen zo achteruit gaan, ik kan niet meer lezen en dat vind ik wel erg. Ik heb altijd hard moeten werken. Ook mijn vrouw en kinderen. We hebben vaak gelachen, maar zijn ook vaak teleurgesteld thuis gekomen. Ik heb de klomp wel eens tussen de deur moeten zetten. Maar wij kunnen iedereen recht in de ogen kijken.

Culemborgse Courant, 13 maart 1964

DEZE WEEK word ik 83 jaar. In Buren aanschouwde ik het levenslicht. Toen ik 5 jaar oud was, zijn we naar Leerdam verhuisd. Mijn vader werkte daar op de Zwarthut en we woonden in de Havenbuurt. Toen ik 13 jaar was, werkte ik ook op de Glasfabriek. Toen we in Culemborg gingen wonen, ging ik hier op De Hut werken. Ja, dat was me wat. Op 14-jarige leeftijd moest ik met een tang de flessen in de oven leggen. Dat kan de jeugd van tegenwoordig niet geloven als je het aan ze vertelt. Het is trouwens maar goed ook dat de tijden hard zijn veranderd. Wij hebben niets aan onze jeugd gehad. We woonden toen aan de Steenovenlaan. Ik verdiende bij Van Hoytema op de glasfabriek f 3,50 per week. Toch zinde dat zware werk me niet erg. Ik had veel te avontuurlijk bloed in m'n aderen. Ik ben toen bij de Waterstaat gaan werken. Hier moest ik het water peilen, vaak voor de baggerschepen. Maar ik had niet veel rust in mijn lijf en ben op de Kuilenburgse boot gaan werken. Als je wat wilde beleven, moest je wel op die boot werken. Ik ben ook dekknecht geweest bij Berend Bok. Ja, die Berend kon het ook altijd versieren. Ik mag hem wel, we hebben samen nog al eens een borreltje gedronken. Want ja, de jenever is toch niet voor de ganzen gebrouwen. Toen ik bij Berend voer, ben ik in Arkel eens van de schuit in het water gerold. Dat was niet erg hoor, want ik zwom als een rat. Ook heb ik nog gevaren bij schipper Nout uit Beusichem. Dan voeren we zand en grint. Dat haalden we met de motorschuit uit het Hollands Diep. 's Zondags

moest ik ook varen, maar daar had ik geen zin in. Ik heb toen mijn ontslag genomen. Ik heb toen nog een tijd op de ‘punt’ gestaan. Dat veerman spelen was echter niets voor mij. Ik kan wel zeggen dat ik twaalf ambachten had en dertien ongelukken. Maar mijn goede humeur bleef. Ik zei altijd: ‘ze bakken overal brood’. Ik was een liefhebber van jagen. Vaak ben ik op de eendenjacht geweest. Meestal met een bootje op de Lek. Het gebeurde een keer dat ik dertien zwanen op een dag neerschoot. Ik verkocht ze aan een opkoper in de stad en kreeg 4½ gulden per stuk. Ik hoorde later dat hij ze voor de helft heeft moeten verkopen. Ja, handel is handel. Dit is geen jagerslatijn, maar de zuivere waarheid. Ik heb ook vaak op de uiterwaarden mee gejaagd. Er is nog al eens een broek van me gesneveld in het prikkeldraad, terwijl een nat pak de gewoonste zaak was. Dan brengt een warm slokkie een mens er weer snel bovenop. Het was een mooie tijd. Als ik daaraan denk, zou ik graag de tijd terug willen zetten, maar ja, dat gaat nu eenmaal niet. Ik ben vaak wezen jagen met Van Avezaath. Wanneer hij met zijn hond hierlangs kwam, dan begon het dier te janken, want het was ook erg aan mij gehecht... of aan de kaas die ik het dier altijd gaf. Met Sjaan van Zanten, de jachtopziener, ben ik ook wel te velde geweest. Eens gebeurde het dat een van de jagers als laatste over de plank moest. Laat die plank nou breken! De jager rolde met geweer en al in de diepe Vliet. Ik gierde het uit van het lachen! Het is maar goed dat de anderen hem er uit hebben

gehaald, want ik zou hem hebben laten verzuipen. Het is wel eens voorgekomen dat we met een drijfjacht 120 stuks wild schoten. Ja, toen was de jacht nog mooi! Tegenwoordig met al dat vergif op weiland en akker is de hazenstand hard teruggelopen. Vaak heb ik op de Lek gevist met de zegen [*visnet, red.*]. We visten dan van af De Kil [*bij Redichem, red.*] tot aan Fort Spoel. Er werd in die tijd nogal wat blik gevangen. Ook heb ik met de schokker gevist, een krib of vier boven de Heul [*bij Schalkwijk, red.*]. Ja, dat was ook een mooi werk. We haalden het net soms een paar maal per nacht op. Dat was in die goeie ouwe tijd, toen er nog eetbare paling in de Lek werd gevangen. Waar is die tijd gebleven Nu is de visserij niets meer. En dan de zalmvisserij! De gevangen zalm werd in van die lange mandjes verpakt en zo gingen ze met de Kuilenburgse boot mee. Ja, van vissen behoeven ze me niks te vertellen. Je spreekt af en toe wel eens een snuiter die dan zegt een enorme vis te hebben gevangen. Maar ze liegen het, neem dat maar van mij aan. Ze maken met mij de kachel niet aan. Het is vaak gebeurd dat ik zelf de vis ging verkopen. Eens zei ik tegen mijn vrouw, ik heb 300 pond vis (het was ’s morgens vroeg), die zal ik eens even gauw gaan verkopen en meestal lukte dat wel. Maar deze keer had ik pech. In de stad kon ik ze niet kwijt. Ik had een karretje dat ik zelf moest duwen en ik scharrelde naar Beusichem en kwam via Zoelmond in Buren terecht. Hier keerde, dacht ik, mijn geluk weer. Ik verkocht in de Oranjestraat 60 pond vis. Ik dacht: nou gaat ie goed! Maar hoe ik

ook mijn best deed, ik kon in heel Buren geen visje meer verkopen. Ik naar Buurmalsen en Geldermalsen. Het liep ondertussen tegen de avond. Twintig pond moest mee terug, ik kon ze aan de straatstenen nog niet kwijt. Ik ben altijd een buitenbeentje geweest. Ik pakte van alles aan, maar meestal verveelde het me gauw. Ik trok met de fiets met negotie de weg op, over de Lek naar Tull en 't Waal en naar Schalkwijk: de koopman van alle weken met kopjes en schoteltjes. Dit werk had ook zijn bekoring, maar het liefst van alles zat ik op de Lek om 's avonds te peuren. Jonge, jonge, dat is zo'n fijn werkje, wanneer je zo rustig in je bootje zit en heel in de verte de drukte van de stad hoort. Wanneer je dan de paling aan je peur voelde trekken, dan was het een genot zo'n glibberige knaap in je boot te werken. Ik hield van paling en heb er ook veel, heel veel gegeten. Ik verkocht ze niet. Wel aan een zieke en die kreeg ze dan ook nooit te duur. Ja, dat zijn nu herinneringen geworden. Dit wil ik nog even vertellen. Ik was nog bij mijn zuster thuis toen ik 's avonds eens met mijn maten langs de haven liep. We hadden sterke verhalen verteld en liepen er nog een beetje over na te kaarten. 'Een haas!', roept er een. Ik maak een sprong en lag gekleed en al midden in de haven. Ze hebben zich een hoedje gelachen. Het bleek echter dat ik maar net een roeiboort was misgefallen, anders had ik dit nu niet na kunnen vertellen.

Culemborgse Courant, 20 maart 1964

IK BEN Johannes Jacobus van Kuijk, maar ze noemen me altijd Jo, doodgewoon Jo. Ik ben een echte Kuilenburger. Geboren tegenover het huis waarin ik nu nog woon. We hebben altijd in de Goilberdingerstraat gewoond. Ik weet nog als de dag van gister dat wij als schooljongens 's avonds vaak noten gingen kloken, je weet wel, met zo'n knuppel uit de boom gooien. Ik zat maar te draaien in de bank en keek naar buiten. De meester, een liefhebber van noten, had me al lang door. 'Van leren komt toch niets terecht', zei hij, 'ga jij maar'. De anderen in de klas wisten niet dat ik de meester de helft van de noten gaf! Ja, dat was een leuke tijd. Mijn vader was koperslager. Dat werk vond ik wel wat zwaar, ik voelde er niets voor en werd leerjongen-bosjesmaker op de sigarenfabriek De Trio. Bij de oude Jan van der Vliet. Maar ook dat werk beviel mij slecht. Ik verlangde naar de vrije natuur. Ten slotte zijn we bij ons thuis zelf een sigarenfabriekje begonnen. Dat draait nu al 30 jaar. Ik trok vaak met de fiets beladen met sigaren de boer op. Naar het Gooi, maar ook naar Beusichem. In die dagen had je een beste sigaar voor 3 cent. Maar denk niet dat die toestand ideaal was. Het kwam vaak voor dat mensen een kwartje voor tien sigaren boden. Ook moest ik wel eens ruilen met wat eieren. Dat waren slechte dagen. Geen geld en geen vermaak. Wel denk ik altijd met vreugde terug aan de tijd toen ik nog voetbalde bij Vriendenschaar. Ik heb het driemaal meegemaakt dat we kampioen werden, maar in de promotiewed-

*Het brandspuithuisje
op de hoek van de Rozen-
straat tegenover het huis
van Jo Kuik.*

strijd ging het telkens mis. Het is eens voorgekomen dat we met vijf broers in het eerste stonden. Dat waren Jan, Wim, Manus, Co en ik. Of we toen gewonnen hebben? Nou, dat zou ik niet meer kunnen zeggen! Wel weet ik nog dat het een fijne wedstrijd was. Ik ben stapel op vissen. Ik ben dan ook al vele jaren lid van de Culemborgse hengelsport vereniging. Als ik daar van ga vertellen, dan zitten we hier nog wel een paar dagen. Ik mag graag hengelen, al doe ik het niet om de vis, maar om de sport. Toch is het wel eens aardig als je wat bijzonders meemaakt. Het is alweer een jaar of wat gele-

den, ik zat in mijn eentje aan de Vliet te snoeken. Ik had een paar keer beet gehad en een paar ondermaatse snoekjes op de wal gebracht. Ik denk, Jo, daar schiet je niets mee op. Uit verveling legde ik nog eens in en weer schoot de dobber weg. Weer zo'n haring, dacht ik. Plotseling kwam de dobber terug en gelijk, tjoep, met een vaart weer weg. Ik dacht, dat kan wel eens wat aardigs zijn en de spanning zat er gelijk in. Want dat is wat als je iets groots vangt! Daarvan kunnen alleen mensen meepraten die dat meegemaakt hebben. Ik vergeet het nooit! Het werd een gevecht van jewelste! Maar gelukkig kwam er net een marskramer langs. Hij zag me zwoegen en stapte af. Ik zeg: 'kerel, pak de lat even vast, dan ga ik op mijn buik liggen om de snoek te grijpen'. Ik hoor de marskramer nog vragen of het lang zou duren. 'Zo verdien ik vandaag geen cent', was zijn antwoord. Maar plotseling kreeg ik een kans, greep de snoek achter zijn kieuwen en ja hoor, ik kreeg hem op de wal. Het was een kanjer van wel een meter lang! Jonge, jonge, wat een ding. Voor de kop alleen zou een mens al bang worden. Ik had niet op die scherpe tanden gerekend en hij had me flink gebeten. Toen de kanjer op de wal lag, hebben we er samen om staan dansen! Daarna bonden we hem vast aan een boom. Laat ie nou even later het touw stuk gebeten hebben! Toen heb ik hem zonder markeren aan mijn fiets gebonden en ging het stadwaarts. De kop van de snoek heeft lange tijd bij Kobus van Zanten in de etalage geprikt, geprepareerd uiter-

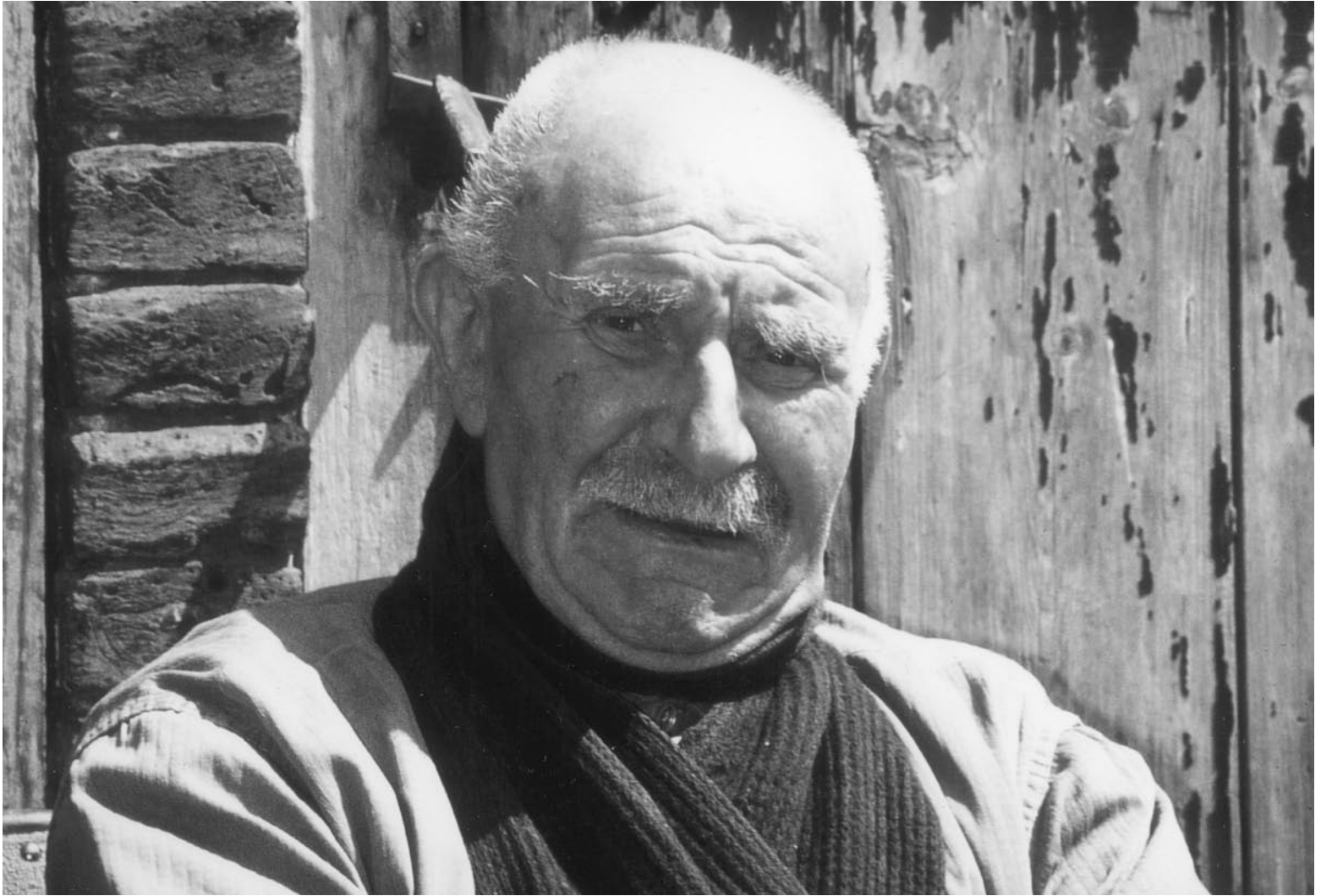
aard. In de Rozenbuurt woonde een man die een handeltje dreef. Er kwam eens iemand bij hem op bezoek, die zo langs zijn neus vroeg: ‘wat verdient u nu zo per week?’ ‘Nou’, blufte het mannetje, ‘minstens zo’n tachtig gulden’. ‘Dat is niet mis’, zei de bezoeker. Naar later bleek was het een belastingambtenaar. Toen de aanslag kwam, dacht ik dat het handelsmannetje stapelgek werd. Hij verdiende namelijk amper droog brood. Ook was er één die altijd vertelde dat hij veel geld bezat. Hij liep dan ook steevast met een dikke portefeuille rond. Toen hij op een goede dag in mijn winkel stond, zag ik dat er een oude krant in zat... Och ja, de humor is tegenwoordig ver te zoeken. We zijn allemaal te zakelijk geworden. Man, als ik vroeger ergens binnen kwam en er was een bruiloft of een verjaardag, dan sprong ik op een stoel en begon te vertellen. Het verhaal raakte soms kant noch wal, maar geen nood, we hadden leut! En dat moet een mens op zijn tijd ook eens hebben. Vroeger was het altijd gezellig bij ons in de buurt. De Rozenbuurt bestond nog en daar was wel het een en ander te beleven. Daar woonden arme, maar geweldig gezellige mensen. Er zat pit en humor in! De jenever werd er gedronken uit een kopje zonder oor. Dat smaakte goed en er zat meer in dan in een glaasje. Met weemoed denk ik aan die Rozenbuurt terug! Met het verdwijnen van de woningen is een onvervangbaar stuk Culemborg verdwenen. Voor goed verdwenen... Ook voor de visclub loop ik me het vuur uit mijn sloffen. Elk jaar houden we een

hengelconcours en dan sleep ik de prijzen bij elkaar, van leveranciers e.d. Dat is altijd een gezellige middag. Visserslatijn? Nou, daar kan ik van meepraten. Ik stond eens te vissen toen er een stadse mijnheer bij me kwam staan. Een praatje over het vissen en al gauw de vraag: ‘hebt u wel eens wat bijzonders gevangen?’. Ik denk, nou broeder, daar ga je! Ik aan het vertellen. Ik stond eens te vissen bij Fort Spoel en kreeg beet. Het was een kanjer. Dat kon je wel gewaar worden aan het trekken. Ik haalde op en een enorme snoek zat aan de haak. En, schrik niet, het dier had een eendennest op z’n verweerde kop. En mijnheer, er lagen tien eieren in. Jammer, met het ophalen vielen er drie kapot. Dat was zonde, zei het stadse meneertje en hij stapte op zijn fiets en reed weg. Mijn kameraad kon het nog beter. Die vertelde dat hij stond te vissen en ook een enorme snoek te pakken kreeg. Hij vocht als een leeuw, maar kon de snoek slechts met de grootste moeite op de wal krijgen. De hengel boog tot aan het water door en plotseling schiet de lat omhoog. Een enorme snoek vliegt door de lucht en ploft in het weiland neer, precies op een klein varkentje. De snoek verslond het varkentje vlugger dan het te vertellen is. Ik zie het nog gebeuren, hij was me te slim af. Laat ie nou de poten van het varken gebruiken om weg te hollen... Tegen zo’n verhaal kan niemand op.

Culemborgse Courant, 27 maart 1964

KOM MAAR binnen en pak een stoel. Ouwe boel hier! Ik ben de enige bewoner van het Oude Mannen- en Vrouwenhuis hier aan de Lange Havendijk. Of eigenlijk zijn we nog met zijn tweeën. Een paar huizen terug woont nog iemand, maar die is er overdag bijna nooit. Alleen 's nachts. Ik heb hier de ruimte en voel me op mijn gemak. Het was ooit een fraai hofje, maar het is nu heel erg vervallen. Kijk, daar in dat huis heeft tegenwoordig een jonge schilder zijn atelier. Hij maakt mooi werk. Grote koppen. Ik kom vaak bij hem, want ik moet in dat huisje water halen. Nee, in deze woning heb ik geen water. Ik ben geboren in Schalkwijk, 78 jaar oud, en ik stam uit een boerengeslacht. Onder dienst ben ik ook geweest en ik was oppasser bij de Blauwe Huzaren in Leiden. Ja, dat was een mooie tijd! Er zijn nu geen Blauwe Huzaren meer. Kon ik er nog maar bij dienen. Ja zeker, ik houd veel van paarden. In Den Haag zou ik het 'met de lijn' rijden leren. Dan zat je op een grote bok met de lange lijn in je handen. Maar voor ik de kunst machtig was, moesten we naar Leiden terug. Ook heb ik kans gehad mee naar Indië te gaan. Tot tweemaal toe heeft de officier het gevraagd. Maar mijn moeder zei: 'ik zie je net zo lief naar het kerkhof gaan', dus ik bleef in Holland. Wij waren ondertussen in Culemborg gaan wonen en ik werd knecht bij Dirk Koedam. Dat was een kolfje naar mijn hand. Nu kon ik me weer uitleven bij de paarden. Elke dag rijden en maar kolen sjouwen. Het was een zwart werkje, maar het beviel me

best. Wat konden die paarden lopen. Gehold heb ik nooit. Maar het span van mijn maat zag kans er tweemaal op één dag vandoor te gaan! Met de rem op de wagen nog wel! Je liep nog al eens een borreltje op als je de kolen bracht bij de mensen. Och zo'n pierenverschrikkertje kostte toen maar een stuiver. Er ging er nog al eens een achterover. Want werkelijk, een borreltje kan nooit kwaad. Ik begrijp niet dat er altijd nog mensen zijn die geen slokkie lusten. Ik heb ook een rijbewijs voor een auto gehad. Ik moest in Arnhem proefrijden met een T-Ford. We verkochten niet alleen kolen, maar ook hooi en stro. Ook vervoerden we vrachten voor anderen en namen van alles aan. De wagens waren stevig met beslag op de wielen. Getrouwd? Nee, dat ben ik nooit geweest. Ik heb wel verkering gehad. We werden beiden ziek. M'n meisje stierf in het ziekenhuis. Toen ben ik vrijgezel gebleven. In 1943 kwam ik hier op het Hofje. Alle huisjes waren in die dagen nog bewoond en alles zag er nog behoorlijk uit. Het was een gezellig buurtje. De vrouwen woonden aan de ene en de mannen aan de andere kant. Toen waren hier mooie foto's te maken geweest! Als die oude vrouwtjes bij de pomp stonden te kletsen of onder die oude lantaarn. Nu is er niets meer. Alle mensen zijn hier weggetrokken of gestorven. In de jaren dat ik hier woon, heb ik viermaal iemand dood gevonden. Ja, je zit hier tussen de ouderdom, denk daar wel om! Ik tob wat met mijn been, maar ik ben er gelukkig nog. Ik denk nog wel eens aan vroeger. Toen gingen we 's zon-

dags bij Collé gewichtheffen. Dat is een mooie sport. De eerste keer viel het niet mee. Ik kon de stang bijna niet omhoog krijgen, maar later toen ik de slag er van te pakken had, zat het wel goed. Ik heb vaak prijzen gewonnen. Gewichtheffen is een gezonde sport. Je krijgt er sterke spieren van. Of het hier stil is? Ja, dat wel. Maar ik lees veel en loop er nogal eens uit naar mijn zuster, die daar op de hoek woont. Ik voel me hier als een kasteelheer. Last van de burens is er niet bij. Hoogstens vliegt er vanaf de wal een bal van de jongens over de muur en die smijt ik dan wel weer terug. Binnenkort wordt dit hofje gerestaureerd. Het zal hier best weer mooi worden, daar ben ik van overtuigd.

[Cornelis de Kruijf kon toen niet vermoeden dat het Hofje nooit gerestaureerd zou worden, maar tot de grond toe zou worden afgebroken om plaats te maken voor de huidige bebouwing aan de Noorderhof, red.]

Culemborgse Courant, 17 april 1964

IK BEN NIET in Culemborg geboren. Ik kom uit Nieuwerbrug bij Bodegraven. Ik woon al zestien jaar in Culemborg en ik mag wel zeggen dat het me hier best bevalt. Ik zat altijd in de wegenbouw. Als al die stenen die door mijn handen zijn gegaan in de Lek lagen, kon Arie van Wijk wel thuis blijven. In alle straten van Culemborg waar stenen liggen, kom ik van tijd tot tijd. Ik mag wel zeggen dat ik heel de stad op mijn knieën heb afgekropen. Het is een aardig werk. Meestal zit je bij de huizen en je hoort nog wel eens wat. Om die vrouwen kun je ook wel eens lachen. Ik scheer er altijd de gek maar een beetje mee. Het is nog steeds in de wereld: een lachend gezicht geeft overal licht! Waarom moet een mens chagrijnig zijn? Je schiet er niets mee op en je wordt een last voor een ander. Ik houd wel van een lolletje. Ik ben gek op pruimen, het is beter dan roken. Als er een jongen langs komt, zeg ik nog wel eens: Jan, pak aan! Dan douw ik hem een uitgekauwde pruim tabak in zijn handen. Dan moet je ze horen foeteren. Laatst gooide zo'n knaap me d'r zonder mankeren weer mee in mijn gezicht. De drab liep over mijn kin. Maar ja, wie kaatst moet de bal verwachten. Ze noemen me altijd Hent. Hent de dikke stratenmaker. Meestal ben ik opperman bij het straten. Maar mijn maat ligt nu in het ziekenhuis. Ik woon in de Leliestraat en ik heb het daar best naar mijn zin. Een jaar of wat geleden deed ik eens mee aan een optocht op een Oranjefeest. Ik liep voor de oude brandspuit. Ik had me kostelijk verkleed. Ik had

een bultje en droeg klompen. Iedereen vroeg, wie is die gek, maar zelfs mijn chef kende me niet. Ja, een lolletje moet je ook eens hebben. Onze hoogtijdag is het jaarlijkse uitstapje. Dan gaan de vrouwen ook mee. Sjonge, sjonge, wat hebben we zo nu en dan gelachen. We waren een keer in de Postzegel in Den Bosch. We kwamen binnen in een vrolijke bui. Er zat al een grote groep vrouwen. Mijn maats zeiden: ‘Hent, daar durf je niet naar toe’. Dat liet ik me natuurlijk niet zeggen en twee minuten later was ik al met die vreemde vrouwtjes aan het dansen. Mijn vrouw jaloers? Nee, dat is ze niet. We kunnen het buitengewoon goed vinden. Wielrennen is een van mijn favoriete sporten. Ik ben dan ook altijd als verzorger met de junioren van de wielclub Jan van Riebeeck opgetrokken. We gingen overal heen. Jammer, tegenwoordig hoor ik er weinig meer van. Verder ben ik een groot liefhebber van vissen. Man, er is geen mooiere sport. Nee, nee, het is mij niet om de vis te doen maar om de sport. Ik ben al jaren lid van de Culemborgse hengelsportvereniging. Als je rustig langs de waterkant zit en je dobertje schiet weg, nou dat is wat hoor. Zo heerlijk rustig langs de Vliet bijvoorbeeld ’s morgens vroeg. Naar je dobber staan te turen, de vogeltjes horen zingen als de nevel langzaam optrekt. Wat zou je nog meer kunnen wensen. Nee, als ik vrij ben, kunnen ze me langs de waterkant vinden. In de Lek heb ik nog nooit gevestigd. Dat is veel te onrustig. Bovendien stinkt het water. Ik sta in Culemborg bekend als de bonte

hond. Wel honderd keer per dag roepen de mensen tegen me. Leuk hoor. Ik blèr altijd terug. We krijgen hier en daar nog wel eens een koppie koffie. Daar houdt een mens zijn verstand bij. Vroeger onder dienst was ik kok. Eten koken kan ik als de beste. O ja, dat wil ik nog vertellen. Ik heb eens een snoek gevangen. Een grote en heel oud. Maar hij had geen baard. Vermoedelijk in het bezit van een droogscheerapparaat.

Culemborgse Courant, 24 april 1964

IK HIELD VEEL van paarden. Dat is nog zo! Toen ik 12 jaar was, mocht ik 's avonds de paarden van kolenhandel Kruisen altijd wegbrengen. De paarden moesten in de richting van het veld van Beesd. Dan zat ik deftig en parmantig op zo'n brede rug. Ja, dat was erg leuk. Ik vind een paard nog altijd het mooiste dier wat er is. Ik moest op de sigarenfabriek de Trio gaan werken en daar ben ik anderhalf jaar geweest. Ik was er gauw achter. Het ging goed, maar de hele dag binnen zitten, mij niet gezien. Nee, ik hield meer van de vrije natuur. Als ik niet op de fabriek werkte, ging ik helpen bij de zaak van Kruisen en toen die overgenomen werd door de firma Bonnhof, ben ik er voor goed terechtgekomen. Dat was mijn lust en mijn leven. Altijd met de paarden omgaan. We reden toen met twee paarden voor zo'n zware platte wagen. Later, toen ik wat ouder werd, ging ik er zelf mee rijden. Dat was wat! De mooiste tijd van mijn leven! We reden vaak naar Drumpt, maar ook in Buren, Asch en Beusichem brachten wij kolen. En niet te vergeten het veevoeder, zoals maïs, grutten en tarwe. Er ging een ton of 4½ op zo'n wagen. En maar sjouwen! Ja, van werken kan ik meepraten. De mensen waar ik al zo lang gewerkt heb, zijn goed voor me. Maar ik sta ook altijd voor hen klaar. Ik kijk niet zo nauw, al kom ik eens wat later thuis om te eten. Je moet niet alleen aan jezelf denken in het leven. Vroeger lieten we vaak jongens meerijden omdat ik daar zelf, toen ik jong was, ook zo gek op was. Een paard trekt altijd. Later kreeg ik

een auto en wel een T-Ford. Mijn rijbewijs heb ik zeker al wel 45 jaar. Ik heb in Geldermalsen proefgereden. Met die T-Ford is wat vervoerd. Hoeveel kolen ik in mijn leven op mijn rug heb gehad, is niet te schatten, maar heel wat. En dan die zakken koren en al dat andere spul. Nou, dat zou een berg zijn waar ik niet naar zou durven kijken. Vroeger werden de kolen met schepen aangevoerd. Ze werden in zakken geschept en wij moesten ze op de wagens dragen. En thuis weer uitgieten. Later werden ze weer opgeschept en bij de klanten afgeleverd. Tegenwoordig komen de kolen met de trein. Er zijn nu transportladders. Het wordt gelukkig hoe langer hoe gemakkelijker. Ik ben een geboren Kuilenburger, wat dacht je! Ik kom in alle straten van de stad. Bij arm en rijk heb ik de kolen gebracht. Het is wel eens voorgekomen dat ik met een half mudje 'achterom' ging en de kolenzak net op het stoepje openscheurde. Ik heb ook wel eens meegemaakt dat ik met een mud kolen naar boven moest. Om sneller klaar te zijn, had ik twee halve mudden op elkaar gezet. Halverwege die smalle trap wipte de bovenste zak er af en sloeg met donderend geweld naar beneden. De kolen rolden door de hele gang. Dat was niet minder dan een kleine ramp. Alles zwart. En toch werd er nog bij gelachen. Kijk, dat is optimisme. In de stad rijden heeft zijn bekoring. Je kent ontzettend veel mensen en vaak drink je een kop koffie. Is er iemand jarig, dan krijg je vaak een wippertje [*glaasje jenever, red.*]. Ik heb mijn werk altijd met veel liefde gedaan. Ik

De kolenshuur van Bonnhof, rechts naast het woonhuis.

heb ook wel eens een vrouwtje dat veel babbels had, met een zwarte hand over haar toet gestreken. Dan moest je ze horen. Kleine kinderen werden wel eens bang voor ons. Vooral als het zo tegen Sinterklaas liep. Dat werd natuurlijk nog erger als de moeder dan zei: 'Daar heb je zwarte Piet'. Weet je wat ik de beroerdste tijd van mijn werk vond? De oorlogsdagen, toen de kolen op de bon waren en de bloedjes van kinderen vergingen van de kou.

Culemborgse Courant, 1 mei 1964

IK VOEL ME een echte Kuilenburger, ofschoon ik hier niet geboren ben. Mijn wieg stond in Haarlem. Toen ik een paar jaar oud was, zijn we in Kuilenburg komen wonen. Nou, ik heb het er best naar mijn zin. Als jongen was ik lid van GWL, dat wil zeggen: de Groen Witte Leeuwen. We hebben het wel eens bont gemaakt! Dat was in de tijd dat we er op de fiets op uit gingen. We hebben eens in Heukelum gevoetbald. Dat was me een spul. Ik zie ons nog fietsen met de bekende biezen koffer achterop. Ik speelde vaak voor cameraman en maar draaien aan een denkbeeldige slinger, met de koffer steeds op actuele gebeurtenissen gericht. We gingen terug over Leerdam om bij het café van Jan Pin wat op verhaal te komen. Ze konden mij op alle plaatsen gebruiken, op de rechtshalf plaats en ook in het doel. Later ben ik veerman geworden. Dat was een mooie tijd. Er kwam eens een geladen auto op de pont. Toen de auto, na het overzetten, de pont afreed, zag ik een paar laarzen onder de zakken uitsteken. Ik trek aan die laarzen en wat denk je? Er zat nog een Duitser in! Jonge jonge, wat ging die vrijer te keer. Hij wilde me kapot schieten. Ja, toen wel even in de knijp gezeten. In 1945, toen ik onder dienst was, moesten we naar Indië. We werden in België ingescheept met als bestemming Engeland. We gingen in België nog eens goed uit en daar mijn geld op was, verkocht ik de kleren van mijn broer, die op dat moment op bed lag. Hij had alleen nog maar wat ondergoed over. Daar heeft worst gewaaid! We konden de boot nog halen,

maar ze hadden de loopplank al opgehaald. Toen we in Engeland kwamen, kregen we beiden eerst acht dagen petoet! Toen we later op Malakka kwamen, was ik het haasje. Daar hebben ze al mijn kleren en wapens gestolen. Alles weg! Een mens kan gekke dingen mee maken. Ik kocht op de markt van een Chinees voor 40 dollar een paar nieuwe schoenen voor mijn broer. De eerste de beste keer dat hij ze in de regen aan had, hield hij alleen de zolen over. De rest was papier. Of ik die Chinees die schoenen wel betaald heb, weet ik niet zeker. We leven nogal snel! Overigens hebben we in dat vreemde land veel meegemaakt. Leuke maar ook beroerde dingen. Veel acties bijvoorbeeld. Ik ben in veel plaatsen geweest, Batavia, Bandoeng, kortom te veel om op te noemen. Het was niet allemaal rozengeur en maneschijn. Met een gevechtswagen waarin we met vier man zaten, reden we bij Poerwokerto op een landmijn. De hele zaak ging de lucht in, mijn collega's waren dood en ik zwaar gewond. Ja, dat is wat geweest. We waren op weg om landmijnen op te sporen. Toen spoorden de landmijnen ons op. Toen was het gedaan met me. Ik kwam in nogal wat hospitalen terecht, waarna de thuisreis volgde. Nee, daar was niet veel aan. Ik heb heel veel pijn moeten lijden, maar ik ben er nog. Dokter Roegholt heeft mij in het ziekenhuis hier in Culemborg behandeld. Ik heb er lang in gelegen, maar hij heeft me aardig opgeknapt. Dank zij plastic. Ik rijd altijd op een damesfiets en dat bevalt mij prima. Getrouwd? Ja zeker. Dat zal

ik eens haarfijn vertellen. We liepen in dat vreemde land en mijn maats zeiden: 'kijk eens Piet, wat een aardig vrouwtje zit daar in dat huis. Daar durf je niet naar toe'. Nou, ik zou Piet niet zijn als ik niet gegaan was. Ik belde aan en vroeg wat water. Ik moest binnen komen en kreeg een uitgebreid diner. Mijn maats keken zich de ogen uit. Het was gauw beslist! Ik heb ze mee naar Holland gebracht en je mag haar zien! In 1948 kreeg ik de functie van havenmeester. Dat was een kolfje naar mijn hand. Ik moet het liggeld van de schippers innen en de meerplaatsen aanwijzen. Erg druk is het in de haven niet meer, maar er is altijd wel wat te beleven. Toen ik pas havenmeester was, hebben mijn maats uit dienst mij eens een bezoek gebracht. Dat vergeet ik niet gauw. We voeren met een grote sloep en laten we nou de schroef verspelen. Ik zie ons nog de haven binnenkomen. Dat was me een feest! Verder ben ik onafscheidelijk verbonden met de watersportvereniging De Helling. Je maakt nog wel eens wat mee als havenmeester. Er lagen schepen in de haven ingevroren. Er lag ook een schuit met een Fries erop. Die snuiter kreeg ruzie met zijn vrouw. Hij smet de stenen koffiepot aan diggelen op het ijs. Toen zij liet zien dat ze ook niet op haar mondje gevallen was, stak hij haar bontmantel in brand. Mensen, wat een tumult. Toen de ruzie wat geluwd was, ben ik aan boord gegaan. Hij schonk nog een borreltje ook! Meestal, ook als ik 's avonds langs de haven slenter, loop ik in mijn daagse pakkie. Ik neem het niet zo nauw. Maar op een keer,

*Piet de Jong als
havenmeester.*

Piet de Jong (tweede van rechts) samen met andere Culemborgse militairen voor vertrek naar Nederlands-Indië, in het kader van de politionele acties aldaar.

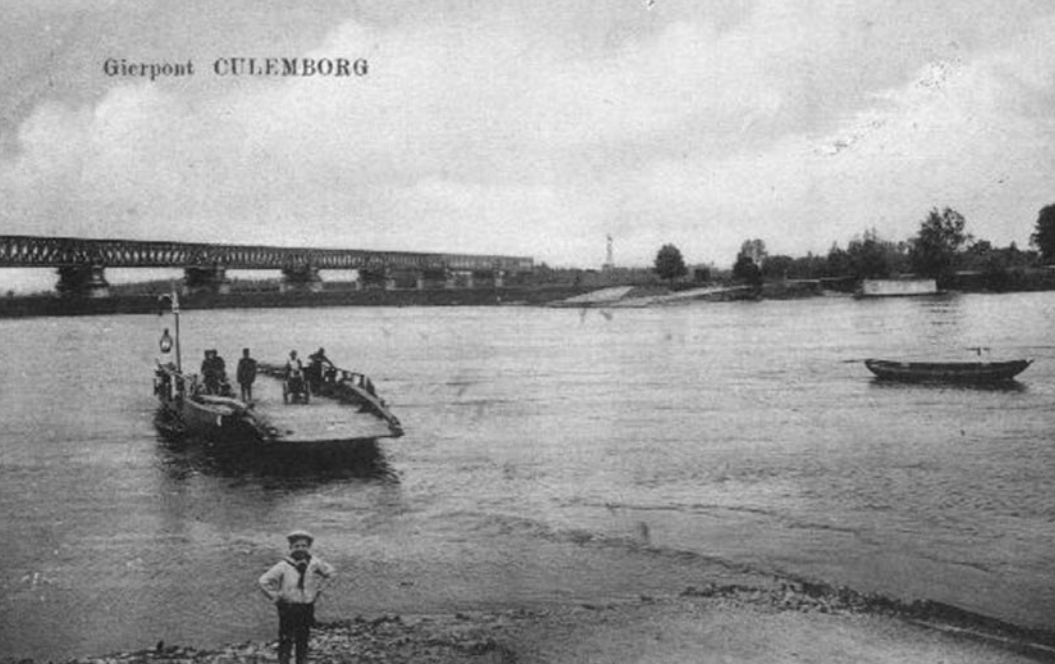
mijn vrouw hield niet op, moest ik het mooie grijze pak aantrekken. Het was mooi weer en ik liep wat rond. Plotseling een stem: 'Piet, help eens even!' Ze waren met een boot bezig. Die boot moest onderste boven. Ik ga op de kant van de boot staan en trekken maar! Daar slaat me dat ding ineens om en Piet lag met zijn mooie pakkie in de haven. De anderen lachten zich bijkans een ongeluk, maar ik stond er mooi op. En daarom zie je Piet nooit meer met een mooi pakkie aan langs de haven. Ik maak nogal eens een foto. Daar heb ik wel aardig kijk op. In Indië heb ik er ook veel geknipt. Mijn grootste hobby is vissen! Ofschoon ik ook wel graag een

kaartje leg. Over vissen gesproken, daar wil ik iets van vertellen. Het is me niet om de vis te doen, maar om de sport. Bovendien hou ik van de vrije natuur! Een paar jaar geleden sta ik te vissen in de Lek. In die dagen smaakte de vis nog. Nu is het hopeloos. Ik had een poosje gestaan toen er een automobilist uit zijn auto stapte, naast mij kwam staan en ook naar de dobber tuurde. 'Waar vist u op', vroeg hij. Ik keek hem eens aan en vroeg: 'vist u ook wel eens?'. 'Erg veel', was het antwoord, 'ik ben een echte liefhebber. Ik heb eens staan snoeken', zei de onbekende, 'Ik kreeg beet en het duurde vier uur voor ik die snoek op de wal had liggen. Het kreng woog 30 pond. Dat was me wat! Ik voelde me even uit het veld geslagen, maar herstelde mij vlug. 'Dat was een goede vangst, maar weet je wat ik meemaakte? Ik stond hier een paar weken geleden te vissen. De dobber dook langzaam weg. Ik dacht, dat zal een kanjer zijn. Ik haalde op en het gevaarte zwieberde aan de lijn. Toen het boven water kwam, was het een complete kerstboom en de 20 kaarsjes die er in zaten brandden nog ook!' 'Dat geloof ik niet', zei de bezoeker. 'Nou vriend', zei ik, 'als jij een 20 pond van je snoek aftrekt, dan zal ik de kaarsjes van de boom uitblazen'. Hij zei niets meer, keek me wat dromerig aan, stapte in zijn auto en gaf gas! Toen ik laatst in het ziekenhuis lag, heb ik ook nog moeten lachen. 's Avonds kwam de 6-jarige Johnny de Braaf op bezoek bij zijn opa. Ik had gehoord dat hij veel van duiven hield. Toen hij bij mijn bed kwam staan,

ging het dus al gauw over duiven. Ik dacht, wacht, dat ventje zal ik eens wat wijs maken. Ik vertelde dat ik een duif had met een richtingwijzer, verlichte koplampen en een brandend achterlicht. Even keek hij mij aandachtig aan. Toen grinnikte hij en zei: ‘dan heb je een linke duif, Piet!’ De bezoekers lagen bijna onder de bedden van het lachen. Ik stond eens te vissen vlak bij de pont, toen de dobber weg schoot. Ik dacht, wat heb ik nou aan mijn fiets hangen. De hengel boog door tot op het water. Het dier trok en trok en ik dacht: ‘Piet, dat red je niet’. Gelukkig kwam de pont net naar de Kuilenburgse kant. Arie van Wijk stond erop en hij zag me ploeteren. Arie kwam naar me toelopen en op dat moment kwam net de kop van een enorme snoek boven water. Het was een verschrikkelijk groot dier en het wilde net weer met een enorme duik naar beneden gaan toen Arie de enorme pruim tabak uit zijn mond nam en de snoek daarmee precies op zijn kop smeed. De kanjer liet zich gewillig op de wal trekken. Kon ook niet anders, want beide ogen zaten dicht met uitgekauwde tabak.

Culemborgse Courant, 15 mei 1964

JA, IK BEN altijd een waterrat geweest, maar dan langs of boven het water. Je moet weten dat ik geen slag kan zwemmen. Ik ben op de steenfabriek geboren. Mijn hele jeugd bracht ik door aan de boorden van de onvolprezen Lek. Op de ‘Punt’ heb ik ondertussen om en nabij een kwart eeuw gestaan. Als 13-jarige jongen hielp ik al vaak met de drukte op de houten pont. Later is de kleine pont gekomen en nu hebben we een paar weken geleden deze in gebruik genomen. Met de zware dieselmotor zijn we snel over. We nemen nu tenminste een goede vracht mee. Ik ben een liefhebber van een pruijpje tabak. Roken doe ik ook wel, maar niet zo veel. Ze willen me nog wel eens een sigaret geven onder het overvaren, maar ik zeg dan altijd nee. Als er geen sigaar af kan, dan maar niets. Ik denk dat ik in mijn leven, en ik wordt binnenkort al zestig, zeker twee grote schepen vol heb opgepruimd. Och, wat is een mens zonder pruijpje tabak? De mensen ‘magge’ me wel en ik ken er zo veel. Ik heb er al heel wat overgezet, die in Culemborg kwamen vrijen. Man, man, het is soms een spul. Toen ik 17 jaar was, ben ik knecht geworden bij Berend Bok. Onder hem heb ik op een paar schepen gevaren. Met Berend heb ik vaak gelachen. Ik was eens met Berend met de schuit in Utrecht. Er zat een stel lui te vissen. Ik moest op de wal springen en sprong prompt mis. Ze konden me nog net oppikken. De hengelaars hebben mijn hoed met de angel er uit gevist. Ja, in die dagen droeg ik nog wel eens een hoed en nu al meer dan 25 jaar

Aan de oever en op de Lek bracht Arie van Wijk een groot gedeelte van zijn leven door.

een schipperspet. Die draag ik altijd, ze zien me nooit anders dan met die pet op. Het was me vroeger een tijd. Berend vroeg eens om meer kostgeld voor me. Hij kreeg ten antwoord: 'Voer hem maar basaltstenen, die liggen er genoeg op de krib'. Op een keer kwam er een boot op de pont af, die zonder meer over de draad voer en de bochtboot ondersteboven voer. Deze sinjeur voer rustig door. We waarschuwden de rivierpolitie en die nam hem bij Vianen even in de schijnwerper. Hij wist zogenaamd van niets, maar dat hebben ze hem toen wel waar gemaakt! Vroeger was het altijd aardig. In die tijd kwamen de grote houtvloten de rivier

afzakken. Voorop voer dan een boot, die met een grote vlag erop kwam waarschuwen dat er een vlot aankwam. Dan moesten we de bochtboot laten zakken, anders konden ze niet passeren. Houtvloten zie je tegenwoordig niet meer. Laatst heeft Piet de Havenmeest in de krant verteld dat ik met een pruim tabak een snoek bewusteloos smeed. Nou, hij heeft het prachtig versierd. Maar hij heeft niet verteld hoe ik hem eens tuk had. Piet stond op de pont en wilde naar Utrecht liften. Ik zei tegen de chauffeurs: 'hij is bij de ss geweest'. 'Dan moet ie maar lopen', was het snelle besluit en Piet had de smoor in, dat kun je begrijpen. Dat van die ss was natuurlijk niet waar. Piet is altijd een goede vaderlander geweest. Jaren geleden schrok ik me een aap. Het was tegen de avond en ik zag bij de bochtboot iets zwemmen. Ik dacht: is dat nou een verdwaalde zeehond? Maar nee, het bleek een hondje te zijn dat van een schip was gevallen. Ik zag die schuit draaien. Voor hij bij de bochtboot was, gooide de schipper het roer weer om. Ik kon hem niet beroepen en heb het hondje mee naar huis genomen. Jammer, ik hou veel van dieren, het beestje is spoedig dood gegaan. Het was altijd een mooie tijd als de Lek dicht gevrozen zat en we een pad over het ijs maakten. Het gebeurde een keer, toen we met ons vieren bezig waren, dat we ontdekten dat het ijs maar een paar centimeter dik was. Ik heb nog nooit zo hard gelopen. Het valt niet altijd mee. Met stormweer konden we niet varen met de pont. Dringend personenvervoer

vond dan met een roeiboot plaats. Eens hadden we twee passagiers, en Thijs de Jager en ik zaten aan de riemen. De golven sloegen telkens over de schuit heen. We hadden Berend aan de wal gelaten. Jonge, jonge, wat knepen die twee passagiers hem. Ze hadden de fietsen onder in de schuit liggen en zelf zaten ze erbovenop. Het liep goed af, maar als de storm giert en je zit met een kleine boot op de woeste rivier, dan is het geen lolletje. Ja, weet je wat van mij nou het gekste is, ik ben bijna op het water geboren en ik heb altijd op het water gezeten. Zwemmen kan ik niet, maar duiken durf ik als de beste. Ik ben honderden keren van de pont af de rivier in gedoken, maar altijd een goeie afspraak gemaakt van: jongens je moet me er uithalen. Later wilde Cees Mason het niet meer hebben. Ik deed het vaak als er een wagen met hooi op de pont stond, dan sprong ik daar van af. Och ja, een mens moet wel eens lachen. Ze haalden me na de goedgeslaagde duik altijd wel uit het water. Hobby's, nee, die heb ik niet. Daar heb ik geen tijd voor, ik ben altijd druk met de pont. Ik ben gek op mijn twee mooie jachthonden. Als ik 's nachts dienst heb, dan heb ik er één bij me op de pont. Dat dier is zo scherp van gehoor, dat als in Schalkwijk een boer op bed hoest, de hond al aanslaat. Ja, dat zijn tenminste waakhonden! In de oorlog was het hopeloos met de tabak. Ik was druk bezig met lompen pakken toen ik in het magazijn 12 pakken tabak ontdekte. Nou, ik ben zó gek op tabak dat ik in korte tijd een buil van 20 kilo kortjan had

gemaakt. Ja jong, je moet er maar gek op zijn. Ik heb altijd het spreekwoord 'De morgenstond heeft goud in de mond' hoog gehouden. 's Morgens vroeg uit de veren en 's avonds bijtijds naar bed. Een pruim tabak en een borreltje op zijn tijd houden een veerman fit!

Culemborgse Courant, 22 mei 1964

IK BEN NU bezig de oude mopstenen van de Nederlands Hervormde Barbarakerk in de juiste maat te brengen. Door ze af te bikken en met een mal te controleren, kunnen ze weer gebruikt worden voor de restauratie van de nieuwe kap van de kerk. Dit zijn flinke knapen. Ik heb er al honderden klaar gemaakt. Ik ben geen steenhouwer maar metselaar. Maar dit werk doe ik ook wel. Het komt erg precies met die mal en een mens wil altijd proberen goed werk te maken. Ik ben een echte Kuilenburger. Mijn naam is Jan Antonie van Dillen. Ik ben nu achtenvijftig, dus zit ik een drieënveertig jaar in het vak. Ja, ik werk nu al drieënveertig jaar mee aan de opbouw. Toen ik een jaar of vijftien was, had ik al lang bekeken dat je een vak moest leren om aan de kost te kunnen komen. Ik vond bouwwerken prachtig en daarom ben ik metselaar geworden. Ik begon natuurlijk als opperman. Mijn eerste baas was Van Wees. Ik heb trouwens vele bazen gehad. Dat kan ook niet anders, want ik zit niet graag op één plaats. Ik heb veel buitenaf gewerkt. Veel nieuwe huizen gebouwd. In Woensel bij Eindhoven heb ik heel lang gewerkt aan de nieuwbouw voor de fabrieken van Philips. Hele woonwijken. Dat was een mooie tijd. In den Haag heb ik zeven maanden aan de restauratie van het gebouw van de Tweede Kamer gewerkt. Ook een mooie tijd. Ik ken het Haagje wel. Ook werkte ik in Delft en dus ik heb op vele plaatsen in ons land gemetseld. Vaak zat ik in restauratiewerkzaamheden, want dat heeft een speciale bekoring.

Er zijn heel wat ‘klezoren’ en ‘hengsten’ [*soort metselwerk, red.*] door mijn vingers gegaan. Hier in de stad heb ik meegewerkt aan de restauratie van de Binnenpoort. Dat was in 1941. Ik was eens boven in de Binnenpoort aan het werk en zat op een ‘korte-ling’ [*dwersbalk in steiger, red.*]. Plotseling schoot dat ding los en ik rolde vier meter naar beneden. Laat ik nou op een zolder vallen en zo goed als niets mankeren. Je moet maar geluk hebben. Voor hetzelfde geld breek je je nek. Andere ongelukken heb ik gelukkig nooit meegemaakt. Toch heb ik wel veel moeten klimmen in mijn leven. Dat werk aan de Binnenpoort was een groot werk, dat lang heeft geduurd. Er stond een heel steigerwerk omheen. Dat was een mooie restauratie. Een geluk dat het toen gedaan is, want vele historische en waardevolle gebouwen zijn deerlijk in verval geraakt. Ook aan de restauratie van het stadhuis hier in Kuilenburg heb ik lange tijd gewerkt. Daar hebben we nog wel eens gelachen. ‘Half onsje’ was mijn opperman. Soms liep het de spuigaten uit. Ik vind restauratiewerk veel mooier dan nieuwbouw. Ik houd nu eenmaal van die oude degelijkheid. Ze waren vroeger ook niet gek, want kijk eens naar die muur. Bijna anderhalve meter dik. In die dagen had men toch echt niet het gereedschap van nu. Vaak kunnen we er een puntje aan zuigen. Wat denk je van de nieuwe woningen die de laatste jaren worden gebouwd. Laat mij maar bij de ‘moppen’ blijven. Mijn werk is eigenlijk mijn hobby. Hoeveel stenen ik ongeveer in mijn leven heb ver-

werkt, zou ik niet weten. Maar als er een toren van
gebouwd zou zijn, zou Jan van Schaffelaar er
beslist niet af durven springen.

Culemborgse Courant, 12 juni 1964

*De Binnenpoort tijdens
de restauratie van 1939
tot 1943, waaraan
Jan van Dillen heeft
meegewerkt.*

IK WAS NOG maar een jochie toen mijn ouders van Beusichem naar Culemborg verhuisden. We hebben altijd in de Hond gewoond. Ik ben hier naar school geweest, maar van leren is nooit veel gekomen. Mijn naam kan ik schrijven en voor de rest interesseert het me geen snars. Vaak bleef ik thuis van school, dat was in die dagen niet moeilijk. Ze hadden je net zo lief niet als wel. In de Hond stonden toentertijd vier huizen. Het was er altijd een enorme modderpoel en in de winter was het helemaal raak. Moet je nou eens kijken. Allemaal nieuwe huizen en nieuwe wegen. Ja, het is hier hard veranderd. Ik heb eerst een tijdje op het land gewerkt. Toen ik wat ouder werd ben ik op een sigarenfabriek terechtgekomen. Daar heb ik het 43 jaar uitgehouden. Ik heb heel wat sigaren gemaakt, allemaal handwerk. Daar moet je niet licht over denken. We werkten dan met dekblad, binnengoed en omblad. Er zijn heel wat sigaren door mijn vingers gegaan. Gerookt heb ik er ook wel eens een, maar nooit veel. Ik hield meer van een pruim tabak. Een pruim kan ik niet missen. Het is alleen jammer dat de pruimtabak die ik graag heb er bijna niet meer is. Nee, sigaren met van die mooie sierbandjes zoals tegenwoordig waren er vroeger niet. Dat kon ook niet voor die prijs. Er zijn genoeg sigaren verkocht voor 1 cent per stuk. 's Morgens om zes uur stapten we de sigarenfabriek binnen en om zeven uur 's avonds er weer uit. Ik ben nooit een thuiswerker geweest en ik heb ook nooit met sigaren gevent. Daar had ik

geen slag van. Laatst was ik eens ziek. Ik zeg: 'dokter, een pruimpie tabak mag ik toch wel hebben?' 'Word je er niet misselijk van, Arie?', vroeg de dokter. Ik zei, 'welnee dokter'. Hij zei:, 'pruimen dan maar'. Ik heb altijd veel gevist. Daar kan ik van meepraten. Maar gekke dingen heb ik nooit mee-gemaakt. Ik heb wel heel veel uren op het water doorgebracht, meestal in het veld. Maar op de Lek kwam ik ook veel. 's Nachts met een kruisnet paling vangen. 't Was meestal klein spul. Peuren gingen we ook wel eens, maar het was allemaal maar zo zo. Een enkele flinke paling werd er wel gevangen. Het is jammer dat het Lekwater zo verschrikkelijk vervuild is. Man, de Lek stinkt. En uit die Lek pompen ze het water op voor de stadsgrachten en de Plantage. Je moet eens kijken, gewoon gierwater! Geen wonder dat de vis niet meer smaakt. Vroeger zaten er veel karpers. Nou zitten er niet veel meer. Kijk, daar hapt er één boven water. Die weegt wel een pond of vijf. Nee, voor die dieren is de lol er ook af. Vroeger was het water zo helder dat je op de bodem kon kijken. Vroeger kwam ik veel op de eendenkooien in het Beusichemse en Trichtse veld. Dat kooiker spelen is een leuk werk. Je moet dat kooihondje eens listig zien werken. Als er eenden in de plas zijn neergestreken en nieuwsgierig wat rondzwemmen, komt het kooihondje en loopt langs het water. Er staan rietmatten opgesteld en het hondje loopt tussen de rietmatten door. Eenden zijn van nature erg nieuwsgierig en ze zwemmen achter het hondje

Park de Plantage met de 'leugenaarbank'.

aan, tot voor de pijp. Dan laat de kooiker even zijn gezicht zien en de eenden schrikken. Ze vliegen op, komen tegen de netten en schieten verder de pijp in. Enfin, je weet wel hoe het gaat. Op het laatst komen de eenden in een soort kooi. Ja, het is een wreed beroep. Maar zo is het toch eigenlijk overal mee? Ik heb ook vaak grote visotters gezien in de kooien. Gevangen heb ik er nooit een. Mijn vader heeft altijd op een stoelenfabriek gewerkt. Daar

werden de sporten met de hand gemaakt. 's Avonds brachten ze de stoelen mee naar huis om ze te maten. Daar verdiende vader drie cent per uur mee. Dat was me toentertijd een geld. Het was in de winter in de Hond zo modderig en slecht dat je er bijna niet kon komen. De bakker kwam ook niet vaak, we moesten zelf het brood halen. Dan mag je tegenwoordig in de Hond komen. Allemaal leuke huizen en mooie wegen. Ik kom haast elke dag even in de Plantage. Ze vragen me wel eens waar ik hier voor kom, voor de herten of de vrouwen. Voor de herten antwoord ik dan altijd, want van vrouwen heb ik geen verstand. Daar heb ik me nooit mee bemoeid en zal ik wel niet doen ook. Ik was al een oude vent toen ik nog met mijn moeder alleen woonde. Nee, aan mijn lijf geen polonaise. Zal ik u nog wat zeggen. Ik draag nooit schoenen, klompen zijn mijn lust en mijn leven.

Culemborgse Courant, 26 juni 1964

IK BEN EEN rasechte Kuilenburger. Na mijn schooltijd moest ik naar de mosterdfabriek. Flesjes uitpakken. Ik was nog erg jong en helemaal alleen in een schuur bezig. Plotseling hoorde ik boven me stommelen. Ik had net toevallig thuis over spoken horen praten. Ik dacht, daar heb je het al. Toen ik de schuur uit wilde rennen, viel er een grote rol papier naar beneden, boven op me! Ik schrok me bijkans dood en zette het op een lopen. Ik ben nooit meer naar de mosterdfabriek terug gegaan. Later hoorde ik dat er boven een doofstomme arbeider aan het werk was geweest. Toen ben ik op een sigarenfabriek terechtgekomen. Daar moest ik tabak strippen. Op die fabriek, in de volksmond ‘de Oude Keet’, bracht ik het tot sigarenmaker. Maar de tijd werd slechter en er was op een gegeven ogenblik geen werk meer in de sigaren. Ik heb toen kans gezien om op de metaalwarenfabriek De Fax te komen. Ook daar was het geen vetpot en ik ben toen maar de boer op gegaan met handel. Manufacturen in alle soorten. Met een bakfiets ging ik er op uit. Duizenden kilometers heb ik gefietst. Alle boerderijen in de omtrek, vooral degene die wat afgelegen waren en waar bijna nooit handelslui kwamen, bezocht ik. Het was hard werken om een paar centen te verdienen. Ik was ondertussen aardig thuis in de manufacturen. Maar het was me een tijd. Als ik u nu vertel dat ik voor een stuiver een prima rode zakdoek verkocht en een prima theedoek voor 9 cent. IJzersterke dameskousen voor, schrik niet, 29 cent. Nee,

niet per stuk, per paar! Prachtige overhemden met een stropdas erbij, 69 cent per stuk en twee stuks voor één gulden vijf en twintig. Vitrage 1 dubbeltje per el. En sterk spul. Je deed er jaren mee. Moet je nou komen. Dat was de ‘goeie ouwe tijd’. Ik verkocht flanel waar je wel aardappels in kon opzakken, voor zegge en schrijve 9 cent per el. En toch waren er dagen bij waarop ik geen geld kon beuren. Nee, dat was ook niets. Ik bezocht ook veel markten. ’s Maandags voor de middag was ik altijd in Tiel. Verder in Zaltbommel, Amersfoort, Leerdam en vrijdags in Geldermalsen. Daar had ik mijn vaste klanten. Ik ging er heen met een groot pak op de fiets. Nee, niet met de bakfiets, dat zou een beetje te gek worden. Er waren hier in Culemborg nog meer mensen die regelmatig naar de markt gingen. We waren eens met z’n drieën naar de markt in Amersfoort gefietst. Jac ter Beek met gevulde kussens en Lammert Schaafsma met chocolade. Het was een bar slechte markt. Het was snikheet en er was bijna geen publiek. Wij na afloop met ons drieën op de fiets naar huis. Op de Leuserhei stapten we even af. Lammert wilde door naar huis, maar bedacht zich en bleef toch bij ons. Hij had nog een duizend reepjes chocolade voor op zijn bagagedrager. Door de warmte begon de chocolade te smelten. Dat was een schadepost die je als handelman in die dagen beslist niet kon dragen. Het gebeurde wel eens dat ik mee kon rijden naar de markt, met Manuel van Spier bijvoorbeeld. Manuel had een oud Fordje. Als we een

kwartier gereden hadden, moest ik door een gaatje in de vloer kijken of de knalpot rood werd. Was dat het geval, dan moesten we stoppen en voor koeling zorgen. Ook moesten we het Fordje nogal eens duwen. In Leerdam reden we een keer tegen een helling op toen de motor afsloeg. Manuel wilde remmen, maar de remmen weigerden en we kwamen bij Verspuy in de etalage terecht... Dat was me een tijd. Misschien is het maar gelukkig dat ik met de handel gestopt ben. Eens op een broeierige dag was ik in het Beesdse veld. Er kwam een hevig onweer en een rukwind sloeg mijn bakfiets met handel en al in de sloot. De politie van Beesd en een jachttopziener hebben me toen geholpen om de boel weer op de kant te krijgen. De schade was zo groot dat ik gelijk klaar was. Zo'n tegenslag kon ik niet hebben. Toen heb ik de handel maar aan de kant gezet. Het gevolg daarvan is dat ik bij de gemeente ben gekomen. We kregen f 9,10 steun. Voor 36 uur werken kreeg je één gulden meer, dus ik ging naar huis met f 10,10 per week. Ik heb 22 jaar in de plantsoenen gewerkt. Van alles heb ik al gedaan. Daarna ben ik in de algemene dienst gekomen en daar ben ik nu nog. Ik verzorg de vogels in de grachten, spui het water van de grachten, hou het vogeleilandje op orde, kortom ik ben het Manusje van Alles. Een keer ben ik in de ongevalenwet terechtgekomen. Dat kwam zo. Er was een zwanennest met vijf eieren erin. Ik kom een keer bij het nest en zie dat de eieren er naast liggen. Vooruit, dacht ik, die eieren moeten weer in het

nest. Ik klim over het gaas en gelijk komt papa Zwaan op me af. Hij geeft me zo'n klap met zijn vleugel tegen mijn arm dat die uit de kom schiet. Ik moest er mee naar de dokter en ik had ook nog een blauwe heup. Ja, zo'n vogel is sterk! Ik repareer ook de tonnen waar Gijs van Dalum al die jaren mee gesleept heeft. Gelukkig neemt het aantal af maar er zijn er altijd nog te veel. Toen de rattenbestrijding ter hand werd genomen, was dat ook mijn werk. We kregen stukjes voer om uit te leggen op plaatsen waar ratten waren gesignaleerd. Dat werd eenmaal per jaar gedaan. Nu zijn de subsidies gelukkig groter geworden en is het mogelijk meer efficiënt te werken. Jonge, jonge, ik heb al wat kankers gezien. Het zijn net katten. Er was eens een melding binnen gekomen dat er ratten zaten in een school aan de Ridderstraat. Ik er op af. Er werd in die school een nieuwe vloer gelegd. Een zuster wees angstig naar een prullenmand. Ik draaide de prullenmand in een doos voorzichtig om en ja hoor, er zaten zes halfwas ratten in. Natuurlijk trek ik er nog regelmatig op uit. Laatst, bij een boer in de polder, haalden we 22 van die knapen onder een gierbak uit. 't Is een vies goedje. Ik heb het een keer meegemaakt dat er een rat achter een meelton uitschoot precies in mijn broekspijp. Dat is een rare gewaarwording! Het was een belabberd gevoel. Ik begon te dansen en te springen en de rat vluchtte de andere broekspijp weer uit. Een poosje geleden hebben we een heel spul gehad. Er was olie in de gracht terechtgekomen en heel wat vogels waren

besmeurd. Een grote zwaan was er het ergste aan toe. We hebben het dier gevangen en geprobeerd het schoon te maken met een ontvettingsmiddel. Het haalde niets uit. Het dier raakte buiten kennis. De stofzuiger bewees goede diensten. De verse lucht deed wonderen. Toen hebben we het dier bij wasserij Spithoven een goed bad gegeven en schoongemaakt. Ja, dat zijn vervelende dingen.

Culemborgse Courant, 26 juni 1964

TEGENWOORDIG werk ik als kantinehouder in de kantine van de Centrale Werkplaats. Ik ben geboren in het huis waar ik nu nog woon, namelijk in de Ridderstraat. Ons huis staat tegen de Christelijk Gereformeerde Kerk aangedrukt. Er tegenover ben ik naar school gegaan, naar de Scheffelschool. Dat was erg gemakkelijk. Te laat komen deed ik nooit. Want als ik thuis binnen zat, kon ik de meester horen klappen en dan was het maar een paar meter lopen. Nee, wat dat betreft had ik niet te klagen. Toen de schooljaren er op zaten, ben ik gaan werken. Bij de mandenmakerij van Van Hoytema. Daar moest ik dun teenhout in drieën splijten. Als je daar de slag maar van had, dan ging het wel. Ik was daar handig in, al zeg ik het zelf. Het lukte mij twintig mandenmakers voor te blijven. En twintig mandenmakers kunnen heel wat teen door hun geoefende vingers laten gaan. De mandenmakers vlochten de manden om die grote flessen. Dat was een mooi werk. Later ben ik bij mijn vader thuis gaan werken. Hij maakte sigaren en ik moest de sigaren ringen. Dat is een aardig werkje, maar als je veel Burgemees-tertjes moest ringen, dunne sigaartjes, dan viel dat niet mee. Er brak er nog al eens een en dan was Leiden in last. De sigaren kosten toen 22 cent per stuk en ik geloof dat ze beter waren dan die van nu. Ook heb ik veel Lekbrug-sigaren geringd. Dat waren de sigaren in de prijsklasse van 6, 8 en 10 cent, met een bandje erom met de Lekbrug erop. Ook werkte ik eens op een sigarenfabriek waar

iemand werkte die nog al een beetje kon opschep-
pen. Hij voetbalde, maar verliezen was er nooit bij.
Op een keer had zijn elftal verloren en had hij
zwaar de smoor in. Een ander bood hem, om hem
op te beuren, een fijne sigaar aan. Hij vertelde er
niet bij dat hij er een stuk of zeven luciferskoppen
in gestopt had. Toen hij de sigaar had aangestoken
en het vuur bij de luciferskoppen kwam, gaf dat
een doffe plof en een steekvlam. De pocher heeft
nooit meer gepocht. Ik ben en blij Culemborger,
want ik ben aan dit stadje gehecht en vooral aan
mijn werk als koster. Mijn grootvader was al koster
van de Christelijk Gereformeerde Kerk. Daarna is
mijn vader het geweest en nu ben ik al jaren de
opvolger. Ik doe het met liefde en je mag gerust in
de kerk komen kijken, alles is er lekker fris. Een
paar jaar geleden is de kerk opgeknapt en is er ver-
warming in gekomen. De kachels zijn er nu uit, dat
was altijd een zwart gedoe. Het is tegenwoordig
met het stoken handiger dan vroeger. Er is nogal
een beetje werk aan het kosterschap: de kerk
schoon houden, de verwarming bijhouden, en niet
te vergeten, het glaasje water voor de dominee. Ik
ben op latere leeftijd getrouwd. Mijn vrouw komt
uit Lange Ruige Weide. Ver van huis weliswaar,
maar ik ben blij dat we elkaar gevonden hebben.
We hebben een gelukkig leven. Mijn vrouw is 59 en
ik word volgend jaar, bij leven en welzijn, 65. We
hebben er niets over te beslissen. Gisteren werkte
hier nog een Culemborger en hebben we nog
gewoon gepraat en vannacht is de man al overle-

*Koster Jan Loch voor
de deur van zijn kerk.*

den. Het is soms gauw beslist. Zondags is er tweemaal dienst in onze kerk. Er is niet altijd een dominee en dan doet een voorlezer het werk. Het is eens voorgekomen dat we met een bed en dankdienst tweehonderd mensen in de kerk hadden. Dat is heel wat. Meestal komen er een kleine honderd. Huwelijken worden hier niet zo vaak gesloten. Toch weet ik nog goed dat er eens zes huwelijken in één jaar in deze kerk werden ingezegend. Ik ben trots op de kerk en mijn vrouw ook. We houden alles netjes schoon. Ik maak alle diensten mee, net afgelopen zondag niet. We zijn een paar dagen

*De Christelijk
Gereformeerde Kerk
in de Ridderstraat met
links de kosterwoning.*

naar Zeeland geweest, bij een zuster die haar huwelijksfeest vierde. Als ik thuis ben en dat is haast altijd zo, dan sla ik geen dienst over. In de Centrale Werkplaats werk ik nu zes jaar en ik heb het prima naar mijn zin. Ik kan met iedereen goed opschieten. Fietsen heb ik vroeger nooit geleerd. Daarom moet ik alles lopend doen. Naar het werk echter niet; we worden gehaald en gebracht. Dat is een mooie regeling en gezellig is het ook, zo in een auto. Hoeveel sigaren ik geringd heb, weet ik echt niet. Het kunnen er wel meer als een miljoen zijn, maar ik kan je verzekeren dat ik zelf nog nooit een trekje gerookt heb. Eens logeerde er een professor bij ons en toen kwam het gesprek op de oudejaarsviering. Ik was toen net 9 oud jaar. De professor vroeg toen wat mijn nieuwjaarswensen waren. Ik heb het toen zo gezegd:

De koster van de kerk

Heeft altijd druk met zijn werk

Wenst hij de gemeente een gelukkig nieuwjaar

Dan bedoelt hij: kom 's zondags trouw bij elkaar.

Culemborgse Courant, 3 juli 1964

IK STA BIJ DE Burgerlijke Stand ingeschreven als Lamert Schaafsma. Die naam is vermoedelijk voor veel Culemborgers wat moeilijk en ze noemen me dan ook steevast Lammert Lub. Ik ben marktkramenexploitant en verhuur dus elke week de kramen aan de kooplieden die op de markt komen. 's Maandagsavonds zijn we druk met het opzetten en dinsdagmiddags breken we ze af. Destijds heb ik dit werk overgenomen van Wennekes en De Heus. Die stopten er mee. Ik zag er wel wat in omdat ik altijd op markten gezworven heb en de kooplui ken. Nee, ik doe dit werk niet alleen. Dat gaat niet! Kijk, daar loopt er één van het ploegje. 'Hé Peek, verbeur je niet kerel!' Ik ben geboren en getogen in Friesland. Daar ben ik naar school gegaan en heb ik het nodige kattenkwaad uitgehaald. Na mijn schooltijd trok ik meteen met handel de boer op. Ik pak van alles aan, bij voorbeeld manufacturen. Ik trok overal heen, want mijn standpunt was: niet bij moeders pappot blijven zitten. Verder werkte ik in een Duitse kolonij en als boerenknecht. Als het mooie er af was, vertrok Lammert maar weer. Toen ik op een scheepswerf terecht kwam, bleek me dat het daar zwaar werk was en ook dáár had ik al gauw genoeg van. Dan zat ik na zo'n avontuurtje weer snel in de handel. Als er wat te koop was, was Lammert present! Ik kon er altijd wel wat aan winnen! Ook werkte ik op de Turmac-sigarettenfabriek. Ja, het was net als mijn vader altijd zei: 'man, je hebt twaalf ambachten en dertien ongelukken. Maar ik

heb altijd een gezellig leven gehad. Toen ik 26 jaar was, ben ik hier in Culemborg gekomen. En zoals ik al zei, Lamert Schaafsma werd Lammert Lub. Nou, ik mag dat wel. Het gebeurde een keer, ik stond zo'n beetje over de markt te turen na het innen van het kramengeld, dat er een kerel aan mij vroeg: 'zeg, weet jij soms waar Lammertje Lub woont?' Ik zeg: 'man, dat is de bijnaam van die kerel, want hij heet Lamert Schaafsma'. 'O, pardon', zei de onbekende, maar toen ik hem zei dat ik het zelf was, kreeg ie de schrik van zijn leven. Maar hij had een leuk handeltje te koop. De transactie verliep zeer vlot en een uurtje later verkocht ik het van hem gekochte artikel op dezelfde markt! Nou, voor die winst mogen ze me gerust Lammertje Lub noemen! Ik kwam eens bij een boer over de Lek. Die zat met een grote bijl tussen vier oude stoelen in en wilde ze net kapot slaan voor de kachel. Het was een beetje koud en moeder de vrouw had net gezegd: 'kerel, hak toch die oude rotstoelen kapot, die liggen daar al een tijd in de weg'. De baas wilde net met het hakken beginnen toen ik met wat sigaren als handel aan de deur kwam. Toen ik zag wat hij van plan was, zei ik: 'kerel, sla ze niet kapot maar verkoop ze aan mij! Ik ben pas getrouwd en heb geen stoel om op te zitten'. De goede man liet zijn bijl zakken en vroeg wat ik er voor wilde geven. Ik zei: 'nou, een tientje'. Hij weer: 'akkoord, dan breng ik ze nog bij je thuis ook!' De kerel kon niet vermoeden dat ik ze drie dagen later voor vierhonderd gulden verkocht. Het was prachtig antiek.

De kaaswinkel van Lamert Schaafsma in de Tollenstraat op de Scherpe Hoek.

Ja, dat treft je tegenwoordig niet meer. Als ik aan vroeger terug denk! Ik zwierf veel in Brabant Daar heb ik ook het vogelschieten beoefend. Eens was ik Schutterkoning! Dat is een mooie sport. Ik was lid van een schuttersvereniging te Oud Zevenbergen. Mooie kostuums hebben ze daar! Ook aan vendelzwaaien heb ik veel gedaan. Laatst las ik in de krant dat er in Zoelmond ook gedemonstreerd was met vogelschieten. Man, ik heb het te laat gelezen, anders had ik de mensen in Zoelmond nog eens wat laten zien! Want wat dat betreft ben ik een Manusje van Alles. Een mens leeft maar één keer. Je moet proberen er iets goeds van te maken. Met veel soorten artikelen stond ik op de markt. De ene keer met stropdassen en een andere keer met portemonnees. Kwamen de mensen dan soms met klachten, dan was je er niet! Je had alweer een ander artikel. Ook heb ik veel repen chocolade aan de man (of vrouw) gebracht. Ja, ik zie me nog staan met een paar duizend repen in zo'n warme kraam. Ze smolten bijkans. Dan gaf je maar een reepje meer voor een dubbeltje. Als de kwatta zacht is, kan ik er ook wat van nemen, zei een oud vrouwtje zonder en tand in haar mond. Ze nam er gelijk twintig. Maar zo had je niet veel klanten. Ja, ik heb hier een goede kaashandel gehad. Wij woonden op de Scherpenhoek, tegenover het huis waar Jan van Riebeeck geboren is. Ik heb heel wat kaas omgezet. Ik had alle soorten. Er kwam eens een moedertje in de winkel. Ze zegt: Lammertje, mag ik twee ons van die kaas met krenten er in. Het goede mensje

bedoelde komijnekaas Ja, die tijden zijn vervlogen. Ik ben verhuisd en ik woon nu op de Helling. Vroeger ging ik altijd met de bakfiets naar de markt. Ik stond eens in Geldermalsen en daar stond ook een Van Gelderen met kaas. We kregen woorden en hij sneed me met het kaasmes al de knopen van mijn jas en verkocht vervolgens, om mij te treiteren, een partij kaas voor 15 cent per pond. Ik kon niet mee en verdiende geen cent. De week daarop nam ik revanche. Ik had op een melkfabriek een grote partij randkaas gekocht voor drie cent per kilo. Die ging in Geldermalsen voor een dubbeltje de kilo van de hand. Wat was die vent nijdig. Er was een keer brand geweest. Veel sigaren waren in vlammen opgegaan. Ik kocht echter nog een partij van 30 duizend sigaren voor 1 cent per stuk. Ik ermee de rivier over. Een boer in Schalkwijk nam er tweeduizend voor 12 cent per stuk. Het was op een maandag, ik vergeet het nooit! Dinsdagmorgens kom ik die boer op de markt tegen. Hij wilde de sigaren teruggeven en eiste zijn geld terug. Ik zeg: 'man, er zitten geen bandjes om, kijk maar uit!' *[bedoeld worden hier de banderollen van de belastingdienst die onder het fabrieksbandje moesten zitten, red.].* Ik heb nog nooit iemand zo vlug naar de pont zien gaan! Ik zeg maar zo, handel is handel en een kat in de zak moet je nooit kopen. Vaak gingen we met z'n drieën, Wout Vermeulen, Jack ter Beek en ik naar de markt in Amersfoort. Het is wel eens zo geweest dat we van elkaar moesten lenen om met de pont mee te kunnen. Ja, het is niet altijd een

vetpot. Ook gingen we wel eens met een auto, een oude Ford, mee naar de markt. Eens trokken we naar Leerdam. In de polder schoten een paar kippen van een erf af en rang, onder de auto! De chauffeur remde zo hard dat de motor van het oude autootje afsloeg. Daar stonden we. Een eindje terug lagen de kippen dood op de weg. Door het remmen en piepen van de Ford was de boer voor de dag gekomen en hij vroeg wat er was. Ik dacht, ik zal die twee kippen maar betalen en stond met het geld in m'n hand. Ik zei: 'baas, we rijden juist twee kippen van je dood. We zullen ze betalen'. De boer keek in de richting waar de kippen lagen en zei toen: 'nee jongens, die zijn niet van mij. Zukke platte kippen hek nie...?'. Dit verhaal is al vele malen verteld, maar nu weet je tenminste waar het vandaan komt. Ik verhuur al twaalf jaar mijn tenten aan de commissie van Bergambacht. Vorige week kwam er uit die plaats een groot gezelschap met een autobus om mij te huldigen. Ze benoemde me tot ereburger en boden me een herinneringsbord van Delfts aardewerk aan met mijn portret erbij! Nou hoor ik dat ze ook nog een standbeeld voor me op willen richten. Dat zal iets moois worden...

Culemborgse Courant, 10 juli 1964

JA, HET WATER heeft mijn hart gestolen. Je moet weten dat ik als het ware op het water geboren ben. Mijn wieg stond aan het Beusichemse veer. Daar ben ik geboren. In het gebouw waar nu de jeugdherberg gevestigd is [*thans het restaurant Het Veerhuis, red.*]. Een groot huis! Als het slecht weer was, zodat je binnen moest blijven, werd je in zo'n grote kamer opgesloten. In de zomer mocht je in de wei spelen. Ja, als kind had je toen niet veel in te brengen. Toen ik geboren werd, was het een bar arme tijd. Er was niets te verdienen. Je was al blij als 's avonds de ergste honger gestild werd zodat je kon slapen. Ik ben in Beusichem maar een paar maanden naar school geweest. Toen zijn we in Kuilenburg aan het veer gaan wonen. Tot een jaar of elf ben ik daar naar school geweest, maar als schooljongen moest ik al op de pont werken. Nou, als ik daar van ga vertellen! Het was een kleine houten pont. De schuiten, de tochtaken, waren open houten roeiboten. Als het dan eens flink geregend had, moest je het water uit die boten hozen. De pont was oud en lekte. Ik ben heel wat nachten uit mijn bed gemoeten om de pont leeg te scheppen, anders zat hij 's morgens onder water. We hadden toen al het café dat er nu nog staat [*inmiddels gesloopt, red.*]. Daar is menig slokje gedronken. Dat was me een tijd! Voor een stuiver had je een grote borrel, maar de stuivers lagen toen ook niet voor het oprapen. Vroeger werden de voertuigen gratis overgezet en moest alleen de man die erbij was betalen. Dus een wagen ging voor niets

over. Als er een man bij was, betaalde hij een paar centen. Een fiets moest ook gratis overgezet worden, de berijder betaalde twee centen. Het gebeurde ook nog al eens dat de man geen cent op zak had! ‘Neem me dan maar weer mee terug’, was dan het commentaar. Ik zeg: ‘ben je gek vent, dan heb ik twee keer werk met je!’ Zo bleef er ook in die tijd nog veel aan de strijkstok hangen. Ik voer toen op de pont met mijn broer Bart en met Hannes Jägers. We hadden toch nog vaak lol. Regelmatig kwam er een grote wagen over, afkomstig uit Amsterdam. Die lieten we met een lier in de pont zakken en we draaiden hem er ook weer met de lier uit. De voerman zei altijd als hij op de pont was: ‘kom jongens, pak een hap’. Dan pikte hij een fles uit de zittekist en wij mochten even lurken. Je kunt er op rekenen dat we daar altijd als de kippen bij waren. Vroeger kwamen er ook veel kooplieden met paarden over. Bestemming Utrechtse markt. Ze waren meestal ’s nachts aan het veer. In een winternacht – de stroom ging met drijfjfs, dus de bochtaken waren binnengehaald – moesten we weer paarden overzetten. De pont werd met een vaarboom over de rivier geduwd. Er was niet veel stroom, maar je dreef toch nog een heel eind af. Een eind beneden het veer werden de paarden gelost en de begeleiders moesten maar zien dat ze er mee op de dijk kwamen. Ja, toen was het geen lolletje. Ik weet het nog als de dag van gister, al tel ik nu al 76 lentes. We moesten met de houten pont terug. We trokken hem een eind naar boven, de

veerdam voorbij en toen aan het bomen. Het ding was in slechte conditie. Toen we weer aan de Kuitenburgse kant kwamen, had het ijs er een formidabel gat in geslagen. Toen we binnen aan een slokkie bij de warme kachel zaten, kwam een landloper met het alarmerende bericht dat de pont weg was. Wij eruit. Daar lag het ding, net nog met de rand boven water. Voor het geval weer vaarklaar was, kwam er heel wat kijken... Vroeger hadden we een goeie vaste klant. Dat was baron Van Pallandt uit Waardenburg. Die kwam nogal eens met zijn auto over. Ook vaak midden in de nacht. De auto was vrij, maar de baron en de chauffeur moesten elk twee centen betalen. Laat hij nou een paar keer een gulden geven! Als hij ’s nachts nog terug moest komen, lagen we de hele nacht aan de overkant te wachten. Ja, die tijd is lang voorbij. Op een keer zat de Lek dichtgevroren, maar in het midden van de rivier lag nog een flink wak. Ik zeg tegen mijn maats: ‘we kunnen niet meer varen, laten we een pad maken. Het ijs is stevig genoeg en over dat gat leggen we dan maar wat planken’. Op de zolder lagen nog wat nieuwe planken van 13 meter lengte (die gebruikten we voor reparatie aan de pont). Wij het hout het ijs opgesjouwd. Met moeite werd de eerste plank over het wak geschoven en ik zou eens even proberen of het zou gaan. Wat denk je? Prompt duikel ik in het wak. Nou moet je weten, ik ben als het ware op het water geboren, maar ik zwem geen slag! Ik had mijn klompen en mijn jekker aan, want het was bijtend koud. Ik aan het

ploeteren in het ijskoude water en ik hield me nog boven ook! De anderen riepen: ‘hou vol, Cees, we halen hulp’. Ik greep me vast aan de rand van het ijs, maar dat brokkelde af. Al gauw smeten ze een stuk hout naar me toe en dat was mijn geluk. Nu bleef ik makkelijk boven. Er kwam een kerel om te helpen. Hij stond op de kant van het ijs. Ik zie het nog gebeuren. Het ijs brokkelde af en die snuiter schoot tot aan zijn middel in het water. Hij kon er nog net uitkomen en rende als een haas weg. Ik heb hem nooit meer aan het veer gezien. Toen ze me eindelijk uit het water hadden, bleef ik nog wat napraten, ik voelde geen kou. Toen ik binnen kwam, was ik bijkans een ijsklomp. Ik woonde toen nog alleen met mijn moeder. Wat heeft dat mens een moeite gehad om me mee uit te kleden. Mijn hemd zat aan mijn rug vast gevoren. Maar ik nam vlug een halve liter jenever – we hadden hem toch voor inkoopsprijs – en ik ben er nog geen minuut verkouden van geweest. Dat was gelukkig best afgelopen. Omdat de pont dag en nacht voer, moesten we ’s nachts zo’n beetje waken. We lagen dan in een soort wachthuis. Dat is er nu niet meer. Moest er iemand over dan was je direct bij de hand. Op een donkere nacht, ik lag alleen in het wachthuisje, werd ik wakker door het gebrul van wilde dieren. Ik wil gerust bekennen dat ik hem kneep als een ouwe dief. Ik hoorde het gebrul van leeuwen en tijgers en werd koud tot in mijn botten toe. In mijn angst sleepte ik de bank voor de deur. Een slechtere nacht heb ik nooit gehad. Of er die nacht

aan de overkant nog gebeld of geroepen is, weet ik beslist niet. Ik ben er niet uitgegaan. Toen het licht werd en ik door het raampje kon kijken, werd alles duidelijk. Circus Van Bever had in Culemborg voorstellingen gegeven en daar de wagens met de pont over moesten, had men ’s nachts de wagen met wilde dieren al aan het veer gebracht. Net voor het wachthuisje. Daar hebben we later vaak om moeten lachen. Een keer heb ik een ernstig ongeluk meegemaakt. We hadden toen een ijzeren pont. Er kwam een vrachtauto de pont op rijden en op dat moment brak een kikker; dat is dat ding

De dichtgevroren Lek met pad naar de overkant.

Gelagkamer van het Veerhuis met achter de bar Dick Mason.

waar de ketting aan zit. De pont ging drijven en de vrachtauto verdween in het water. De chauffeur zal vermoedelijk zo geschrokken zijn, dat hij er nier meer uit durfde springen. Hij is verdronken... Ja, dat zijn dingen die je nooit vergeet. Als je 's nachts zo alleen in het wachthokje lag, kwam er wel eens een landloper binnen. Het was toen een doodarme tijd en het verrekte van dit soort volk. Tegenwoordig zie je dat slag niet meer. Het wachthokje zat nog al eens onder de luizen. Eens per jaar werd de zaak schoon gemaakt. Ja, dat is vies goedje. Maar

het was niet anders. De mensen zaten toen veel onder het ongedierte. Als er nou eens een vlooi gevangen wordt, zou het bijna in de krant komen. In 1923 kregen we de eerste ijzeren pont. Dat was nog een kleintje. Later heb ik op de werf in Hardinxveld een grotere laten maken. Ik lach om de hele wereld. Ik wil het best weten, dat ik vroeger altijd in armoe heb geleefd. Maar ik ben altijd eerlijk gebleven. Doe wat je wilt, maar hou je handen thuis! Nog zie ik de drukte aan het veer, als de Kuitenburgse boot vertrok of binnen kwam. Dat was toen zo'n beetje het enige vervoermiddel. Voor een kwartje kon je mee naar Rotterdam. Nu hebben de kinderen er amper een ijsje voor. Als je een kaartje had van 40 cent, dan zat je als een baron achter in de boot. Toen in 1923 de brug te Zaltbommel gereed kwam, kregen we het extra druk. Jaren hebben we toen dag en nacht gevaren met twee ponten. Ja, toen werd er goed verdiend. Tot 1924 waren de vervoermiddelen vrij van voergeld. Toen brak het gezond verstand door en moest ook daarvoor worden betaald. Dat was een hele ommekeer. Ik heb veel gepruimd. Niet zulke grote pruimen als Arie van Wijk, maar toch ook heel wat. Vroeger gingen we 's maandagsmorgens naar het winkeltje van Sterk en haalden we 12 ons tabak voor 2 cent, een Goudse pijp erbij voor een cent en je was de hele dag de mijnheer. We braken een stuk van de lange steel van de pijp af, een stukje garen er om, anders viel dat ding uit je mond en dan maar dampen. Pruiimtabak gebruik ik altijd van Gelria uit

Culemborg. Moet je eens proeven, het is pittig spul. Ik gebruik altijd een rode zakdoek. Dat is al van oudsher. Ik heb nooit andere gehad. Met een rode zakdoek heb ik, je zult zeggen hoe bestaat het, mensenlevens gered. Er was eens een mooi groot jacht de haven van Kuilenburg binnen gekomen. De opvarenden, een flink stel, gingen de stad in. Tegen een uur of vier kwamen ze vrolijk terug. Ze wilden met het jacht de haven uitvaren. Ik sta op de kop van de veerdam en zie dat er een sleep aan komt. Die sleep voer met een zogenaamd voorspan. Dat zijn twee sleepboten achter elkaar. Er hingen twee kasten achter van ongeveer 800 ton. Het jacht wilde tussen de twee sleepboten door... Ze hadden de tros niet eens gezien. Ik begin te roepen en met mijn rode zakdoek te zwaaien. De kapitein van de voorste sleepboot zag direct het gevaar en liet onmiddellijk zijn schip achteruit stomen. De tros zakte net voor het jacht onder water en het gevaar was geweken. Nog geen bedankje kon er af. Ik houd van de natuur en ik ben graag in regen, wind en sneeuw. We hebben harde winters meegeemaakt. Als het vroeger flink ging vriezen, dan ging de Lek meestal het eerst dichtzitten bij Jaarsveld of Ameide door de werking van eb en vloed. De schollen schoven dan op en onder elkaar en zo ontstond een stevige ijsvloer. Een paar dagen later zat de rivier dan ook voor Culemborg dicht en maakte we er een pad over. Het is wel gebeurd dat 's morgens het pad een eind verschoven was. Dan had de rivier het ijs nog even een stukje meegenomen. Tegen-

Cees Mason voor zijn pont.

woordig zijn ze er vlug met ijsbrekers bij, maar vroeger zaten de schollen vaak tot op de bodem vastgevroren. Ik woon nu al jaren in Ravenswaay, maar ik denk nog vaak aan het Kuilenburgse veer.

Culemborgse Courant, 7 augustus 1964

IK BEN IN Culemborg geboren in de Leerdamse buurt bij de Steenovenlaan. Dat is 72 jaar geleden. Man, waar blijft de tijd. Ik herinner me nog zo goed mijn schooltijd. Dat we appels gingen kloken. Mijn vader werkte voor een klein loontje op de gasfabriek. Die heeft hier op het Hoge Dorp gestaan en is al lang verdwenen. Ja, dat was werken geblazen. Toen ik als 12-jarige van school kwam, moest ik direct gaan werken op de glasfabriek. Ik moest met een grote tang de gloeiende flessen van de glasblazer overnemen. Dan moesten we er mee (er waren meer jongens) naar een kuiloven lopen. Hier stond weer iemand die de flessen van ons overnam en ze in de kuiloven legde. Het glas moest daarin beslagen worden, zoals dat heette. Er werden vele soorten flessen geblazen. Wij spraken toen van 8-kans, dat waren dan twaalf flessen met een totale inhoud van acht kan. De drank werd uit Schiedam in enorme vaten naar Culemborg vervoerd. Er ging zo'n 700 tot 800 liter in. De vaten werden hier op de fabriek over een soort bok gerold. Boven een diepe bak werd de plug eruit geslagen en de inhoud liep in een put. Uit die put werd het geestrijke vocht weer opgepompt naar een groot reservoir in de fabriek. Hier stond de zogenaamde tapper, die het nat van Schiedam in de flessen tapte. Dat ging toentertijd al op een lopende band. De flessen drank werden verpakt en met de boot van de fabriek naar Rotterdam gebracht. Daar gingen de flessen dan scheep naar verre landen. Jonge jonge, wat was dat een geloop

met die flessen van de glasblazers naar de kuilovens. Ik maar rennen! Van 's morgens vijf tot 's avonds vijf uur. Je voelde je benen niet meer. Als je nagaat dat we per dag zo'n 1000 flessen maakten, dat was dan met drie man, dan kan u het wel begrijpen. Ik verdiende er 4 gulden per week mee. Maar vooruit, we leven nog. Als ik aan die tijd terug denk, dan kan ik niet anders zeggen dan dat we nu in een paradijs leven. Er wordt nu overal voor gezorgd. Alles kan. Vroeger was het allemaal armoe, bittere armoe. Ik heb me op die fabriek opgewerkt tot glasblazer. Later ging veel werk machinaal. Toen ik de leeftijd bereikt had dat ik onder dienst moest, ging ik loten. Dat zal ik nooit vergeten. Ik trok nummer 47. Laat ik nou vrij loten! Ik heb dat nummer altijd bewaard in de kas van mijn horloge. Wat was ik blij dat ik niet onder dienst hoefde. Er waren er meer die vrij waren en we waren met een gezellig koppeltje. Ja, wat doe je dan als je jong bent. We gingen o.a. rijden. Dirk Middelkoop had een ouwe hit. We tikten een brikkie op de kop en daar met een man of acht in. En rijden. De pont over en het Sticht in. Nou, dat werd wat. We hadden een paar flessen meegenomen en af en toe werd er een slokkie genomen. Vrolijk zingend ging het richting Zeist. Het was toen niet zo druk op de weg als tegenwoordig en als je in een brikkie zat, nou dan mocht je er zijn. De stemming was opperbest. De hit hadden we een extra portie haver gegeven en het dier liep er best over heen. Maar daar kwam een van de wielen in een tram-

rails terecht... Het wiel brak en het hele geval tuimelde over de straat. De hit was doodmak en bleef staan. We kropen onder de brokstukken uit en behoudens een klein schaafwondje had niemand wat. Maar de brik was kapot en voor Dirk Middelkoop zat er niets anders op dan naar Culemborg terug te lopen. Af en toe reed Dirk een eindje op de hit. De kapotte brik reden we bij een boer op het erf. De brokstukken hebben we later opgehaald. Door dit avontuur waren wij nog vrolijker geworden en we besloten met de tram naar Utrecht te gaan. Zo gezegd zo gedaan. We zijn naar Utrecht gegaan en hebben goed feest gevierd. We gingen ook naar de bioscoop! De naam van de film weet ik niet meer, maar het was een echte liefdesfilm, die diepe indruk op ons maakte. Ik hoefde dus niet te dienen en bleef als glasblazer op de fabriek werken tot de mobilisatie. Toen moesten wij ook opkomen. Ik ben in Harderwijk gelegerd geweest bij de infanterie. Daar heb ik het best naar mijn zin gehad. We hebben vaak gelachen. Ik heb ook nog een tijd in Gorcum gelegen en ook daar hebben we de boel best vermaakt zonder straf op te lopen. Ondertussen had ik in Culemborg verkering gekregen en in 1917 ben ik in mijn soldatenpak getrouwd. We gingen te voet naar het stadhuis. 's Avonds was er een aardige bruiloft. Er was een goed borreltje en de bruiloftsgasten waren beslist geen geheelonthouders. Ik heb twee zoons. Ze zijn beiden getrouwd. Mijn vrouw is in 1954 gestorven. Toen ik uit militaire dienst kwam, trok de fabriek me niet zo erg

meer. Ik heb toen lange tijd hout (teen) geschild voor de glasfabriek. Het groene hout werd in de polders gehakt en hier op grote bossen in het water gezet. Als het hout uitliep, plaatsten we twee rechtopstaande ijzers in de grond die tegen elkaar klemden. Daar werden dan de tenen tussendoor getrokken. De schil ging er gemakkelijk af. Het geschilde hout werd weer tot bossen gebonden en ging naar de teenvlechters. Deze maakten er manden voor de flessen van. Dat teenschillen was ook een slecht werk. Bovendien trok je je handen vol blaren en wonden. Ik droeg altijd van die grote wanten, maar ook die hielpen niet. Bovendien gingen die wanten telkens kapot. Toch denk ik nog wel eens aan die tijd terug. Dan hoor ik het eentonig geklik van de ijzers en dat klinkt me nog als een oude vertrouwde melodie in de oren. In totaal heb ik elf jaar op de glasfabriek gewerkt. Maar ik wilde wel eens wat anders en zo ging ik naar de steenfabriek. Ook hier in Culemborg. Daar heb ik een zomer gewerkt als afslaander. Dat is ook een zwaar werk. De volle vormen met stenen werden door met hitten bespannen karren bij de 'plaats' gebracht. Wij moesten dan de volle vorm uit de kar trekken en hem omslaan, zodat de stenen er uit gingen. Dat was een handigheidje. De lege vorm moesten we dan weer in de kar zetten. Dat ging zo achter elkaar door. Je voelde je op het laatst net een kikker, zo sprong je tussen de pas gevormde stenen door. Je rug voelde je 's avonds niet meer. Als het 'vormen' afgelopen was, waren ze je vaak net zo

lief kwijt als rijk. Er werden toen alleen in de zomer stenen gemaakt. Toen deed zich de gelegenheid voor dat ik stoker kon worden op de gasfabriek. Dus ik ging van het glas naar het gas. Daar ben ik 38 jaar gebleven. Toen heb ik werkelijk voor hete vuren gestaan. Met een haak moesten wij de gloeiende cokes aftrekken, zoals dat genoemd werd. Er stond een man bij om de cokes te blussen. Later werd dat veel moderner en werkten we heel anders. Ik kreeg toen een handlaadmachine. We werkten altijd met drie ploegen. Ik had het er best naar mijn zin, maar toen de dag aanbrak dat ik 65 werd, heb ik het werk vaarwel gezegd. Mijn verjaardag is 16 september en precies op die dag heb ik er een punt achtergezet. De laatste jaren ga ik elke zondagmorgen een eind fietsen of het weer moet erg slecht zijn. Met fietsen maken ze me niets, ik spring er nog op als een vent van 18 jaar!

Culemborgse Courant, 21 augustus 1964

IK BEN EEN ECHTE Kuilenburger, door en door. Mijn wieg stond in de Vierde Hondsteeg. Daar bracht ik mijn jeugd door in het vrije veld. Tussen de modder en de boerenkool ben ik groot geworden. Aan mijn schooltijd heb ik goede herinneringen. Ik was echt geen brave Hendrik. Ik kon goed leren, want ik heb alle klassen doorlopen. Wel veel straf gehad. Och, je was jong en er was totaal geen vertier. Ik bleef de hele dag weg. 's Morgens vertrok ik met een buil brood om m'n nek en pas 's avonds kwam ik terug. De meeste Kuilenburgers hebben een bijnaam en ze zijn er nog trots op ook. Op school was er maar een die geen bijnaam had. We hadden een keer tegen een schoolmeester 'slof' geroepen en een andere jongen ging ons verraden. Nou, toen we dat wisten, hebben we hem goed getrakteerd. Aan het eind van de Tollenstraat woonde een groentevrouw. Dat goeie mensje waste de groenten voor de klanten in een grote tobbe die altijd vol water stond. Daar wachtten wij onze verrader op en toen hij niets vermoedend daar langs kwam, paktten we hem beet en ging hij kopje onder in de tobbe. Het groentevrouwje kwam ons met een grote koolschaaf achterna. De volgende dag op school woei er worst! We moesten op het matje komen en beiden voor straf een paar uur met de lei omhoog boven het hoofd gaan zitten. Nou, dat is wat hoor. Toen we het een goed half uur hadden volgehouden, gaf mijn kameraad het op en sloeg hij zijn lei op mijn kop aan diggelen. Ik zat met de lijst om mijn nek. Er kwamen vier onderwijzers aan te pas om ons in de kelder te

werken. Dat was wel de grootste straf die ze je op school konden geven. We hebben het er geweldig bont gemaakt en zijn uitgebroken. Toen was de boot helemaal aan en we mochten in geen veertien dagen meer op school komen. We vertelden thuis niets en gingen elke morgen opgewekt met de buil brood om de nek van huis. En dan maar een beetje lanterfant. Schoolverzuim? Daar hoorde je vroeger nooit over praten. Als het vakantie was, had mijn vader me al verhuurd om te helpen op 'de Hut' om flessen te sjouwen. We speelden als we thuis waren vaak 'plaieren'. Dat deed je met een paar man. Een knoop tegen een muur gooien en dan met je handen meten hoe ver die van de muur lag. Wanneer je handen groot genoeg waren, dat ze van de muur tot de knoop reikten, had je het gewonnen. Ik heb dat spelletje veel gedaan met Arie van den Ham. Ik had veel grotere jatten dan Arie, dus heb ik heel wat knopen van hem gewonnen. Toen de schooldeuren zich voorgoed achter me sloten, kwam ik op de akker terecht. Mijn vader had een aardig boerenbedrijfje. En maar werken! Van de vroege morgen tot de late avond. Maar ja, je wist toen niet beter. Wij hebben nooit gedroomd van een brommer of van een radio in het vestzakje. Nee, dan is het nu gelukkig heel anders. Of ze nu wél tevreden zijn? Ik geloof het maar half... Toen ik wat ouder werd, heb ik met de zeis veel gras gemaaid. We begonnen 's morgens om vijf uur, maar begrijp me goed, dan hadden we soms al meer dan 2 uur gelopen om bij de kamp te komen. 's Avonds laat weer een paar uur teruglopen. Tot mijn trouwdag werkte ik op

*De grote zaal van
de Trio-sigarenfabriek.*

de akker. Toen heb ik er de brui aan gegeven en ben ik ander werk gaan zoeken. Zo heb ik jaren bij Van Gend en Loos gereden met paard en wagen. Rienus Zuurmond uit Deil was toen de besteller. Ik moest rijden en op het paard passen. Ja, dat was een mooie tijd. Daarna ben ik op de sigarenfabriek De Trio terechtgekomen. Hier stond ik 's morgens aan de tweehonderd sigarenmakers die daar werkten, het dek en het omblad uit te delen. Hoe bestaat het dat die hele industrie verdwenen is? Jonge, jonge, er zijn in Kuilenburg wat sigaren gemaakt. Het beviel me prima op De Trio, maar helaas... Er kwam een slechte tijd. Ik dacht, weg wezen voor de bui losbarst! Toen ben ik aan de gasfabriek en de waterleiding geweest. Ik heb heel wat grond verzet om nieuwe leidingen aan te leggen. Een aardig werk. Je zat altijd onder de mensen en al was iedereen arm, er werd menig kopje koffie geschonken. Maar het avontuur zat me nu eenmaal in het bloed en ik kwam bij de gemeente. In die dienst heb ik in en rondom Culemborg ontzettend veel bomen geplant. Het waren veelal essen en peppels, maar ook wel platanen. Van die essen zijn er veel doodgegaan door het gas. Van de bomen die ik geplant heb, zijn er al veel verkocht en geroid. Voor mij is het gezegde boompje groot, plantertje dood gelukkig niet van toepassing. Ten slotte kwam ik bij de reinigingsdienst terecht. Ik ben vijftien jaar 'wagenmeester' geweest. Dat was in de tijd dat Gijs van Dalum de 'cadeautjes' ophaalde. Het was vroeger wel gezellig. Het was wel een arme tijd, maar alles ging gemoedelijker. Ik heb lange tijd de

weegbrug van de gemeente bediend en heel wat wagens gewogen. In de bietentijd werden er miljoenen kilo's bieten aangevoerd. Ook de wagens met hooi en stro moesten worden gewogen. Toen het besluit kwam dat ook de lege wagens moesten worden gewogen (wat een kwartje kostte), liep het aantal klanten terug. De weegbrug is later verplaatst. Ik heb heel wat te doen gehad met dat tonnenstelsel. Toentertijd reden we zo'n 350 emmers per dag bij elkaar. Daar zat heel wat werk aan. Gelukkig zijn het er nu heel wat minder, al zijn het er voor een stad als Culemborg altijd nog veel te veel. We hebben staan werken met strenge vorst. Dan was het een hele slechte baan. Laat ik daar maar niet meer aan terugdenken. Dat was beschamend slecht. Ze kunnen nooit zeggen dat ik lui ben geweest. Na mijn werk was ik elke avond om kwart over zeven alweer op het station om aan de controle te staan en de kaartjes in te nemen. Ook hielp ik mee bij het rangeren en aan de loods wagens te lossen. Dat heb ik jaren gedaan, want ik had een flink gezin en ze konden heel wat aan. Een dochter van me woont in Australië. Ik heb eens de kans gehad naar Indië te gaan om te werken aan de spoorwegen. Er zou ook een vrijgezel meegaan. Maar moeder de vrouw had gehoord dat het daar een beetje gevaarlijk was en dat je daar altijd gewapend moest zijn. Ze zei: 'nee jochie, dat doen we niet, we blijven hier'. We zijn dus gebleven en hebben ons hele leven in dit stadje aan de Lek gewoond.

Culemborgse Courant, 24 augustus 1964

GISTEREN HEB IK mijn 69ste verjaardag gevierd. Wanneer je met mij over muziek begint, ben je zo maar niet uitgepraat. Mijn vader was muzikant bij Crescendo. Hij blies de bas en dat was een kolossaal instrument. Ik zat er toen ik vier jaar was al aan te prutsen. Als vader weg was, zat ik op de grond met de benen gevouwen als een ouderwetse kleermaker uit alle macht te blazen. Dat was een mooie sport. Kwam vader dan onverwachts thuis, was Leiden in last en kreeg ik nogal eens een tik. Op een keer zei mijn vader tegen dirigent Otto Borgstein: ‘heb je soms een oud instrument liggen, want die kleine snotneus zit thuis altijd aan die bas te prutsen. Ik geloof dat er wel een muzikant in hem zit’. De dirigent vond op zolder een oude piston. Het ding was groen uitgeslagen en een waterklep was er af. Ze sloegen een stop in dat gat en ik was de koning te rijk. Het was toentertijd een armzalige boel. Ik blies op die groen uitgeslagen piston dat het een lieve lust was. Ik zou les krijgen van Anton van Vugt. Elke keer zei die muzikant: ‘volgende week vroeg op de repetitie komen’, maar zelf kwam hij altijd te laat. Van leren kwam niets terecht. Hij gaf mij dan wel wat muziek op en ik bij mijn ouders thuis maar oefenen. Ja, dat vergeet een mens niet gauw. We woonden toen in de Molenstraat. In de voorkamer zat ik dan te toeteren. De kinderen uit de buurt kwamen dan roepen: ‘Dirk ga je mee spelen’, maar ik ging niet want ik wilde muzikant worden. Ze bleven dan voor het huis aan het ravotten en ik trok naar

achteren. Het kwam wel eens voor, wanneer ik achter het huis zat te spelen, dat mijn vrienden voor een regen van stenen zorgden. Ik ging dan meestal maar op de WC zitten spelen, daar zat ik tenminste nog een beetje veilig. Ik ben gaan werken als leerling mandenmaker en verdiende toen 20 cent per week. Ik had een goede baas, want ik kreeg ’s zaterdags altijd een fooi van 5 cent. Dat was dan ook mijn hele zakgeld, want thuis hadden ze het ook niet breed. Tenslotte ben ik het meubelmakersvak ingegaan en heb ik 46 jaar bij de firma van Gaasbeek en Van Tiel gewerkt. Ja, ik heb heel wat hout voor meubels door mijn vingers laten gaan. Wanneer je een goed muzikant wil worden, dan moet je geen repetitie overslaan. Ik kan je verzekeren dat ik de repetities altijd heb bijgewoond. Dat ik door ziekte een repetitie moest overslaan, kwam gelukkig weinig voor. Dertig jaar lang heb ik de bas geblazen, een instrument met een gewicht van wel 30 pond. Vooral met veel wind was het geen lolletje zo’n gevaarte op je rug te hebben. We hebben eens een serenade gebracht in de Dreef. Toen we terugkeerden, sloeg de wind in de bas en ik werd wel 4 meter teruggeslagen. Toen ik 50 jaar bij de muziek was, bracht de vereniging een serenade. Ook de burgervader kwam feliciteren en bij die gelegenheid spelde hij mij een koninklijke onderscheiding in zilver op. Toch leuk dat je werk als muzikant waardering ondervindt. Ik ben dan ook trots op deze onderscheiding, die ik nog lang hoop te dragen. Ook in militaire dienst ben ik

Dirk Philippi met tuba voor de vlagdrager.

muzikant geweest. Muziek is leven. Wat zou het leven zonder muziek zijn? Er zijn nog twee broers van mij aan de vereniging verbonden. Muzikant worden is mooi, maar dan moet je ook altijd de repetities bezoeken en leren. Nooit denken, ziezo nu kan ik het, want dan is het goed mis! Vanaf 1962 zijn we met Concordia veel in het buitenland geweest om festiviteiten op te luisteren. We zijn al heel vaak in België, Duitsland en in Frankrijk geweest. In België verdiende Concordia als eerste Nederlandse vereniging de Eurovlag. Op deze kleurenfoto in Frankrijk staan we er nog jeugdig op. Moet je die bergen eens zien, sjonge sjonge, het is daar zo mooi. We boekten altijd veel succes in het buitenland, maar in Oostende scheelde het maar weinig of we hadden niet kunnen optreden. Er waren al een paar Kuilenburgers met een luxe auto vooruit gereden om te melden dat er vertraging was opgetreden. Het Belgische bestuur wilde nog een kwartier wachten, maar waren we er dan nog niet, dan zou het te laat zijn. Onze voormannen vroegen en kregen echter nog een extra kwartier respijt. Bij de dertiende minuut draaide onze bus het terrein op. We zijn nog nooit zo vlug uit de bus gestapt als daar in Oostende. Zo uit de bus en zo blazen, dat was me wat. Op het showconcours wonnen we een prachtige bokaal. Dat zijn leuke herinneringen. Toen we pas getrouwd waren, speelde ik bij een strijkje in Culemborg. Dat betekende drie keer per zondag repeteren en zo zat je de hele zondag in de Werkman. Daar heb ik vlug

een eind aan gemaakt. Ik heb eens last van mijn benen gehad en nadien speel ik niet meer de bas. Het valt niet mee om dat ding mee te sjouwen. Ik heb nu een tuba (2de bariton). Laatst waren we in het buitenland en we speelden dat het een lieve lust was. Nu zijn ze daar op die feesten erg gul met serpentines, je weet wel die rolletjes gekleurd papier. Daar werd duchtig mee gegooid. Ik maar blazen en er kwam haast geen geluid meer. Ik draaide de tuba om en ja hoor, er rolde een hele bos van die papieren stroken uit. Een beetje humor moet er bij zijn, zonder humor is het ook niets. In september ben ik 60 jaar muzikant bij Concordia. Ja, waar is de tijd gebleven. Mij kun je, als het muziek betreft, gerust midden in de nacht uit mijn bed halen.

Culemborgse Courant, 4 september 1964

IK BEN NIET IN Culemborg geboren. Ik kom uit Lunteren en mijn vrouw uit Renkum. Maar we wonen hier al meer dan vijftig jaar en voelen ons echte 'Kuilenburgers'. Ik vind het heerlijk wonen hier aan de Prins Bernhardstraat. Ik ben vele jaren veerman geweest en ik heb in mijn leven niet minder dan vier veren bediend. Te beginnen met het veer te Doorwerth. Daar heb ik heel wat 'heen en weertjes' over de rivier gemaakt, want het varen zat me in het bloed. Als ik eens een dag vrij had, dat kwam vroeger heel weinig voor, dan voer ik met de plezierboot Concordia mee naar Arnhem. Later, toen ik genoeg had van het veer, heb ik jaren als stuurman op deze Concordia gevaren. Dat was óók een mooie tijd. Ik had wel eens tweehonderd passagiers aan boord, waarmee we naar de Westerbouwing voeren. Maar als het slecht weer was, was het vaak de moeite niet. We vertrokken om halftien 's morgens en 's avonds om halftien meerde ik de boot weer af. In de winter deed de Concordia dienst als sleepboot. Dan voer ik op Rotterdam en de Roer. Het was wel hard werken, maar het was mijn lust en mijn leven. Later werd ik weer veerman, eerst op de pont te Opheusden, daarna op de pont te Driel. Tenslotte weer op de ponten waar ik al eens op gevaren had. Zo ben ik twee keer veerman geweest op de pont te Driel, Opheusden en Doorwerth. Laat ik nu ook twee maal stuurman op de Concordia geweest zijn. Ze zeggen altijd, drie keer is scheepsrecht, maar bij mij kwam het zo ver niet. Tenslotte werd ik veerman op de pont te

Culemborg, bij de vader van Cees Mason. Ja, wat het veerman zijn betreft, daar kan ik van meepraten. Ik heb in al die jaren wel eens een kleine aanvaring gehad, maar gelukkig nooit een ernstige. Op de pont te Driel maakte ik eens een leuk voorval mee. Op een middag kwam er een bedrijfsleider met drie knechten en dertig los lopende koeien aan de pont. Zij hadden geen enkele stok bij zich en de koeien liepen allemaal los, zonder touw om. Ik zeg nog, mensen, als dat maar goed komt. Maar de drijvers lachten en de dertig koeien gingen de pont op. Nou was het een ijzeren pont en de koeien drongen naar voren, zodat het vaartuig bijkans water schepte. Ik dacht, dat gaat verkeerd en werkte mij tussen de koeien door, zodat ik voor de koeien kwam te staan. Ik had een bezem bij me en sloeg er een keer of wat overheen. De koeien schrokken en holden allemaal naar het andere eind van de pont. Door het enorme gewicht ging die kant diep in het water. Een paar koeien sprongen te water, maar zoals het spreekwoord zegt, 'als er één schaap over de dam is...', de anderen er achteraan. Dat was me een gezicht! Dertig zwemmende koeien om de pont. Wat kneep ik hem, maar de bedrijfsleider trouwens ook. Maar de dieren klauterden even later rustig de wal op. Op een keer moesten we aan het Drielse veer met een roeibootje aan de zogenaamde Grote Concordia, dat was een grote vrachtboot, wat stukgoederen afhalen. Ik roeide er met een veerknecht naar toe, want de vrachtboot lag midden op stroom. Omdat er een

Gerrit van Dijk sr. was erg trots op het transport-bedrijf van zoon Gerrit jr. waarvan hij de oprichter was.

grote kist in de weg stond, waardoor we niet konden roeien, zou ik die kist even om trekken. Laat het handvat er nou afbreken. Ik tuimelde achterover de Lek in en schrok me zowat dood. Ik ging onder de Concordia door en toen ik boven kwam, sloeg de knecht me uit verbouwereerdheid en met geen ander doel dan mij te redden, met een roeispaan op mijn kop. Ik had in een paar minuten een bult op mijn kanis dat het niet mooi meer was. Ik zeg: 'kerel, jij bent verder weg dan ik', maar ik was blij dat ik vlug droge kleren te pakken kon krijgen. Nadat ik heel wat jaartjes op de Culemborgse pont gestaan had, vond ik het welletjes. Ik vertrok, keerde het water voorgoed de rug toe en kwam in dienst bij Van Gend en Loos in Culemborg. Ik moest met paard en wagen pakjes vervoeren. Dat werk lag mij wel, maar het knecht zijn begon mij toch te vervelen. Een jaar of acht hield ik het vol, maar toen kwam de slechte tijd en volgde ontslag. Denk niet dat ik uit het veld geslagen was. Ik wilde vooruit in de wereld, huurde een paard en wagen en begon voor mijzelf een dienst op het station. Een concurrent van de grote Van Gend en Loos. Het viel niet mee om ertussen te komen, maar de mensen gunden het me en dat zegt natuurlijk al veel. Ook greep ik er af en toe een verhuizinkje bij hier in de stad. Zodoende kreeg ik veel werk. Ik rekende toen voor een pak van één tot twintig kilo vijftien cent. Van twintig tot en met honderd kilo was dat twintig cent. Dat waren me prijzen, maar de mensen konden echt niet meer betalen. Ik had

Naschrift:

Het transportbedrijf van de heer Van Dijk is later overgenomen door het expeditiebedrijf van Jan Krediet.

ook het vervoer van de goederen die met de boot aankwamen. Dus kwam ik weer vaak aan het water. Zo heb ik vierendertig jaar gewerkt. Eén van onze twee zonen voelde ook veel voor dat werk. We kochten een vrachtwagen, dat vergeet ik nooit, een Ford. Mijn zoon Gerrit haalde zijn rijbewijs, maar ik zelf heb nooit een rijbewijs gehad. Toen Gerrit al geruime tijd met het Fordje reed, heb ik één keer achter het stuur gezeten. Eenmaal de Dreef rond en toen had ik er genoeg van, want dat ging voor mij veel te snel. Ik ben bij de paarden gebleven en de laatste dagen geniet ik van een rustige oude dag. Zoon Gerrit heeft nu een mooi wagenpark en rijdt door het hele land. Overal kom je die gesloten gele vrachtwagens van hem tegen. Ik ben van de grond af aan begonnen, maar ik ben trots op dat mooie bedrijf. Mijn andere zoon voelde niets voor het vrachtrijden. Hij koos voor de fabriek en vierde vorig jaar het feit dat hij vijftwintig jaar geleden scheidsrechter werd. Hij houdt veel van de voetbal-sport, maar daar heb ik me nooit mee bemoeid. Ik heb heel veel jaren in de Dreef gewoond, in dat witte huisje, dat bijna geheel schuil ging achter de bomen. Het is nu gesloopt en er staat nu een prachtige villa. Ik denk nog wel eens terug aan die oude bedoening. Maar mijn vrouw en ik zijn dankbaar dat we op onze oude dag zo'n mooie behuizing hebben. Dat houdt bij ons beiden de moed er goed in, reken maar!

Culemborgse Courant, 18 september 1964

DE MENSEN konden niet zulke vreemde voeten hebben of ik maakte er schoenen voor. Ik heb school gegaan op de zogenaamde klompenschool in de Prijssestraat. Vorig jaar is die oude school gesloopt. Dat was echt een school voor Jan met de pet. Mijn vader werkte op de jeneverbranderij en ik ging naar de klompenschool. Nou, ik had weinig met het leren op en ik verzuimde nog al eens. Op een dag kreeg ik een briefje mee waarop mijn vader moest schrijven waarom ik verzuimd had. Toen ik het briefje mee terugbracht, stonden alle leerkrachten te lachen. Weet u wat er op stond? ‘Ali zoeke Malo pensen’. Ik wist niet wat het betekende en de onderwijzers evenmin, maar ik hoefde niet na te blijven. Dat was eigenlijk een unicum, want van de zes dagen moest ik minstens wel vier nablijven. Graag schoot ik met de katapult. Daar hebben we wat lol mee gehad. Vaak ging ik een schobbertje maken. Van leren kwam niet veel terecht. Toen ik dan ook, na vier van de zes klassen doorlopen te hebben, de school ging verlaten, moest ik gaan werken. Nou had ik altijd een zwak gehad voor schoenmakers. Vaak had ik voor het raam van hun werkplaats staan kijken. Vroeger was dat allemaal handwerk. Ik ging om werk bij de oude heer Nijenhuis. Die had een grote zaak en ik werd aangenomen. Er zaten daar drie knechten. Voor hen moest ik als jongmaatje het ‘pekdraad’ maken. Ik nam dan een stuk hennep van een meter of anderhalf lang en dat werd zes maal dubbelgevouwen. Dan rolde je

dat zo over je knie dat het een draad werd. Vervolgens nam je een stuk pek en trok je de opgerolde hennep door het pek heen. Maar ja, de kwajongenstreken zaten er bij mij goed in. Was een van de knechts even weg, dan plakte ik vaak een stuk pek op de leren stoelzitting. Meestal gingen ze er op zitten. Dat goedje kleefde ontzettend en als hij dan weer op moest staan, rolde de stoel achter hem aan. Dan was het meestal even raak. Eens had de dienstbode de lol mij een kopje water in de nek te gieten. Ik greep een pennerras en sloeg naar haar. Ik sloeg echter dwars door een ruit en daar had je de poppen aan het dansen. Ik moest de ruit betalen (samen met de dienstbode) en dat kostte één gulden en veertig cent. Dat was in die dagen een groot bedrag. Bij het pekdraad maken moest ik ook leer kloppen. Het was een soort klopleer. Dat was dik en moest dan uitgeslagen worden. Het werd dan bijna eens zo groot. Een van de knechts (hij had in Brabant gewerkt) zei tegen de baas: ‘dat je dat jong niet aan het nieuwe kinderschoenen maken zet’. Nou, dat was iets voor me. Op school wilde ik niet leren, maar nu nam ik alles goed in me op. De zolen werden met pekdraad onder de schoenen gemaakt. Het werk ging me goed af en heel wat door mij gemaakte schoentjes werden verkocht. Er kwamen ook spoedig mensen met moeilijke voeten. De één moest een dikke zool onder een schoen hebben en de ander had weer wat anders. Ik heb er heel wat geholpen. Als schoenmakersknechtje verdiende ik in die dagen 75 cent per

week. 's Avonds na het eten ging ik direct naar mijn broer die een kapperszaak had. Helpen met het inzepen. Dat was een sport. Dat deed men toen niet met een kwast, maar gewoon met de hand. Wil je wel geloven dat je op zo'n stoppelige baard vaak je vingers stuk wreef? Uren achter elkaar stond je dan in te zepen. Ook 's zondagsmorgens. Om halfzes waren we dan al aan de slag. Want degenen die gingen vissen, wilden eerst hun baard kwijt. Aan één klant, een vent met een rode baard, had ik een hekel. Die had een baard; verschrikkelijk. Nou moet je weten, vroeger strooide de mensen zand op de vloer. Zo ook in de kapperszaak. Onder de tafel stond een emmer water. De man met de rode baard zat in de stoel. Ik maakte mijn vingers nat, streek een keer door het zand en toen aan het inzepen. Wat keek die kerel me raar aan. 'schi nou maar uit', zei hij op een gegeven ogenblik, 'nou is het wel genoeg'. Toen hij geschoren de zaak uit was, zei mijn broer: 'Die vent had zand aan zijn snuit'. Ik zei: 'Hoe kan dat nou'. Op zekere dag veranderde ik van baas en kwam bij een schoenmaker terecht die enorm vloekte. Daar had ik gauw tabak van. Toen belandde ik in Hilversum. Daar kwam ik bij een prachtkerel, die heel veel verstand van schoenmaken had. Hij schreef ook heel veel in vakbladen. Ik verdiende daar, schrik niet want dat gelooft men in dit bromfietsentijdperk niet meer f 1,50 per week. 's Morgens naar Hilversum met de trein en 's avonds weer terug. Het weekabonnement van de trein kostte me

f 1,40, dus hield ik elke week een dubbeltje over. Probeer daar nou maar boer van te blijven. Maar hij was een goed vakman en ik leerde daar de kneepjes van het vak. Later ben ik weer in Culemborg in betrekking gegaan bij schoenmaker Vuister in de Zandstraat. Daar werkte we veel voor het pensioonaat. Elke week haalde ik daar een paar maal een mand vol schoenen. In de Goilberdingersstraat ben ik later voor mezelf gaan werken. Het

Bertus van der Veer en echtgenote tijdens het huwelijk van kleindochter Lia in 1967.

heeft altijd best gelopen. Ik heb heel wat schoenen in mijn vingers gehad. Ik heb wat zitten kloppen op het leer om het beter hanteerbaar te maken, want vroeger waren er niet van die moderne machines. Ik had een klant met hele moeilijke voeten maar toch heb ik er altijd voor gezorgd dat ook hij op schoenen kon lopen. Elk jaar kwam hij een paar nieuwe kopen. Eens was het erg druk en moest ik hem wat langer laten wachten. Mijnheer werd boos en trok zijn order in. Hij zou ze wel in de grote stad gaan kopen. Zo gezegd zo gedaan. Een paar weken later kwam hij op zijn knieën terug of ik toch maar een paar schoenen wilde maken, al duurde het dan ook wat langer. Want op die Utrechtse schoenen kon hij niet lopen... Ik heb de twee wereldoorlogen meegemaakt. Dat was me wat om in die dagen schoenen te krijgen. Ik heb de meeste zonder bon verkocht en tegen normale prijzen. Ze hebben me wel eens zowat te pakken gehad, want je mocht ze niet zonder bon verkopen. 65 jaar heb ik zitten wroeten in de schoenmakerij. Vele duizenden en duizenden schoenen zijn door mijn handen gegaan. Schoenen die je aan konden kijken of ze je een verhaal wilden vertellen. Ik heb gelapt en geplakt voor moeilijke en normale voeten. Ik prutste aan damesschoentjes van de laatste mode en aan die zware kistjes van de militairen en zware kluitschoenen. Over schoenen kan ik echt meepraten...

Culemborgse Courant, 2 oktober 1964

IK BEN IN 1867 geboren in een woning aan de Goilberdingerdijk. Nee, niet in het huis '1911'. Al op jonge leeftijd verhuisden we naar de stad en woonden op de Markt en in de Tollenstraat. Mijn ouders hadden een zaadhandel. Na mijn huwelijk zijn mijn vrouw en ik in de Meent gaan wonen. Hier ben ik toen het boerenbedrijf begonnen. Ik had veel melkkoeien. Van melken kan ik mee praten. Machines waren er toen nog niet. Het moest allemaal met de hand gebeuren. Mijn weilanden lagen ver van huis. In het Culemborgse en later in het ook in het Beusichemse veld. We moesten daar lopend naar toe. Je had dan een groot juk op je schouders met emmers er aan. Later werd het een tweewielig duwwagentje. Nog wat later heb ik een hondenkar aangeschaft. Dat ging goed zolang de hond maar geen soortgenoot zag. Dan gebeurde het vaak dat de honden naar elkaar renden en dan was het uitkijken dat je niet onder aan de dijk in de sloot terecht kwam! Ik heb met die hondenkar heel wat melk gereden maar het was toch een grote opluchting dat de zaken zo goed gingen dat ik een hit kon aanschaffen. Met die hittekar ben ik vele jaren naar het veld gereden. Toen waren er geen melkfabrieken waaraan je de melk kon leveren. Je had zelf de beschikking over de melk. De boeren gingen zelf met de melk langs de huizen venten. Ik ging met een zwaar juk op mijn schouders met twee emmers van 40 liter de stad in. Dat waren van die emmers met deksels er op, de maat hing er bij. Zo ging ik de melk uitventen. Mijn klanten woon-

*De boerderij van 1911
aan de Goilberdingerdijk.*

den op de Markt en omgeving. De prijs bedroeg toen een cent of 7-8 per liter. Je had ook te maken met veel poffers, want het was tenslotte een arme tijd. Ik weet dat nog goed. Je had ook geen sociale voorzieningen. Als je geen werk had of ziek was, kreeg je geen cent, je moest maar zien waar je bleef. De Diaconie kon ook weinig doen. Er was nu eenmaal geen geld. Soms werd er een keer een broodje uitgereikt, maar dat was voor de mensen een druppel op een gloeiende plaat. Ook werd er soep uitgedeeld in het zogeheten soephuis. Daar werden de mensen niet vet van. Je kon dan een briefje halen dat recht gaf op een pannetje soep. Nee, als ik aan die arme tijd terug denk en ik zie dan de weelde waarin we nu leven, dan vraag ik me vaak af, waarom zijn de mensen in deze rijke tijd, nu bijna iedereen het goed heeft, niet meer tevreden en dankbaar? Er is een mooi spreekwoord: tevreden zijn is een gunst, tevreden schijnen is een kunst, tevreden worden een groot geluk, tevreden blijven een meesterstuk. Maar men is niet meer tevreden. Ik heb mijn vrouw vroeg verloren. Ik was 28 jaar toen ik trouwde. Nu lees ik vaak van huwelijken waarvan de partijen amper 16 of 17 jaar oud zijn. Dat is erg jong om die grote stap te wagen. We hebben vijf kinderen, vier jongens en een meisje Ze zijn allemaal getrouwd. In 1911 bouwden we de boerderij 1911 hier aan de Goilberdingerdijk. Je kunt het op het dak lezen. Ik woon nu hier in. Ik krijg veel aanloop. Ofschoon er door de dood elke verjaardag minder oude bekenden komen. Ik mag

dan ook dankbaar zijn dat ik deze dag beleefd heb. Ik sprak eens met een baas die ook over de negentig was en hij zei: ‘wij staan in de rij’. Wanneer ik dan zie hoeveel jongeren zo maar plotseling uit dit aardse leven worden weggenomen, dan mag ik dankbaar, zeer dankbaar zijn dat ik er nog ben en nog over een goede gezondheid beschikt. Ik ben jarenlang ouderling en kerkvoogd geweest van de NH Barbarakerk. Het was in de oorlog en we zouden een dominee gaan beluisteren in Dronrijp. Het reizen was al moeilijk. Het had lang geduurd voor we aan Lunetten waren. Daar ging de trein stuk. Lopend naar Utrecht en daar overstappen. Uren duurde zo’n reis. We reden al een tijdje toen de trein plotseling stopte. Er was aan de noodrem getrokken. Een Duitse soldaat die dat geflikt had, stapte pardoes gepakt en gezakt uit de trein en tippelde het land in. Hij had schijnbaar genoeg van de Krieg. Wij zetten de reis met één reiziger minder voort. Ik weet nog goed dat ze de tramlijn Tiel-Buren-Culemborg aangelegd hebben. Dat was me een werk. Ik zal nooit vergeten dat winkelier Sterk, die aan de Veerweg woonde, eens tegen me zei: ‘Borgstein, let eens op, dat houden ze niet! De aanleg van de TBC-tram is veel te duur geweest, dat kan nooit stand houden’. En hij had het goed gereden, de tram heeft niet zo lang bestaan. Ik zie nog de eerste rit van deze tram. Alle aandeelhouders zaten netjes in de tram, een feestdag van jewelste. Het mooist was het moment als de tram Culemborg binnen kwam of uitging. Dan liep in de

bebouwde kom Dirk van Mourik, die conducteur op de tram was, met een rode vlag voor de tram uit. Deze reed dan zachtjes. Dat waren nog eens veiligheidsmaatregelen. Nu vliegen de auto’s je met meer dan 100 kilometer per uur op de weg voorbij. Het hart in je lijf staat bijna stil. Nee, ook dat is hard veranderd. Ik ben een groot liefhebber van lezen. Ik heb pas nog een boek gekregen van mijn zoon uit Oostvoorne. Ze weten allemaal dat ik graag lees. Ik heb hier een hele kast vol met boeken. Alleen gaat het lezen nu wat moeilijker, maar met de loep erbij red ik het nog wel.

Culemborgse Courant, 16 oktober 1964

IK HEB ALTIJD in de polder gewoond. Ik ben geboren aan de Bradaal. Mijn vader was griendwerker en heeft altijd hard moeten werken voor de kost. Samen met al de andere kinderen uit het veld ging ik in Culemborg naar school. Met de benenwagen, dat was in die tijd niet anders. We gingen naar de school in de Prijssestraat. Die school is nu gesloopt. Later ben ik in de Ridderstraat naar de Scheffelschool gegaan. Dat viel niet mee, door weer en wind elke morgen lopend naar school. We gingen altijd met een heel stel. O ja, het was ook wel eens gezellig. Maar elke dag twee maal dat grote stuk lopen, op klompen nog wel, dat is een slechte sport. In de winter gingen we van huis als het nog stikdonker was. We bleven in school over en dan 's avonds weer in 't donker naar huis. Ja, ik heb die Rietveldsweg heel wat keren gelopen en ik ken elk bochtje dat er in zit! Toen was er nog niet die drukke weg die vlak bij de Bradaal ligt. Nee, het was toen stil in het veld. Na de schooljaren was het direct werken geblazen. Ik ging mee naar de grienden. Dat was hard werken. De hele dag, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat hout hakken en aandragen, zoals dat werd genoemd. Mijn vader moest het sorteren. Het rijst-hout ging allemaal naar de Zuiderzee. De toppen werden opgebost en later als ze droog waren aan de bakkers uit de omtrek verkocht. Ja, vroeger gebruikten alle bakkers hout voor hun oven. We hebben ook veel hoephout gehakt. Daar werden later hoepels voor tonnen van gemaakt. We kregen

dan 3½ cent van de bos. Daar werd je niet vet van. Maar ja, het was niet anders, het was een slechte tijd. Als het zondag was, was je blij te kunnen rusten. Het was elke dag hard werken. Het gehakte hout werd met schouwen afgevoerd en naar de verharde weg gebracht. Vroeger waren de wegen in de polder bij een beetje slecht weer totaal onbegaanbaar. Het hout werd dan met wagens en karren weggehaald, auto's waren er toen nog erg weinig. Na het overlijden van mijn moeder bleef mijn vader met ons achter. Vader trouwde later met een weduwe uit Gameren. Die had zeven kinderen. Nou deed zich het merkwaardige geval voor dat ik verliefd werd op de derde dochter van mijn tweede moeder. We trouwden. Het bleef om het zo maar eens te zeggen in de familie. Ik heb er nu al 55 jaar op zitten en ik kan je vertellen dat ik nooit spijt van mijn keus heb gehad. Als er in de zomer geen werk in de grienden was, ging ik grasmaaien. Ook dan maakte je lange dagen. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. En dat allemaal voor o zo'n klein beetje geld. Een mens was toentertijd, als het er op aan komt, eigenlijk gek om het te doen. Toen we pas getrouwd waren, hebben we in de stad gewoond. Maar ik heb nooit op een fabriek gewerkt. Ik hield teveel van de buitenlucht. Van alles heb ik gedaan en in de grienden was het hard werken. Ik had soms de blaren in mijn handen. Maar hoe zwaar het ook is, het buitenleven is vol afwisseling. Het is me wel eens overkomen dat ik mijn jas in een wei had liggen. Toen ik 's avonds,

*Griend in het
Culemborgse Veld.*

met de jas aan thuis kwam, rolden de muizen uit een van mijn zakken. In de winterdag ging ik nogal eens mollen vangen. Je ziet zo'n mol wroeten, dan er voorzichtig op af en achter de mol de gang dicht trappen. Dan kan hij niet meer weg. Er zijn natuurlijk nog meer manieren, maar die zijn genoegzaam bekend. Ik ben vaak zat met een stel mollen thuis gekomen. Dan gauw met een mesje het velletje er af halen, dat is een handigheidje en

daarna het velletje met spijkertjes op een plank oprekken en vast zetten. Laten drogen achter de kachel of in de zon. Dat was zo de gang van zaken. Als de huidjes goed droog waren, werden ze verkocht. Ze brachten wel eens een aardige cent op. Bunzings heb ik ook gevangen. Die rovers hebben een stinkklie en ze kunnen enorm stinken. Ik heb eens een grote knaap gevangen. Toen ik hem had doodgeslagen, heb ik hem in een zak gedaan en over mijn rug gehangen. Ik had een kwartier gelopen toen de bunzing weer bij begon te komen. Toen moest ik hem nog een keer dood slaan. Die dieren zijn geweldig taaie, daar sta je van te kijken. In een griend kan je van alles meemaken. Vroeger zaten er ook visotters. Tegenwoordig zijn er niet veel meer. Misschien dat er in de Lek nog wel eens één zit, maar in de polders zie je ze nooit meer. Het was in de tijd dat ik nog in de stad woonde. Ik was met mijn buurman tegen de avond even in het veld en het begon al lekker donker te worden. We keken in een put en zeggen tegen elkaar: 'kijk eens, daar zitten nog een paar eenden'. De volgende morgen kwamen we er weer langs en toen zagen we een paar visotters wegvluchten. We konden ze nergens meer ontdekken. De volgende morgen kwamen we weer bij die put. Voorzichtig trokken we door het struikgewas en laten daar nou drie otters in een nest liggen. Een van de dieren schoot eruit en raakte in gevecht met onze hond. De hond won de strijd. De tweede otter werd door mijn maat gevangen. De derde ontglipte. Ik had een knuppel bij me

en kroop achter een struik. Daar kwam de knaap even later weer voor de dag en ik kon hem doodslaan. Hij was 87 duim [2,17 meter, zeer onwaarschijnlijk, red.] lang! Dat was me een vangst. We hebben ze het vel afgedaan en de huiden brachten 32 gulden op. Een mooi bedrag voor die tijd. Een welkome en noodzakelijke aanvulling op ons inkomen. Visotters mochten vroeger gewoon gevangen worden. Nu er zo goed als geen meer zijn, hebben ze deze prachtige dieren beschermd. Maar dat had vijftig jaar geleden moeten gebeuren. Nu is het te laat. Ik heb ook wel eens meegemaakt dat in het voorjaar het water erg hoog was. Veel jonge haasjes verdronken dan. Ik heb er zelf nog heel wat kunnen redden door ze op hoger gelegen stukken land te brengen. Zo spaarde je deze jonge diertjes. Als ze dan groot zijn, komen de jagers en schieten ze dood. Jan met de pet krijgt er nog geen botje van. Kan er eigenlijk nog niet naar kijken... Och ja, wat zullen we ervan zeggen. Het is in het leven nu eenmaal zo: goed voor je eigen zorgen. Ik heb wel eens mooie drijfjachten gezien, veel drijvers en jagers. Dat is een mooi gezicht. Maar het is ook bijzonder wreed. Ja, het leven in de polder heeft zo zijn eigen bekoring. Als je 's morgens vroeg opstond om naar de griend te gaan, en je hoorde dan de vogels de nieuwe dag begroeten en in de morgendauw hun lied zingen, ach, dan wordt een mens zo klein. In de verte hoorde je de koekoek roepen. In het voorjaar als de kieviten hun liefdesspel spelen, man, dat is zo machtig mooi. Ik ben nu 80 jaar, maar als ik

een griend zie, denk ik vaak terug aan de tijd dat ik elke morgen, gewapend met een scherp hakmes, het hout in trok om er tegen de avond weer doodmoe uit te komen. Dan denk ik wel eens, hoeveel malen zou ik in die grienden hebben zitten schafte en mijn brood hebben opgepeuzeld? Nergens smaakt het lekkerder. Vaak moest je schuilen voor regen en wind. Achter een hooischelf bijvoorbeeld. Nee, een diner is voor mij onbekend. Geef mij maar het eten in de griend. We wonen nu 35 jaar aan de Parallelweg West en hebben vele, vele jaren met een slechte weg gezeten. Zo slecht dat je er niet meer door kon en onze buurman, zeer terecht, maanden lang de kinderen niet naar school liet gaan. Geen winkelier of bakker kon hier komen. Maar nu wonen we hier prinsheerlijk. Langs een weg waar we trots op zijn. Mijn vrouw is nu naar de stad. Vroeger kwam het mens nooit van huis en nu kan ze overal heen.

Culemborgse Courant, 23 oktober 1964

IK BEN NET terug uit Tiel. Man, er was toch een mooi orgel op de kermis. Ik heb er vol aandacht naar staan kijken. De orgeldraaier had maar één hand. Een ongelukkige man. Maar zijn muziek was goed. Ik ben een echte Kuilenburger. In mijn jeugd was het een belabberde tijd. Ik ging naar school in de Prijssestraat. Kattekwaad? Ja, als je gezond bent, dan haal je nog wel eens een kwa-jongensstreek uit. Ik stoeide nog al eens met Arie van Wijk. Arie van de pont zal ik maar zeggen. Arie woonde toen ook in de buurt van de steenfabriek. Dat was in die dagen een veldoven. Er stonden van die oude huisjes bij. We pikten nogal eens een appeltje en schoolverzuim was ook geen uitzondering. Maar dat kwam in die jaren niet zo precies. Toch heb ik alle klassen doorlopen. We woonden in de Binnen Molenstraat. Het was een arme boel. Vader had een paar hitten. We waren zo klein behuisd dat de paarden dwars door het huis heen naar de stal gebracht werden. Ja, dat was me een toestand. Ik zie nog de hitten door de keuken en kamer naar buiten gaan. Maar er was niet meer plaats, dus het kon niet anders. Verder was het houtwerk van ons huisje verrot. Ik sliep op zolder. In een kwade nacht draaide ik me een beetje schielijk om in mijn bed en jawel hoor, het ledikant ging met zijn poten door de zoldervloer. Net langs de kachelpijp. Zo heeft het een dag of wat gehangen, tot de huisbaas de zolder liet maken. Vader kocht nog al eens een kalf bij de boeren in de omtrek. Toen ik van school was, moest ik met een handkar

met het kalf er op lopend naar Utrecht. Naar de markt. Mijn broer ging vaak mee. We gingen dan 's avonds om tien uur hier over de pont en waren 's morgens om een uur of vijf in Utrecht. Vader kwam dan naar Utrecht en verkocht het kalf. We gingen dan met de lege kar naar Culemborg terug. Dat is toch een hele tippel. Maar we moesten wel, wou er wat brood op de plank komen. Er was namelijk in die tijd voor niemand wat te verdienen. Vele malen hebben we met die oude handkar zo'n tocht gemaakt! Na mijn trouwen ben ik nog een jaar schippersknecht geweest op de beurtvaart. Toen volgde ontslag, want die dienst liep niet meer. Ik heb overigens altijd zwaar werk verricht. Aan de steenoven bijvoorbeeld veel kolen gesjouwd en stenen vervoerd. De kolen moesten tegen die steile muur op, dat viel niet mee. Ik verdiende toen ik getrouwd was en één kind had 7 gulden in de week netto. We betaalden twee gulden en vijftig cent huur. Eén gulden per week voor de dokter en doodfonds en dan schoot er totaal drie gulden en vijftig cent over. Daar kon je vet van worden. Toen kwam de crisis en ik kwam in de werkverschaffing terecht. We gingen elke dag met een bus van Koedam uit de Herenstraat met chauffeur Gertie van Druten naar Lienden. Daar moesten we per dag 33 treinen vol grond laden. Die grond werd gebruik om de dijk te versterken. In de oorlog moest ik naar Duitsland. Daar ben ik niet lang geweest. Ik slaagde er namelijk in om snel de plaat te poetsen. In de oorlogsjaren heb ik ook nog langs

*Gijs Hey heeft veel zwaar
werk verricht, onder meer
op de steenoven.*

de spoorlijn gelopen. Daar werden we door de Duitsers toe gedwongen. We moesten kijken of er geen saboteurs in actie waren. Uiteraard ging op een goeie dag de spoorlijn toch de lucht in. Ik heb, zoals ik al vertelde, veel in het zware werk gezeten en ook nog een tijdje kolen gesjouwd voor de firma Bonhof. Na de oorlog ben ik op de steenfabriek terechtgekomen. Wat ik zeker moet vertellen, is het volgende. We woonde in de Binnen Molenstraat. Toen na al die beroerde jaren de bevrijding eindelijk kwam, hebben we de hele straat versierd. Dat is me een feest geweest. Ik had met enkele anderen geld opgehaald en we hebben de kinderen een feestmaal voorgezet die klonk als een klok. We hadden midden in de straat een lange dis geplaatst en er was van alles. De straat was verlicht en er was muziek. Het eten was gekookt bij de gaarkeuken in de Lange Meent. Als ik er aan denk, hoor ik nog de muziek. We hadden een molen gebouwd en die aan het eind van de Molenstraat op een huis gezet. 't Was net een kleine Kalverstraat. Honderden zijn komen kijken. 's Avonds werd het feest in het café van Jan de Man voortgezet. We voerden een schijnbruiloft op. De gordijnen van de ramen deden dienst als sluier. Ja, toen konden de mensen nog gezellig feesten. Een groot verschil met tegenwoordig. Nu kan er niets meer. Men is ook niet meer zo eensgezind als pas na de bevrijding. Ik heb al gezegd dat ik een groot liefhebber ben van orgelmuziek. Ik heb eens een klein Duits draaiorgeltje te pakken kunnen krijgen. Het ding speelde

prima. Er zaten een paar kleine wieltjes onder. Ik heb dat ding vaak voor op de pakjesdrager van de fiets gezet om er de feesten mee af te gaan. Er was eens een gondelvaart op de Lek en ik maar muziek maken met dat kleine orgeltje. Het is eens gebeurd dat ik in Deil in café Pin een feest heb opgeluisterd. We hadden het orgel op het biljard gezet en het speelde dat het een lust was. Och ja, de humor moet een mens nooit verliezen, al lijkt het tegenovergestelde bij velen meer weerklank te vinden. Ik deed eens een keer aan een optocht hier in Culemborg mee als berenjager. Ik had een grote knuppel en een beer bij me. Dat wil zeggen dat Wouter Veer in een prachtig berenvel was gekropen. Parmantig stapte hij, al brullend aan de ketting Culemborg door. Zo nu en dan maakte hij een sprong naar jonge meisjes en oude vrouwen en de meeste dachten dat het een echte beer was. Dat hebben we toen met ons tweeën leuk versierd, geloof dat maar gerust. We leven nu in het teken van de bromfiets. Ze rijden je bijna overal van de sokken. Maar vooruit, wij hebben onze tijd ook gehad, zullen we maar zeggen. Ik heb ook vaak de kermis hier in Culemborg helpen opbouwen en afbreken. Heel veel van die kermismensen ken ik bij naam en toenaam. Toen ik jong was, heb ik ook een jaar bij de firma Roels uit Bergen op Zoom gewerkt. Niet zo'n makkelijk baantje, dat kun je niet geloven als je er niets mee te maken hebt. Ik werkte in de stoomcarrousel. Zo'n stoomcarrousel was een prachtig ding met mooie gordijnen erin en een prachtig orgel!

Maar dat ik daar weg van ben, weet u al. Ik heb vroeger zelfs orgeldraaier Willem Blommers geholpen met geld ophalen in de stad en natuurlijk ook vaak aan het orgel gedraaid. Ja, als ik een orgel hoor of zie, ben ik er niet van weg te slaan. Het spijt me nog steeds dat mijn kleine orgeltje in een café hier in de stad is stuk gedraaid. Ik heb het in stukken en brokken in een zak op mijn rug mee naar huis genomen. Het was niet meer te maken. Dat was erg verdrietig. Tegenwoordig heb ik 's zaterdags en 's zondagsmiddags dienst in de rijwielstalling hier aan het station. Zaterdagmiddag had ik een half uurtje, dat er geen trein kon komen en toen ben ik toch eerst nog even in de stad naar het orgel wezen luisteren. Ze hebben het ons nooit thuisgebracht. Mijn vrouw is jaren lang elke dag met de trein naar Driebergen gegaan om in een vleesfabriek te werken. We hebben altijd geprobeerd goed voor onze kinderen te zorgen. Ik houd ook erg veel van dieren. Dieren zijn vaak dankbaarder en trouwer dan mensen. We hebben een kat, Jacob heet hij, die zo trouw is dat hij vaak genoeg mijn vrouw naar de trein heeft gebracht. Daarna kwam ze dan weer alleen naar huis terug. Kijk, daar aan de muur hangt een diploma voor doeltreffende hulpverlening aan dieren. Ja, daar ben ik trots op. Kijk, dat zat zo. De rivier zat nog wel vast, maar er kwam al werking in het ijs. Nu had mijn baas van de steenoven een mooie hond, genaamd Ollie. De hond was over de Lek naar de andere kant gegaan. Toen begon het ijs te drijven en de kinde-

ren zagen de hond aan de andere kant van de rivier op het ijs staan. Ik begreep direct dat het trouwe dier in levensgevaar verkeerde. Ik rende de spoor-dijk op, brug over (dat was me een eind) toen de dijk af en... daar zag ik het ijs gaan. Angstig stond de hond op een schots. Ik holde naar het ijs en had het geluk het dier bij de derde krib te pakken te krijgen. Dolgelukkig ben ik met de hond in mijn armen weer over de spoorbrug terug gelopen. Aan de Culemborgse kant liet ik het dier los en het is nog nooit zo snel thuis geweest. Ja, dat zijn van die dingen die je nooit vergeet.

Culemborgse Courant, 30 oktober 1964

IK BEN IN Tiel geboren en daar heb ik ook mijn jeugd doorgebracht. Wat later kwam ik op een sigarenfabriek terecht, maar dat beviel me niet erg. In die dagen werd er al hard gewerkt aan de aanleg van de tramlijn Tiel-Buren-Culemborg en toen die klaar was, werden er mensen gevraagd voor dienst op de tram. Ik solliciteerde en werd aangenomen. Het gevolg was dat ik in Buren moest gaan wonen. Net buiten Buren lag de remise. Daar is nu niets meer van over. In oktober 1907 maakten we de eerste rit. Dat was een feest van jewelste! Alle aandeelhouders waren uitgenodigd mee te rijden. Degenen die niet mee konden, stonden langs de weg. Wat zat die tram vol. Het was bar. We maakten de tocht van Tiel over Buren naar Culemborg. Overal in de dorpen stonden de kinderen opgesteld en moesten de heren een zanghulde in ontvangst nemen. Wat hadden we een bekijks. Ik had een uniform aan. Daar heb ik nog een foto van, de machinist die er op staat, is allang overleden. Er zijn er niet veel meer over van de vier conducteurs, de vier machinisten en de chef machinist. Ik denk dat ik de enige ben. Ik word 85 jaar. Ja, als ik aan die tijd terug denk... We reden van het Tielse veer af over de Hucht naar het station. Op de gevaarlijkste punten moest de conducteur altijd uitstappen en met een rode vlag zwaaien als er gevaar dreigde. Langs het station gingen we over Drumpt naar de Hamse brug. Daar was een halte en werden ook stukgoederen geladen. De trein bestond meestal uit vier personenrijtuigen,

twee wagens voor de post en vier pakwagens van tien ton. We namen van alles mee, aardappelen, suikerbieten etc. Er waren toen bijna geen vrachtrijders. We gingen dan over Erichem naar Buren. In Buren was de vaste halte bij hotel Beekman. Daar was het altijd een drukte van belang. Dan gingen we langs de remise en over Asch (waar we altijd bij de kerk stopten) naar Zoelmond. In Zoelmond stopten we bij cafe Van Dijk en in Beusichem op de Markt bij hotel De Zwaan. In Beusichem lagen ook de wissels. Er lag maar een enkel spoor en daar of in Buren moesten we altijd wachten tot de 'tegenligger' gepasseerd was. Na halte De Zwaan stopten we dan nog een keer voor het veer en aan de Pannenbuurt. Verder ging het dan langs de Smalriemseweg, dwars naar de Voorkoopstraat, dan de Hond door naar de Lange Dreef. Na de Lange Dreef reden we via de Van Pallandtdreef naar de Elisabethdreef. Daar moesten we zo ongeveer ter hoogte van het Sint Barbaraziekenhuis wel eens even wachten. Waar de rails lagen, is nu een wandelpad. Een tijdsbeeld? Dat kan! Een van de machinisten was een visser in hart en nieren. Nu waren de sloten langs de Volenkampen in die dagen wat breder dan tegenwoordig en er zat lekker wat vis in. Als we nu in de Elisabethdreef moesten wachten, stapte de machinist van de machine en dan ging hij gauw even de sloot langs. Het is wel gebeurd dat hij kans zag in die korte tijd, onder de aanmoedigende kreten van de passagiers, drie snoeken te strikken... Maar goed, we gaan verder.

Stoomtram TIEL-BUREN-CULEMBORG.

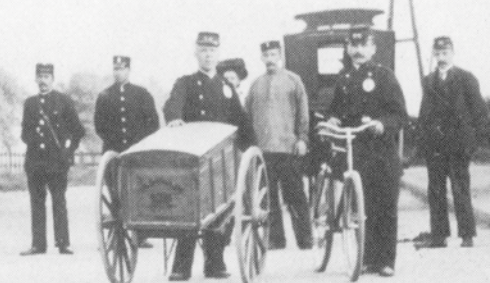
Winterdienstregeling

Aanvangende 18 October 1915.

STATIONS.	TREINNUMMERS.										
	B	I	3	5	7	9	9 a	11	13		
Tiel Veer	6.30 ^{1/2} _{1/2}			8.40 ^{1/2} _{1/2}	10.30 ^{1/2} _{1/2}	1.20 ^{1/2} _{1/2}	12.30 ^{1/2} _{1/2}	4.10	6.10		
» Station	6.35			8.50	10.42	1.30	12.40	4.20	7.10		
Drumpt	6.42			9.02	10.54	1.42	12.48	4.32	7.21		
Avezaath	6.52			9.12	11.04	1.52	12.52	4.42	7.31		
Buren		6.45 ^{1/2} _{1/2}	7.05 ^{1/2} _{1/2}	7.16	9.38	11.38	2.18	5.08	8.08		
Erichem		6.52	7.21	7.29	9.45	11.48	2.28	5.18	8.18		
Asch		6.57	7.29	7.44	9.48	11.48	2.38	5.28	8.28		
Zoelmond		7.02	7.44	7.54	10.06	12.09	2.48	5.38	8.38		
Beuschem											
Culemborg Stad											
» Station											

STATIONS.	TREINNUMMERS.									
	A	2	4	6	6 a	8	10	12	14	
Culemborg Station	4.50	7.06	9.03	10.40	11.25	1.20	3.40	6.35	10.30	
» Stad	4.55	7.11	9.08	10.50	11.47	1.30	3.57	6.45	10.40	
Beuschem	5.02	7.16	9.13	11.08	12.05	1.48	4.10	7.03	10.58	
Zoelmond	5.20	7.36	9.13	11.18	12.15	1.53	4.15	7.08	11.03	
Asch	5.30	7.38	9.28	11.33	12.30	1.58	4.23	7.13	11.08	
Buren	5.40	7.48	9.45	11.40	12.38	2.03	4.35	7.28		
Erichem	5.46	7.48	9.51	11.56	12.54	2.10	4.42	7.41		
Avezaath	5.54	7.54	9.57	12.02	1.00	2.42	5.03	8.03		
Tiel Station						3.00				
» Veer			8.12	10.07	12.15	1.10				

Stoomtram
TIEL-BUREN-CULEMBORG.
Plaatsbewijz 2^e Klasse. **A 8569**
5 Cents.

Tiel Veer — Tiel Station
Tiel Station — Drumpt
Drumpt — Kerk Avezaath
Kerk Avezaath — Erichem
Erichem — Buren
Buren — Asch
Asch — Zoelmond
Zoelmond — Beuschem
Culemborg Stad — Culemborg Station

Trijn.

Dit kaartje is te bewaren, en op aanvraag te vertoonen.

Via het Voorburg, Slotstraat en Kattenstraat naar de Lutherse kerk. Daar was weer een hoofdhalte plus het begin van een zijlijntje. Dit lijntje liep via Achterstraat en Havendijk naar de haven en was hoofdzakelijk bestemd voor goederenvervoer. Dan ging het verder door de Goilberdingerstraat naar de Lekdijk. Niet boven over de Lekdijk, maar onderlangs, over een verhoging die nog altijd is te zien. Vervolgens langs de spoordijk (stadszijde) naar het station. Als we in de Dreef kwamen, moest de conducteur met de rode vlag in de hand voor de tram gaan lopen. Dat was me een sport! Het verkeer was toen niet druk. Hoogstens reed er een tilbury of een boerenwagen en zo nu en dan snorde er een vélecipède over de weg. Dat was dan zo'n ding met een klein wieltje achter en onder het stuur een groot wiel. Ook was er al een enkele auto, veelal met massieve banden en kettingaandrijving, maar dat waren uitzonderingen. Een reisje met de tram van Tiel naar Culemborg duurde ongeveer twee uur, maar men genoot van de reis. Dat was zogezegd de goede oude tijd. Maar veel geld zat er niet onder de mensen. Het is wel gebeurd dat een boer of boerin onder Asch in de tram stapte met een mand vol eieren voor de Culemborgse markt. Nu hadden die mensen natuurlijk een retourtje kunnen nemen, maar nee hoor. Ze namen een enkele reis. Als ze dan hun eieren verkocht hadden, pakten ze hun mand en liepen naar huis terug. Dan hadden ze weer twee tot drie centen uitgespaard... Het was met hoogtijdagen (met de kermis

in Tiel, Culemborg en Beusichem) wel druk in de tram. Voor de rest konden we het wel aan. We verkochten de kaartjes in de tram. We moesten er zelf de datum en het tramnummer op schrijven. Want we kregen ook controle en dan moest alles kloppen. Er was eens een conducteur die een paar oude kaartjes verkocht die de mensen in de tram hadden laten liggen. Dat is hem slecht bekommen. Hij kreeg controle en werd op staande voet ontslagen. Ik zei al eerder dat we veel stukgoederen vervoerden die aan de stations gelost moesten worden. Duurde het oponthoud langer dan was voorzien, nou dan liep de tram ook wat later. Maar we stonden altijd aan de laatste trein in Culemborg. Kwam die trein een uur te laat, dan bleven wij ook wachten en werd het een latertje. Maar al met al was het toch een gezellig werk. Altijd andere mensen en wat de een niet wist dat wist de ander. We maakten in Tiel een keer een ongeluk mee. Een jongen was aan de tram gaan hangen, zonder dat we het gezien hadden. Het was een jongetje van een spoorman. De stumper viel er af en werd door de tram doodgereden. Ja, dat was verschrikkelijk. Ik was er kapot van. Later is hier in Culemborg ook nog een jongen doodgereden. Hij werkte op een fabriek en wilde op de rijdende tram springen. Ja, hoe is dat, de jeugd van vroeger zag evenmin gevaar als de jeugd van tegenwoordig. Later hebben we nog eens het ongeluk gehad een Culemborger een teen af te rijden. Hij was op de treeplank gaan zitten. Ook als er ergens in de buurt een festival was, zat de tram

tjokvol. Want daar gingen de mensen vroeger graag naar toe. Een festival was nog meer in trek dan een kermis. En dan de kinderen die in Tiel en Culemborg naar school moesten, die reisden ook altijd met de tram. Op marktdagen reden, zoals ik al even aanhaalde, de boerinnen mee met manden vol eieren of boter. Het was een aardige tijd. Alles ging toen nog zo gemoedelijk. Dat is vandaag aan de dag anders. Ik zie bijvoorbeeld nu al een chauffeur uit een auto stappen om met een rode vlag te zwaaien. Nee, dat is voorbij. Het is nu zo mirakels druk dat een mens bang op de weg zou worden. Nee, voor onze tram, waar we zo trots op waren en voor die dagen een snel vervoermiddel, zou in deze jachtige wereld geen plaats meer zijn. Het was trouwens in die dagen al te zien dat het mis zou gaan. Er werd minder gebruik van gemaakt en het goederenvervoer liep terug toen er meer auto's kwamen. We zagen dat het hollend achteruit ging. Ik kreeg de kans in Culemborg wisselloper te worden. Ik was intussen getrouwd en dacht: 'Dirk, ertussenuit'. Na mijn tramperiode heb ik heel wat guldens in mijn tas vervoerd. Tegenwoordig hoef je daar ook al niet fel meer op te zijn, want de mensen worden er niet beter op.

Culemborgse Courant, 20 november 1964

JA, OP DEZE oude tapkast hebben heel wat flessen gestaan, maar de laatste jaren niet meer. Ik heb het café gesloten, maar ik laat die tapkast maar rustig staan. Hij roept nog een beetje herinneringen op toen de mensen hier voor weinig geld een borreltje konden kopen. Het is hier ooit druk en gezellig geweest. Waar is de tijd gebleven dat hier de postkoets stopte? De paarden gingen in de stal om hun haver en hooi te verorberen, terwijl de koetsiers hier in de herberg om de behaaglijk warme kachel kropen. Dat was nog de tijd van de sterke verhalen. Er was nog weinig verkeer op de weg. De mannen van de postkoets konden veel vertellen omdat ze overal kwamen. Niets is er meer over van die gezellige oudheid. Er razen nu alleen nog maar auto's langs mijn huis. Het gaat nooit hard genoeg. Nu willen ze ook nog naar de maan, maar ik geloof niet dat ze er ooit zullen komen. Ze maken het toch wel al te gek. Toen ik nog een jongen was en te klein voor een echt borreltje, ging ik wel eens bij mijn oom in Leeuwen over de Waal logeren om hem te helpen in de tabak. Mijn oom had veel tabaksplanten tussen de bonen staan. Ik moest dan de droge bladeren eraf trekken. Die werden dan op bosjes gebonden en aan de zolder gehangen. Toen er eens een borreltje geschonken werd, hield ik mijn glaasje bij en ja hoor, ik kreeg mijn eerste brandewijntje met suiker. Dat vergeet ik nooit. Vroeger hebben we bij mijn oom in Leeuwen wel eens gelachen omdat de dienstbode jaloers was op de hond, die liever met mij en mijn

Het café van Kees van der Hoef bij de Nieuwe Brug op de hoek van de Rijksstraatweg en de Molenkade.

oom speelde dan met haar. Ik heb toen op een keer voor een paar centen in een winkel een doosje kachelglans gekocht. Daar hebben we de hond toen goed mee ingesmeerd en hem naar de dienstmeid gestuurd. Toen het beest met de dienstbode gestoeid had, was ze zo zwart als zwarte Piet. Je kunt wel begrijpen dat we ons naar hebben gelachen. Ik heb veel kennissen. Iedereen roept tegen me. Ik ken ze niet, maar het is altijd: ‘ha, Kees, hoe

loopt het’. En dan roep ik altijd maar terug: ‘goed’. Uit Culemborg, Beusichem en Geldermalsen komen veel mensen me steeds opzoeken. Mensen die hier vroeger altijd kwamen. Ze komen nog eens praten over de goede maar arme tijd van vroeger. En toch kon het leuk zijn. We hebben hier vaak gezeten met een leuk stel mensen. Dan vloog de avond om. En vergeet niet, er was geen radio of televisie. Toen moest een mens zich zelf maar vermaken. Het is nu wel heel wat beter dan toen. Als je vroeger oud werd, wist je je geen raad om in leven te blijven. Nu wordt er ook voor de ouderen gezorgd. Om tien uur ga ik naar bed. Als ik dan wakker lig, snorren de auto’s nog als gekken voorbij en zetten de hele kamer in het licht.

Culemborgse Courant, 29 november 1964

SCHILDER? Een pracht vak! Ik woon nu op het Bakelbos 42, maar ben geboren in een huisje aan de Veerweg en bracht daar ook het grootste gedeelte van mijn jeugd door. Meer dan vijftig jaar heb ik ‘in de verf’ gewerkt. Mijn vader werkte op ‘de Hut’ bij de heer Van Hoytema en was daar glasblazer. Het was toen een armoedige tijd. Niemand van de gewone man had toen geld en als kind had je ook al niet veel. We liepen altijd op klompen, neen, niet met die leertjes, maar op ‘hoge’ klompen. Een beetje voetballen, anders was er niet, of oorlogje spelen met wat stokken. Toen hadden we geen fietsje of een autoped. Je was blij dat je geen honger had als je naar school moest. Ik volgde de lessen in de Laanschool bij meester Krijger in de Goilberdingerstraat. Die school staat er nog. Mijn zoon repeteert daar als lid van het muziekkorps Pieter Aafjes. Zelf ben ik nooit muzikant geweest, maar ik kan wel orgel spelen. Vader heeft vroeger eens van Johannes de Heer uit Rotterdam een orgel gekocht. Dat kostte hem toen honderd en zestig gulden, dat was me een geld! Het was er een met twaalf registers. We hebben het orgelspelen allemaal geleerd. Ook hebben we eens een klein draaiorgeltje gehad. Zojuist had ik het over voetballen aan de Veerweg. Daar was een jongen bij die altijd met zijn tong uit de mond liep. Op een keer kreeg hij er knoerthard een bal tegen en wat denk je? Het puntje van zijn tong eraf, ja, dat zal je gebeuren! De cafébaas die toen op de hoek zat, had een hekel aan dat getrap. Hij heeft menig-

maal de bal gegrepen en de politie gewaarschuwd. Die kreeg ons overigens niet gauw te pakken, want op ‘de Hut’ waren nogal wat schuilplaatsen. Als ik aan mijn jongensjaren denk, doemt steevast een beeld van de kermis op. We mochten er altijd even met vader en moeder naar toe. Gauw een keertje draaien en in de ‘wip’ en dan kocht vader voor een prik een mand kersen. Die werden in die dagen ook op de kermis verkocht. Ze zaten in manden die op van die karren met hoge wielen stonden. Thuis werden die sappige vruchten op tafel uitgegoten en dan mochten we eten zoveel we wilden. Ja, dat was onze kermis, dus heel wat anders dan tegenwoordig. Toen ik van school kwam, ging ik naar de heer M. Schouten, want ik wilde graag schilder worden. Dat was op 4 september en ik werd aangenomen tegen een kwartje in de week. Ik zie me nog staan met het korte broekje aan. Ik moest kleurenkaarten plakken in de werkplaats aan de Goilberdingerstraat. Waar nu de garage van Jan de Jong is. In de Herenstraat hadden we óók een werkplaats en daar werd verf gemalen met een kleine machine. Het was mobilisatie en de meeste knechts waren onder de wapenen. We werkten toen met drie grote knechts en ik als jongmaatje. Nadat ik duizenden kleurkaarten gemaakt had, mocht ik iets meer gaan doen. Dat ik graag wilde gaan schilderen, bleek wel uit het feit, dat ik op mijn manchester broek een beetje verf had gesmeerd. Toen ik thuis kwam, zei moeder: ‘zo, heb je nou al een beetje geverfd’. Waar is de tijd gebleven! We moesten

overall heen om te gaan verven en behangen. We gingen 's morgens heel vroeg, lopend naar Ravenswaay of Beusichem, met een kar met schragen bij ons. Dan de gehele dag werken en 's avonds weer met de kar terug lopen. Ja, dat was me toen wat, maar je wist niet beter. We hebben ook veel gewerkt aan de School in 't Veld en daar gingen we altijd lopend heen. We kenden elk kuiltje in de weg. Als we boerderijen gingen schilderen in Schalkwijk en Tull en 't Waal, liepen we met een paar man achter elkaar en droegen een stok over de rug. Daar hingen dan de bussen met verf aan. Vroeger was het allemaal olieverf, maar die heb je nu niet meer. 's Avonds mocht ik een half uur eerder naar huis dan de anderen, want ik had tekenles. In vier jaar kon je een diploma halen en een van de heren Schouten gaf zelf les aan de tekenschool. Zo heb ik heel wat kilometertjes gelopen totdat er fietsen kwamen. We huurden bij Van Strien, die toen op de Markt een fietsenzaak had, een fiets. Het was er een met zo'n hoog stuur. Ik had vijftig kilo loodwit voor op een bagagedrager. Ik reed de Straatweg op met de bedoeling via de Kruisweg naar het Weeshuis in Buren te rijden. Laat ik nou vlakbij de Watertoren het stuur kwijt raken! Ik sloeg tegen de vlakke en ik heb nog nooit zó onder de verf gezeten. Dat was me een karwei om de zaak weer een beetje in de bus te krijgen. We gingen ook eens met een paar schilders op de fiets naar de School in 't Veld. Er was ook ene Van den Broek bij. Ik zie het nog zo gebeuren. Die man kon net fietsen

*Het huisje van Arie van
Stijn aan het Bakelbos.*

en hij reed in een diepe sloot, waar we hem bijna hebben laten verdrinken. Wat zat die vent onder de verf! Toen we bij de baas kwamen en het verhaal vertelden, was zijn commentaar: 'hij leert het nooit'. Het is vaak voorgekomen dat we met dertig schilders werkten. Er stonden van die hoge telefoonmasten langs de spoorbaan met al die potjes er aan. We waren eens aan het palen verven bij de brug en zaten met z'n tweeën in een paal, maar konden elkaar niet zien van de sneeuw. 's Middags als we geschaft hadden, klommen we met de hele groep de brug op en liepen we als kippen achter elkaar over die hoge overspanning. Voorop schildert Van Os met zijn mondharmonica. Dat is me een hoogte, want ik zou het nu voor geen tienduizend gulden meer doen. Maar in die dagen had ik geen hoogtevrees. We waren eens in de stad zo'n hoge paal aan het schilderen. Hein de Haas, die nogal eens een neutje dronk, zat er bovenin. Hij had een touw in de hand waaraan ik een grote pot groene verf gebonden had met de bedoeling dat hij hem naar boven zou trekken. Hoe het kwam, weet ik nu nog niet, maar toen die grote pot verf bijna boven was, liet hij hem vallen. Ik kreeg de hele lading over mijn hoofd en was hartstikke groen. 's Zondags liep ik nog met groen haar. Ik heb als jongen ook veel randjes van het behang moeten knippen. Er was toen al behang van een cent of acht de rol. Later heb ik geweldig veel huizen behangen. We plakten met roggebloem. Dat plaksel werd in een grote fornuispot gemaakt. Dat was makkelijk, als

je honger kreeg, kon je altijd die pap nog opeten. Toen de TBC-tram ging rijden, gingen we ook vaak met de tram naar Buren. Dat ging erg gemoedelijk in die dagen. Degenen die bijvoorbeeld een pijp rookten, liepen nog wel eens naar een stoomslang. Even de pijpekop er voor houden, de kraan open en je had weer een machtig schone pijp. In 1919 werd ik al lid van de Nederlandsche Schildersgezellenbond, wat later de grote ANBB werd. Ik ben vele jaren secretaris-penningmeester van de afdeling Culemborg geweest. Ja, meer dan vijftig jaar in de verf! Kijk, dit is de oorkonde die ik kreeg bij de koninklijke onderscheiding in zilver, bij mijn gouden jubileum. Schilderen? Man, dat was een prachtig vak! Ik kan het je van harte aanbevelen.

Culemborgse Courant, 11 december 1964

ALS IK NOU vertel dat ik eerst dacht dat er een boomstam aan mijn snoer zat. Het is me toch een spul geweest. Het was zaterdagmiddag tegen drie uur. Ik dacht toen, weet je wat, ik heb vorige week een mooi snoekvisje in de haven gevangen, daar kon ik wel eens mee gaan snoeken in de Lokkershoek. Eigenlijk was het visje te groot, maar bij gebrek aan beter deed ik het aan de haak. Nadat ik had ingelegd, ging ik wat appels zoeken. Toen ik terug kwam, was mijn hele lijn afgelopen. Voorzichtig pakte ik de hengel en probeerde de lijn wat op te winden. Dat ging eerst even goed, maar al gauw werd mij duidelijk dat er een flinke snoek aan zat. Verscheidene malen moest ik de molen laten aflopen en dan dook de snoek de diepte in. Dat had al een tijd lang zo geduurd tot dat plotseling de snoek mee naar boven kwam en een sprong boven water maakte. Toen ik dat had gezien, dacht ik, die krijg ik er nooit uit. Ik legde de lat weer neer en holde naar het woonhuis van Henk van Zetten. Ik vertelde wat er aan de hand was en hij ging mee naar de put. Daar begonnen we weer opnieuw met indraaien en laten lopen. Dat was een spektakel. We riepen ook de hulp nog in van de zoon van de in de nabijheid wonende Van der Heijden. Die bracht een ijzeren mand mee en een paar stukken touw. We lieten de mand voorzichtig onder water zakken en toen maar proberen om de snoek wat naar de kant te krijgen. Na ik weet niet hoeveel pogingen lukte dat. Het ging zelfs boven verwachting goed, want we kregen

hem boven de ijzeren mand. Toen razendsnel de mand opgehaald en ja hoor, net voor de snoek met zijn staart een klap op het water kon geven, hadden we hem te pakken. De een keek nog meer verbaasd dan de ander. We hadden direct al veel bekijks. Maar het hele karwei had bijna anderhalf uur geduurd en het begon al aardig donker te worden. Ik naar huis met die enorme snoek in een jute zak. Thuis heb ik hem direct in een grote teil water gedaan. Maar eigenlijk was de teil te klein, want telkens als de snoek een keer met zijn staart sloeg, kon ik er weer een emmer water bij gieten. Er zijn heel wat mensen komen kijken en vanzelfsprekend ook het voltallige bestuur van de Eerste Culemborgse Hengelaars Vereniging. Van deze vereniging ben ik al heel wat jaartjes lid. Geloof je wel, als ze dan allemaal zo bij je op visite komen, dat dan ook het hengelaarslatijn los komt. Ja, bij hengelen wordt vaak een beetje overdreven. Toch is dat altijd wel leuk. We hebben deze knaap gewogen en hij woog op de kop af 26 pond. Zijn lengte was 114 centimeter. Zoiets vang je niet elke dag. Ik heb al veel meegemaakt. Ik ben nu drieënzestig jaar, maar nee, zo'n snoek heb ik nog nooit gezien! Ik heb het dier verkocht aan een handelaar uit Vianen. Die exporteert snoek naar Frankrijk. Daar schijnen ze nogal gek te zijn op die grote kanjers. Toen ik nog op school was, had ik al liefhebberij in het hengelen. Het is al vele jaren geleden dat hier een hengelaarvereniging werd opgericht. Dat ging niet helemaal zonder slag of stoot. Een deel van de

Bylage voor de vergunninge

Bepalingen betreffende "DE LOKKERSHOEK"

1. Aan jeugdleden is het niet toegestaan in de Lokkershoek te vissen.
2. Het gebruik van beten is verboden.
3. Ook het veeren met aardappelen is niet toegestaan.
4. Er mag alleen gebruik worden gemaakt van de landweg vanaf de Prysseweg.
5. Per visdag mogen niet meer dan twee karpers geheuen worden.
6. Met betrekking tot het snoeken gelden de bepalingen als gesteld in de vergunning.
Verder gelden alle bepalingen in de vergunning genoemd.

P.s. Alle bepalingen moeten stipt worden nageleefd en op Uw sportiviteit wordt een beroep gedaan om niet meer vis made te nemen dan nodig is.

Dese bepalingen behoren in de vergunning te worden bevestigd.

Culemborg, 17 Mei 1954

Bepalingen betreffende
de Lokkershoek.

leden stond er op dat de naam De Rode Dobber zou worden. Anderen verkozen Eerste Culemborgse Hengelaars Vereniging, afgekort ECHV. Dat laatste is het geworden. In het bestuur heb ik nooit gezeten. We hebben nu een prachtig viswater, genaamd de Lokkershoek, en het is er heerlijk vissen. Ik heb al eens meer grote vissen gevangen. Vorig jaar ging ik veel op karper uit. Ik had al wat kleine exemplaren gevangen en op een goede dag kreeg ik er een prachtig dier aan. Het is een heel gevecht geweest voor ik die reus op de wal had liggen. Hij woog liefst 16½ pond. Ik er mee naar

huis. Thuisgekomen zei mijn vrouw: 'jij leeft toch ook graag, dus ga hem maar terug brengen'. Je kunt me geloven of niet, maar ik met die karper

van 16½ pond weer terug naar de Put. Ja, dat moet je meemaken! Ik ben een man die altijd graag met levend aas vist. Je kunt het ook doen met een blinkertje, een zogenaamde spinner, maar nee, dat ligt me niet. Het is wel eens voorgekomen dat ik tijdens het gevecht met een vis zelf te water raakte. Ja man, als de viskoorts je eenmaal te pakken heeft, is het bekeken. Als ik maar even vrij ben, zit ik langs het water. Zelfs mijn vakanties breng ik aan het water door. Meestal zet ik de vangst terug. Ik ben altijd sigarenmaker geweest. Miljoenen sigaren zijn door mijn handen gegaan, maar ik heb het altijd wel een aardig werk gevonden. Natuurlijk rook ik zelf ook een goede sigaar. De industrie is hier geheel verdwenen. Ik zit nu op een dependance van De Panter uit Veenendaal omblad te strippen. Als je veel in tabak zit, heeft de mot geen vat op je, zeggen ze altijd. Nou, dan zal ik van die diertjes weinig last hebben. Op de Dejaco heb ik wel twintig jaar gewerkt. Als ik 65 jaar mag worden, heb ik maar een wens, en dat is een hutje bouwen aan de Lokkershoek. Maar dat zal wel een onvervulde wens blijven. Ook houd ik kanaries en ik kweek veel jonge kanaries. Er zijn tegenwoordig prachtig gekleurde vogels. Een lust voor het oog. Jaarlijks komen er kopers. De vogelverenigingen winnen overal terrein. Die schijnen beter te gaan dan de ijsbanen. Ik ben ook een liefhebber van tropische vogels. Als er een tentoonstelling is, ga ik er altijd op af. Trouwens, zo in de vrije natuur vind ik de vogels en alles wat leeft ook mooi. Als je

meer. Dat was vroeger anders. Maar dat is eigenlijk een verhaal apart.

Culemborgse Courant, 23 december 1964

De ingebruikstelling van de Lokkershoek op 5 juni 1954.

's avonds zo rustig zit te hengelen en je hoort de koekoek roepen, de eenden kwaken of de uilen huilen, is dat prachtig. Ik heb wel eens zo naar de vogels zitten luisteren, dat de vis de hengel uit mijn handen trok. Ook van voetballen ben ik altijd een groot liefhebber geweest. Nu gaat het er wat af. Maar vroeger was ik uit en thuis altijd van de partij. Het voetballen is momenteel niet zo boeiend

IK BEN zesenzeventig jaar geleden geboren aan de Goilberdingerdijk en ging naar de Laanschool. Mijn vrienden haalden me altijd aan de rand van de stad op. Dat waren, om er een paar te noemen, M. Schouten en Dirk Veer. We hebben een leuke jeugd gehad. We speelden net als de jeugd van vandaag de dag, zoals een beetje trappen met een bal, al was die vaak gemaakt van oude vodden. Er zijn mensen die er niet aan willen en die het gek vinden dat dit er telkens bij moet staan. Het was in die dagen beslist voor de meeste mensen een arme tijd. We zijn wat je noemt een zestig jaar te vroeg geboren. Maar ja, daar is niets meer aan te doen. Mijn vader had een boerenbedrijfje. Toen ik de school mocht verlaten, ging ik werken bij de firma Olivierse op de Markt. Die gaf toen de Culemborgsche Courant uit. Ik zat daar op kantoor met nog een paar mensen en we moesten ook de krant corrigeren. Dat heb ik ruim anderhalf jaar gedaan. Toen moest ik als enige zoon weer naar huis, want mijn vader ging een beetje tobben. Het besluit stond vast dat ik boer zou worden, al had ik wel graag op het kantoor gebleven. Soms denk ik nog wel eens aan die tijd terug. In de drukkerij werkten de oude Verhoef, zoals wij hem altijd noemden en Nardus Vermeulen. Op onze boerderij hadden we een paar paarden en daarmee moest ik dan ploegen, eggen enz. Ja, dat was toch ook een mooie tijd, alleen jammer dat er niet veel te verdienen was. Ondertussen kreeg ik verkering in Tull en 't Waal. Toen we trouwden, reden we met een stel

'tentwagentjes' [*soort huifkar, red.*] naar het gemeentehuis van Schalkwijk en naar de kerk in Tull en 't Waal. Alles bij elkaar een hele reis. Daarna ging het leven weer z'n gewone gang. Onze koeien liepen op de uiterwaarden. Er waren toen nog veel grienden en we moesten de melk altijd dragen. We gingen vaak met twee grote emmers aan een juk te veld, waarna de melk later in bussen langs de dijk werd gezet. In de dertiger jaren bracht honderd liter melk ongeveer twee gulden en tachtig cent op. Kijk, hier heb ik nog zo'n afrekening. Dat was dus nog geen drie cent per liter en een ei kostte toen twee cent. Ja, daar kon je vet van worden! De Culemborgse kermis heb ik ook wel eens bezocht, maar ik was wat je noemt een rustige kermisganger, want ik hield niet zo van die drukte. Ook ging ik wel eens naar de paardenmarkt te Hedel en niet te vergeten naar Beusichem en Vianen. Ik deed daar geen handel, maar ik ging een beetje kijken om de prijzen te weten. Als ik nu vertel dat we een prachtige vette koe voor de slacht aan de straatstenen nog niet kwijt konden, dan klinkt dat gek. Er kwam een koper uit Rumpt en hij bood tachtig gulden. Dat was toch geen geld! Ik zeg: 'dat doe ik nooit' en hij vertrok. Maar een paar dagen later heb ik het dier zelf lopend naar Rumpt gebracht. Neen, dan zijn de prijzen nu heel wat anders. Het was toen overal slecht. Ik verkocht tien mud aardappelen voor een gulden het mud. De man die ze kocht kwam zonder zakken. Ik gaf hem er twintig kleine zakken bij, maar die zakken vergat hij tot-

Peter Peek met zijn paarden omstreeks 1950.

nogtoe terug te brengen. We hebben op onze boerderij ook veel kazen gemaakt. Dat is een heel werk. De melk wordt in een grote tobbe gegoten en dan gaat er stremsel bij. De kaas wordt dan met een grote pers gemaakt, zo'n vijf stuks per dag. We verkochten wel eens een kaasje aan huis, maar de meeste gingen naar de kaashandelaar uit Nieuwpoort of Groot Ammers. Ik bracht ze dan met paard en wagen naar het veer. Daar werden de kazen netjes op stapels op het dek van de Kuilenburgse boot gezet. Dat was een mooi gezicht. Ik ben ze zelf ook wel eens mee weg wezen brengen. Op de verschillende plaatsen waar de boot stopte,

werden er kazen aan boord gebracht. Neen, nu wordt dat niet meer gedaan. Ook het zelf karnen is er niet meer bij, maar de boter die we zelf maakten was wat lekker. In 1944 verloor ik mijn vrouw. De boerderij heb ik aan mijn zoon overgedaan en ik doe al jaren niets meer. Een van mijn zoons woont in Canada. Hij was hier stoffeerder en heeft in de Triostraat gewoond. Het is nu al elf jaar geleden dat hij vertrokken is. Al die jaren heeft hij in een bedrijf gewerkt en goed geboerd. Drie jaar geleden is hij een tijdje met verlof hier geweest. Hij heeft een dochter. Onlangs is hij met eigen geld een verhuisdienst begonnen. Kijk hier staat hij met z'n auto op de foto. Ik heb ook nog een zoon die bij de NS te Amersfoort werkt en een andere zoon is te Arnhem opzichter. Er zijn zeventien kleinkinderen. Hobby's heb ik niet. Ik kan niet schaatsen, ga nooit vissen, rook en drink niet en houd me maar kalm. Ik vind het fijn dat de tijd zo hard veranderd is. De Culemborgsche Courant lees ik altijd, want ik ben altijd weer benieuwd wie er als Witte Raaf in staat.

Culemborgse Courant, 30 december 1964

IK BEN EEN rasechte Kuilenburger en hoop dat nog lang te blijven. Ik ging op school op de Willibrordusschool. Jonge, dat was een prachtige onbezorgde tijd. Ik werd nogal eens naar huis gestuurd. Met mooi weer vond ik dat niet erg, dan trok ik, net als vele Kuilenburgers nog doen, naar de Lek. Op water ben ik altijd gek geweest. Maar met slecht weer had ik de pee in, want wat moest je dan doen? Je mocht vroeger op school niet veel. Ik weet nog goed, er was een mooie trapleuning die met een bocht naar beneden liep. Gauw het beentje er over en je stond in de gang... Maar als de meester het zag, dan was je niet klaar. Trouwens, hij kon toch niet veel hebben. Als je een keer goed met je vuist op de bank sloeg, dan was het deruit! Dan greep de meester een stok en dan kon je maar maken dat je weg was, want hij sloeg raak. Ik moet er nog om lachen Op een keer sloegen Jan van Zomeren en ik met de vuist op de bank. We moesten er allebei uit, renden naar de deur en trokken deze schielijk achter ons dicht. Meester Buus droeg een pruik en door het rukken aan de deur viel de pruik van zijn hoofd. Dat gaf een groot spektakel, dat kun je begrijpen als je bedenkt dat er meestal onder een pruik geen haar groeit. Toen ben ik veiligheidshalve maar een tijdje niet naar school gegaan. Verder dan de vierde klas ben ik niet gekomen. Toen werd de schooldeur voorgoed achter me dicht gedaan en moest ik voor een grijpstuiver naar sigarenfabriek Cadena om bosjes te maken. Ik had heel geen zin in dat werk. Bij donker weer ging

het nog zo'n beetje. Als ik echter de lieve zon zo heerlijk zag schijnen, dan was het net of de muren op me af kwamen. Ik wilde er wel uit vliegen. Heerlijk vond ik het dan ook toen ik bij de Rederij op de Lek kon beginnen. Elke dag met de raderboot naar Rotterdam. Dat was geweldig fijn werk. Het was wel hard werken. Vooral als je met een juk bij de melkfabriek de volle bussen melk van de boot af moest dragen. Dat viel niet mee. Maar je beleefde nog eens wat en dat was toch ook heel wat waard. Om vijf uur 's morgens voeren we weg en 's avonds tegen zeven uur merden we dan weer af, na het bekende fluitsignaal onder de brug te hebben gegeven. Het werd natuurlijk ook wel eens wat later, maar dat heb je overal. Wanneer je de zogenaamde wacht had, want er moest altijd iemand aan boord blijven, dan haalde je vlug thuis het eten en dan weer aan boord. Bij zo'n gelegenheid lag de zogenaamde koeienboot naast ons gemeerd. Dit was ook een Rederijboot, speciaal bestemd voor het vervoer van koeien naar de markt in Rotterdam. 's Avonds werden de koeien meestal geladen. Op een keer, toen ik na het vertrek van de koeienboot rustig aan boord was gaan slapen, hoorde ik kloppen en roepen. Ik eruit. Het waren die lui van de koeienboot. Het schip zat tussen de kribben aan de grond en de koeien maar loeien. Ik kon alleen op die loeischuit ook niets uitrichten. We zijn toen de bemanning die in Kuilenburg woonde uit bed gaan halen en hebben de raderboot onder stoom gebracht. Zo voeren we naar de gestrande koeien-

boot om hulp te bieden. Bij een reddingsboot ver-geleken waren wij een oceaanstomer. Maar o wee, het was erg laag water en we raakten zelf ook aan de grond. Nu wilde het geval dat een paar politie-agenten, die bij de aanlegsteiger liepen, met ons waren meegevaren om te zien hoe wij die boot eens even met onze machtige raderen los zouden trek-ken... Tijdens onze vruchteloze pogingen om los te komen, was het ondertussen vijf uur in de morgen geworden en alles zat nog muurvast. De politie-agenten begonnen hem knap te knijpen want om zes uur zouden ze worden afgelost. Met behulp van hekken die we aan boord hadden, hebben we toen een soort van brug gemaakt zodat de dienders zo tussen de kribben door de boot konden verlaten. Wij zijn samen met de koeienboot losgetrokken door de rederij op de Lek nr. 1, die voor ons de red-dende engel was. Het altijd vroeg opstaan heeft zich ook wel eens gewroken. We hadden ons versla-pen en lagen nog in de koffer toen er geklopt werd. Het was iemand van de boot: ‘kerel, waar blijf je?’ Ik ben nog nooit zo snel in de kleren geweest als toen. Ik sneed snel wat brood, deed een stuk kaas en een kopje boter in mijn trommeltje en tien minuten later stond ik buiten. Mijn maat zei: ‘spring maar achter op mijn fiets!’ Zo gezegd, zo gedaan. We hadden net een eindje in het hart-stikke donker gereden of daar doken we met fiets en al boven van de dijk af, zo tegen het onder aan de dijk staande huis van Lood van Wiggen aan. Nou, dat gaf beslist niet mee, dat kan ik je vertel-

len. Lopend zijn we naar de boot gegaan met de fiets op de rug. Die was duchtig gekraakt. Toen mijn vrouw een paar uur later buiten kwam, zag ze dat de hond zich tegoed deed aan gesneden brood, kaas en boter. Toen ik van de dijk afzeilde, had ik mijn trommel met brood verspeeld. We namen voor Evert Pin nogal vaak paarden mee naar Rot-terdam. Je kon in Rotterdam niet altijd dicht aan de wal komen en zo gebeurde het dat we een smalle loopbrug maar net op de walkant konden krijgen. De plank boog diep door, zo diep, dat toen ik hal-verwege was het paard in het water viel. Dat was me een klap. Het dier had geen letsel opgelopen, maar hoe kregen we het er weer uit? Een sleepboot is toen naar het ros gevaren en ze hebben het dier een touw om de nek gebonden. Nadat ze het dier een broek om de buik hadden gedaan, is het met een lier uit het water gedraaid. Je had die knol eens moeten zien, toen hij weer op de vaste wal stond. Jonge wat liep tie. Als een trein. Ha, ha, ha. We hebben ook wel eens meegemaakt dat een koe over boord sprong. De dieren zijn er altijd levend uit gekomen. Man, wat hebben we op de boot dikwijls gelachen. Ook die keer toen er, tegen een stapel melkbussen aan, een op een leer gebonden geslacht varken stond. We moesten ossen laden. Je raadt nooit wat er gebeurde. Een van die ossen was nogal woest en sprong met zijn poten finaal door het varken heen. Nou dat was me een zaak daar op dat dek. Ik heb ook wel eens in de piepzak gezeten. Dat kwam zo. Op een donkere morgen, tegen half vijf,

kwam ik lopend van de Goilberdingerdijk onder de spoorbrug door, zo naar de steiger. Dat was 'richter' [korter, red.]. Het was stil weer. Toen ik van de dijk naar de brug liep, hoorde ik wat. Net of er geklopt werd. Ik zette de sokken erin. Ik zag niks. Plotseling hoorde ik snuiven en wat bleek? Ik was achter drie kalveren aan het rennen. Hoe harder ik liep, des te harder gingen zij lopen. In de oorlogsjaren 14-18 hebben we ook wel eens moeten lachen. We hadden er een schipper bij, die op zijn manier eens wilde smokkelen. Hij had eieren bij zich voor een hotel. Het stond in Rotterdam niet zo ver af van de aanlegplaats van de boot. Hij trok zijn broek aan, maar vergat zijn galgen vast te maken. Die hingen onder zijn jas uit. Toen hij ging lopen tikten die slingerende galgen telkens achter tegen zijn benen. Wij waren laat en hij wilde vlug terug zijn. Hij meende dat iemand hem achterna zat en hem met een stokje tikte. Nog nooit had hij zo hard gelopen. Toen hij spinnijdig terug kwam, kreeg ik het op mijn dak, omdat ik hem niet gewaarschuwd had dat die galgen los hingen. Wanneer we in de avond voeren, moest er altijd een 'uitkijk' voorop staan. Het was een bar koud karwei en beslist geen lolletje. Eens, toen het flink vroom en ijzig koud was, moest ik voorop staan. Maar ik had iets moois bedacht. Ik zette een bus op een melkbus en... het was net of er een vent stond. Later zei de stuurman tegen me: 'die daar gisteravond voorop stond, was ook een gozerd, als ik riep was hij te beroerd om antwoord te geven'. Ik heb

maar niets gezegd. Ik zat fijn in de warme kajuit. Toen de bootdienst werd opgeheven, ben ik auto gaan rijden. Ik heb mijn rijbewijs hier in Culemborg gehaald. Ik moest proefrijden bij de heer Den Houter. Dat kwam niet zo krek als tegenwoordig. Er waren bijna geen auto's. We hebben vaak genoeg van Vianen naar Culemborg gereden, dat we maar drie auto's tegen kwamen. Toen ik mijn rijbewijs had, kreeg ik van de Rederij een grote wagen van een ton of negen. Het was een verlengde vrachtwagen. Zo eentje waar je bijna geen straat mee in kon komen. Met lifters moest je oppassen. We reden in

De Oosterkade in Rotterdam waar de Kuilenburgse boot afmeerde. Midden boven komt de boot juist aangevaren.

Rotterdam op de Korte Kade. Een man met een zwarte hoed op wou meerijden naar Bodegraven. Akkoord, stap maar in. Hij was dominee, zo vertelde hij, en moest gaan preken. Mijn kameraad zat brood te eten. Toen zei de vreemdeling: 'moet jij niet bidden voor het eten?' Mijn maat zei: 'kerel, dat heb ik gedaan, heb je dat dan niet gezien?' In Bodegraven had de 'dominee' niet veel zin om uit te stappen. Hij wilde mee naar Woerden. Hij ging zo raar met zijn hand onder zijn kleren zitten dat we dachten dat hij een revolver had en zou gaan schieten. We knepen hem niet zo'n klein beetje. In Woerden had die snuiter weer geen idee om uit te stappen. Hij wilde verder mee. Hier in de stad hebben we die vent eruit gedonderd. Wat hij ons na riep, was geen taal Kanaäns. Eens maakte ik het mee, terwijl ik door Vianen reed, dat een paar jongens naar de auto wezen. Ik veronderstelde dat ze me voor de gek wilden houden. Ik had de sokken er goed in en reed maar door. Bij de Rietveldseweg wezen weer een paar jongens naar mijn auto en vlak bij de molen van Schennink ging zelfs een man met een fiets dwars over de weg staan. Ik zette de auto stil en gelijk riep die man heftig: 'eruit kerel, de auto staat in brand!' Ik schrok me een aap. Het vuur had gretig voedsel gevonden in rollen papier. Die hebben we met een paar man van de auto afgerold. En de wagen maar branden, meer rook dan vuur gelukkig. In de Vianensestraat hebben we hem aan de kant geduwd en is de rommel verbrand. Er stonden nogal wat kistjes bier op. Die

hebben ze nog weten te redden. De redders bleken reuze dorst te hebben... De auto noemden ze later 'de rijdende fakkel'. Ook 's avonds waren er nog heel wat 'redders' dronken. Reken maar! Ik hield van afwisseling. Welnu, die heb ik gehad, door een leven in dienst van de Rederij op de Lek. Zowel in het tijdperk van de stoomboten als dat van de auto's.

Culemborgse Courant, 5 februari 1965

WIE EEN GOED muzikant wil zijn, moet dagelijks oefenen. We hebben een tijdje geleden nieuwe instrumenten gekregen en dan is het weer een heel werk zo'n nieuw instrument onder de knie te krijgen. Ik ben geboren op Oud Beijerland. Toen ik zeven jaar oud was, verhuisde ons gezin naar Culemborg. Hier ben ik dan ook naar school gegaan, op de RK Jongensschool. Veel kattenkwaad kon ik niet uithalen, want mijn ouders waren goed bij de tijd. Ik moest er al mee op uit om wat te verdienen toen ik nog op school zat. 's Morgens van zeven tot halfnegen op de sigarenfabriek bosjes maken. Daarna vlug naar school en direct na schooltijd van vier tot zeven uur weer naar de fabriek. Dat waren, als je er goed over nadenkt, toch verschrikkelijke toestanden. Je had niets aan je jeugd. Alleen zorgen! Ik verdiende er toen zeven stuivers in de week mee. Na de lagere school direct naar de sigarenfabriek. Eerst weer als bosjesmaker, later als sigarenmaker. Begonnen ben ik op de Trio, later ben ik naar Dejaco gegaan, waar ik zesendertig jaar heb gewerkt. Ja, miljoenen sigaren zijn door mijn vingers gegaan. Ik heb er ook veel gerookt en dat doe ik nu nog. Omdat ik altijd gek op muziek was, ben ik al jong gaan spelen. Dat moet ook, wil je tenminste een goed muzikant worden. De heer Klimmerboom was een begaafde dirigent. Hij was ook organist in de Barbarakerk. Mijn vader ging er met mij heen, maar ik kreeg een grote nul op rekest. Want hij zei, dat wordt niks, dat jong zingt en fluit niet, daar kan ik

niks mee beginnen. Toen naar de heer Verbrugh, die had ook veel leerlingen. 's Zondagsmorgens aan huis repeteren. De heer Verbrugh had een heel andere kijk op me. Ondanks het feit dat ik niet kon zingen en fluiten, blies ik drie maanden later al een eerste partij. Ik heb altijd een goede partij geblazen, maar nu, ik ben 67, begint het wel een beetje af te zakken. Volgens mijn vrouw komt dat omdat ik mijn eigen tanden mis. Vroeger moesten de instrumenten gepoetst worden en moeder de vrouw heeft daar heel wat uurtjes aan opgeofferd. Nu zijn de instrumenten vernikkeld en poetsen is er niet meer bij. Wil je wel geloven dat ik mijn oude instrument, dat ik 43 jaar heb gehad, met weemoed heb ingeleverd. Het was een stuk van mijn eigen leven geworden. Ik ben ook al meer dan vijftig jaar lid van onze organisatie van sigarenmakers. Die heeft mij gehuldigd en een onderscheiding aangeboden. Vroeger trokken we met Concordia altijd naar concoursen. Dat doen we tegenwoordig niet meer. Wel maken we vele buitenlandse reizen. We zijn overal geweest, in Frankrijk, Duitsland, België enzovoort. Vrijdag zijn we nog in België geweest voor de opening van een grote fabriek. Op die fabriek werken 3500 man! We kwamen daar weer best voor de dag. Ik vind het vooral een mooi gezicht als die vrolijke majorettes voorop gaan. We hebben altijd veel bekijks. Een keer vroeg een van mijn kinderen om een fles champagne mee te brengen uit Frankrijk. Ik zal je vertellen, we zaten voor in de bus. We waren er als eerste uit en

hadden de champagne al gekocht voor de anderen uit de bus waren. Drie flessen voor mijn verjaardag! Laat ik nou met mijn verjaardag die hele flessen vergeten...! Ik nam ook veel deel aan solistenconcurseen. Dit is nog het diploma met medaille, gewonnen op een solistenconcursee te Haarlem. Een eerste prijs met 148 punten. Dat was in januari 1933, dat is al lang geleden, daar wordt een mens stil van. Boven heb ik er nog meer. Vroeger ging het zo, tussen de middag vlug eten en dan nog even oefenen. Ook werd elke avond de tuba voor de dag gehaald. Er waren wel eens mensen die vroegen of dat nou eens nooit verveelde. Maar wij waren eraan gewend, want de kinderen sliepen gewoon door. Vaak heb ik ook andere verenigingen geholpen op uitvoeringen, zoals OZOD in Tricht en De Volharding in Deil. Muziek is mijn leven en daar heb ik alles voor over. 's Woensdagsavonds en 's zondagsmorgens repeteren we en ik ben er altijd. Na de oorlog hebben we met dertien leden van ons korps een boerenkapel opgericht. Dat is een gezellige boel geweest. Als ik denk aan de grappen van boer Lap! We droegen allemaal een boerenkiel, een rode zakdoek en een boerenpetje. Ja, we hebben veel succes gehad. We speelden overal, voor de soldaten in Doorn en bij de Marine. Uren stonden we dan te spelen en telkens riep het publiek ons terug. Dus wij maar weer blazen! De laatste tijd is dat ook niet veel meer. Voor de bejaarden spelen we nog op het jaarlijkse avondje. Dat hebben we laatst ook gedaan op het Sinterklaasfeest in het KAB-gebouw

*Muziekkorps Concordia,
met links op de foto
dirigent Klimmerboom
en naast hem dirigent
Pieter Aafjes van het
muziekkorps Crescendo,
omstreeks 1920.*

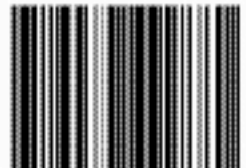
[*Werkman in de Zandstraat, red.*], het was daar een gezellige boel. Als we in het buitenland spelen, maken we vaak een mars van een uur of drie. Ja, dat hakt er nog al in. Het is jammer dat vooral in kleine dorpjes de muziekverenigingen bijna niet meer kunnen blijven bestaan. Het zijn dure verenigingen en het valt niet mee om de jeugd erbij te krijgen. Onze kinderen zijn geen muzikant geworden. Wel schoonzoon Koolen. Die is ook altijd actief, net zoals zijn zoontje Jantje en dochter Anneke als tamboers. Ze genieten ook veel van de muziek en treden in grootvaders sporen.

Culemborgse Courant, 15 september 1965

ISBN 90-804998-8-9

9 789080 499881 >